הצופה

ב"ה, יום שישי, י' טבת תשל"ד (4.1.1974)
שנה ל"ה — גליון 11594 — המחיר 110 אגורה

עתון התנועה העולמית של המזרחי-הפועל המזרחי
מייסד ועורך ראשון: הרב מאיר בר-אילן ז"ל

שיירות האספקה לארמיה ה־3 הופסקו עקב ההפרות המצריות

דובר האו"ם: המצרים מפירים הפסקת האש כדי לקדם כוחותיהם; דיין: ההפרות אינן יכולות להישאר חד־צדדיות; ישראל הגישה אגרת לאו"ם

מאת סופרנו הצבאי

שיירות האספקה לארמיה השלישית המכותרת, ולעיר סואץ הופסקו אתמול. השיירה הוחזרה לאחר תקריות ארטילריות, הפגזות, בהן היו חילופי אש, שנמשכו כל היום בין שני עברי התעלה. בתקריות אתמול לא היו נפגעים.

הפסקת השיירות לארמיה המכותרת נועדה להוכיח למצרים, שכל עוד ימשיכו ליזום תקריות — לא תגיע אספקה לחייליהם הנצורים. הירי מ־סכן גם את נהגי האו"ם וכן את החיילים והקצינים הישראליים בעת מעבר השיירות.

כפי שנודע לא קיבלו חיילי הארמיה השלישית אספקה גם בימי שני ושלישי בגלל „סילוטסרי", ביום רביעי הגיעו רוב המשאיות ליעדם ורק כמה מהן הוחזרו בגלל התגברות ה־אש. אתמול לא הורשתה, כאמור אף משאית להגיע אל הארמיה והעיר סואץ.

מוקדי התקריות אתמול היו באזור העיר סואץ והדרך לבל עדביה. באזורים אלה היו חילופי ירי ארטילריים המורים, הירותו ... הנזכר, משגות אש ... נפגעים בבבות האש והנגדיות.

בשעות הבוקר, סמוך לשעה 6 פתחו המצרים בירי מרגמות 120 מ"מ ו־130 מ"מ ואחר כך גם באש בורקה ונשק קל לעבר כוחותינו מצפון לעיר סואץ. השבה אש ארטילרית חילופי הירי נמשכו לסירוגין עד שעה 7.30 בבוקר.

בשעות אחה"צ פתחו המצרים באש נשק לעבר כוחותינו באזור המזח של העיר סואץ. השבה אש שנמשכה לסירוגין קרוב לשעה.

באותה שעה גם התפתחו חילופי אש בגזרה שמדרום לעדביה. הנזק ... באזור זה בברד בשעות אחר־הצהרים וכן בגזרה ... שבה הופרו חילופי האש. המצרים ירו אש מרגמות סילי „סאגר" התותחים ללא רתע לעבר מספר עמדות ב־צ קים מ־דרום לעדביה. השבה אש ארטילרית חילופי האש נמשכו קרוב לשעתיים. בתקרית זו נורו מאות פגזים.

גם באיזור הקים ה־101 פתחו ה־מצרים מספר פעמים במשך היום באש מנשק קל לעבר כוחותינו ש־מדרום למחסום. הושבה אש לעבר מקורות הירי.

בגזרה מפזרה לתעלה ירו המצרים בשעות הבוקר טיל ב. ט. לעבר כו־חותינו ליד איסמעיליה. מאוחר יותר פתחו המצרים שנית באש מרגמות לעבר כוחותינו באותה גיזרה. הו־שבה אש.

בשעות הצהרים נכשל נסיון מצרי להתמקם בשטח שלא היה בשליטתם קודם לכן צפונית מזרחית לקנטרה. נפתחה לעברם אש מנשק קל והמ־צרים נסוגו.

דובר האו"ם: המצרים הפרו הפסקת האש

קאהיר, 3 (יופ"י—עי"ר) — כו־חות מצרים בגזרה הצפונית של חזית סיני מזרחית לתעלת סואץ בצו קדימה לעמדות חדשות, תוך ה־פרת הפסקת האש — הצהיר היום דו־בר של כוח החירום של האו"ם.

הדובר אמר לעיתונאים, כי תנו־עה הכוחות המצריים לעבודה קדימה יותר היתה ביום ג', דיווחו עליה חיילים שוודיים של כוח החירום שסיירו במרחק 7 קילומטר דרומית מזרחית לקנטרה בגזרה הצפונית.

הוא אמר, כי המצרים התקדמו „ב־ערך 200 מטר לעמדות חדשות". הוא הוסיף כי השוודים ראו כוחות מצ־ריים „שהטמינו מוקשים באיזור".

קציני אירים ושוודים של כוח החירום באיזור דרשו מהמצרים ל־היסוג והם הסכימו לעשות זאת ב־שעה 14.30 (לפי שעון ישראל) „או־לם בשעה 18.00 הם עדיין החזיקו ב־עמדות וזאת לא נמסר דו"ח חדש על המצב" אמר הדובר.

היתה זו הידיעה הראשונה מטעם כוח החירום על התקדמות לעמדות

(סוף בעמוד 2)

קיסינג'ר מקווה ל„התקדמות טובה" בשיחות ג'נווה להפרדת הכוחות

הסיכויים להשכנת שלום במזה"ת טובים עתה יותר

סן־קלמנטה, 3 (ע"צ ויופ"י) — שר החוץ האמריקני הנרי קיסינג'ר אמר היום כי הוא מצפה ל„התקדמות טובה" ב־שיחות על הפרדת הכוחות ה־צבאיים לאורך תעלת סואץ, הנערכות עתה בג'נבה.

בהצהירו פעם נוספת, כדוגמת ה־נשיא ניכסון, כי הסיכויים להשכנת שלום במזרח התיכון הם עתה הטו־בים ביותר מזה 25 שנה, אמר שר החוץ כי לדעתו שיחות ג'נווה הי־נוה לימים כ„גשר מצויין" בדרך ליישוב הסכסוך המזרח תיכוני ב־אמצעי שלום.

עם זאת סירב שר החוץ האמריקני להתנבא, אם השיחות על הפרדת הכוחות יסתיימו עד סוף חודש ינו־אר.

קיסינג'ר הוסיף, כי לדעתו יש ל־החיש את קצב השיחות בג'נווה, מ־אחר שנתקיימו כבר הבחירות בישר־ראל. לדעתו לא ישפיעו בחירות אלה כלל וכלל על השיחות להפרדת הכוחות.

באשר להשפעת הבחירות על ה־משא ומתן שיבוא לאחר מכן, ציין מר קיסינג'ר, כי הדבר תלוי במידה רבה הן בהרכב הממשלה החדשה והן בהסכם שיושג בין המפלגות המדיניות בישראל.

שר החוץ האמריקני דחה, בתשו־בה לשאלות, טענות שלפיהן ארה"ב בנושא ומתן המתנהל בג'נווה לב־עיית הנפט. אם כך נוהג, אמר קי־סינג'ר, הרי אז תהיה מדיניות החוץ האמריקנית תלויה בהחלטה המת־קבלת על ידי ממשלה אחרת וזו היתה ההחלה של „תהליך ללא קץ".

במסיבת העיתונאים הזהיר קיסינ־ג'ר את המדינות המפיקות הנפט מפ־ני התוצאות המסוכנות של עליה בלתי מוגבלת של המחירים. הוא ציין כי הנשיא ניכסון יפעל בשבועות הבאים באורח אישי כדי להביא לשי־תוף פעולה טוב יותר בין המדי־נות המייצרות נפט ואלה הצורכות אותו.

בינתיים נודע, כי שר החוץ האמ־ריקני מסר לנשיא ניקסון תידרוך מלא על ההתפתחויות האחרונות ב־שיחות השלום הישראליות—מצריות בג'נווה.

אשר לשיחות שמר קיסינג'ר עומד לנהל ביום ו' עם שר הבטחון משה דיין, מציין ה„בית הלבן", כי בשי־חות אלה תעמוד בעיית הפ־רדת הכוחות.

מדינות ערב מרוצות מתפקיד ארה"ב בשיחות

בהולך מסיבת העתונאים אמר ד"ר קיסינג'ר שארה"ב קיימה דיונים נמ־שכים עם כל הצדדים לסכסוך המז־רח תיכוני ויש לה כל הסיבה להא־מין שמדינות ערב מקדמות בברכה את התפקיד שממלאת ושינגטון במ־אמצים להגיע להפרדת הכוחות.

בדברו על בעיות הנפט, ציין ד"ר

(סוף בעמוד 2)

חוגים מדיניים בירושלים:

ארה"ב מקבלת עקרון ההדדיות במו"מ על הפרדת הכוחות בתעלה

מאת סופרנו המדיני בירושלים

ארצות הברית מקבלת את עקרון ההדדיות במו"מ על הפרדת הכוחות — נמסר מ־חוגים מדיניים בירושלים.

אלה ציינו כי מוקדם עדיין לדבר על ציור משות לנסיגה ישראלית ב־מסגרת הפרדת הכוחות. דיין הוסמך ע"י הממשלה להגיש כמה הצעות אל־טרנטיביות לד"ר קיסינג'ר שאותן מ־קן מוכנות גם על נסיגה עד למית־לה ולגדי. דיין לא הוסמך לסכם מאה של נסיגה. אף כי הוא נושא עמו תכנון שאושר ע"י מומחים צב־איים להפרדת כוחות.

כידוע יצא במקביל מיניסטר ה־חוץ של מצרים איסמעאיל פחמי ל־מוסקווה כדי להיוועד עם שר ה־חוץ הסובייטי, אנדריי גרומיקו.

מצפים לשלב השני של השיחות

(יופ"ע)—פרשן יונייטד פרס ק. ק. תאלר, אמר, כי לדעת חוגים דיפ־לומטיים נועדו השיחות בוואשינגטון ובמוסקבה להכשיר את הקרקע לש־לב השני של שיחות השלום בג'נווה אחרי שיושג הסכם על הפרדת הכו־חות בתעלת סואץ. מצפים כי הש־לב השני של המו"מ יפתח עוד ה־חודש.

המקורות אמרו, כי בריה"מ גם מת־כוננת לנהל שיחות רמות דרג עם סוריה, בדמשק, או במוסקבה, כדי לנסות ולהביא את סוריה להצטרף ל־שיחות ג'נבה.

יתר על כן ייתכן כי קיסינג'ר ישוב ויסייר בבירות המזרח התיכון בעוד זמן מה, כדי להבטיח את המשך הת־נופה של שיחות השלום, אמרו ה־דיפלומטים.

כל זה, לדעתם, מבליט את התפקיד המרכזי שמעצמות העל ממלאות ב־מאמצי השלום, וברור כי נחושה הח־לטתן להבטיח את המשך השיחות ה־ללו, גם אם הערבים וישראל אינם נלהבים מכך.

השר בורג: דרוש אורך־רוח עד שתוקם קואליציה גדולה

ברנשטיין: הדרישה לממשלת חירום אינה אולטימטיבית

מאת סופרנו

„פרק זמן זה מחייב לשמור על אורך רוח ולא להרתע, לא כשהמדובר במו"מ על ג'נווה ולא כשהמדובר בהקמת קוא־ליציה, אפילו בעיר גדולה". אמר אמש שר הפנים הד"ר יוסף בורג בפגישת פעילים ב־ת"א.

השר הוסיף כי הציונות הדתית גו־רסת שהקף משולה של כל הכוחות הלאומיים החיוביים. ברם, השתתפות בקואליציה מותנה כמובן בהבטחת עניינים יסודיים. השר ציין כי יש לשאוף למיצוי כל האפשרויות כדי להעמיד לעם הנהגה הנהנית מכב־סימום של אמון, תוך צירוף מכסי־מום של כולם.

בשאלת „מיהו יהודי" אמר השר כי „מצפוני נקי". ויתביישו אלה אשר השכיבו אותי ואת המפד"ל ב־עמדה בגלל תיבת דואר אלמונית.

השר אמר כי כל התיקונים המינה־ליים שהנהיג בתקופת כהונתו כשר הפנים אינם יכולים לבוא במקום תיקון החוק „הביעתנו לתקון החוק המעוות נובעת מהכרותנו העמוקה בנושא".

בתשובה לשאלה התייחס השר ל־נושא ההתנחלות ואמר, כי הצבעת המתנחלים בחברון מהווה אכזבה עבור חברי המפד"ל באשר הם עמלו ופעלו להשיג ההתקדמות במעשה ה־התנחלות בחברון. על אף אכזבה זו — ציין הד"ר בורג — אין אנו פטורים מהדאגה המתמדת לקידום ולפי־תוח של התנחלות עניפה. לפני אנ־שי תו"ע, עומדת היצירה החלוצית כאחד היעדים החינוכיים והפולי־טיים כאחד.

השר מסר כי ביום א' הקרוב תת־כנס הסיעה הפרלמנטרית החדשה ל־בחירת מרכז סיעה ולאיוש החברים בוועדות הכנסת השונות.

מזכ"ל המפד"ל צבי בר־נשטיין אמר אמש כי אין לראות את דרישת מפלגתו להקים ממשלת חירום לאו־מית כתנאי אולטימטיבי.

בשיחה עם כתב „שידורי ישראל" אמר הדובר, כי המפד"ל משוחחת שיחות הבהרה עם מפלגת „העבודה", ובהן העלתה כמה תנאים להשתת־פותה בקואליציה. אחד התנאים ה־אלה הוא הדרישה להקים ממשלת חירום לאומית. אולם לא נאמר על אלה מהתנאים אין המפד"ל מוכנה לוותר. הוא הדגיש, כי אי אפשר ל־הקים קואליציה בלי השתתפות מפ־לגתו.

ז. המר: יש לקיים מה שהוסכם בבחירות

סגן שר החינוך זבולון המר אמר ביום ה' בערב, כי המפד"ל התחייבה לפני הבחירות להתנות את הצטר־פותה לקואליציה בהקמת ממשלת חירום לאומית.

בשיחה עם כתב „שידורי ישראל" אמר הדובר, כי נציגי הצעירים ב־מפד"ל ידרשו לקיים ההתחייבות זו לדבריו, תתנה המפד"ל את הצטר־פותה לממשלה בהפרדה בין השי־חות עם מצרים לבין השיחות עם ירדן. זאת משום, שועידת המפד"ל החליטה, שלא לוותר על יהודה ו־שומרון.

נציגי הצעירים בסיעת המפד"ל בכנסת גם ידרשו להפסיק את שי־רות דנוה ואת העברת המזון לאר־מיה ה־3. אם לא יחדלו המצרים להפר את הפסקת האש, אמר הדובר.

הערבים מאיימים על חברת „פיאט"

רומא 3 (יופ"ע ועי"ר) — ועדת החרם הערביה איימה על חברת „פי־אט" בחרם מסחרי, אם לא תפטר את המנהל היהודי של העתון „לה סטמ־פה" המופיע בטורינו — זאת גילה היום דובר של החברה.

הדובר ציין, כי ועדת החרם פנתה אל החברה בתביעה לפיטוריו של ארינו לוי, אחד מבין העתונאים הבולטים ביותר באיטליה, בגלל מא־מר שפירסם ב„לה סטאמפה", הכולל ביקורת חריפה על המנהיג הלובי קולונל מועמר קדאפי. העתון „לה סטאמפה", הנמנה עם העתונים בעלי היוקרה באיטליה, הוא בבעלות חב' „פיאט".

בינתיים נודע כי קדאפי, שהמתנו בועדה בקשר עם המאמר, הודיע לשר החוץ האיטלקי, כי ינתק את היחסים הדיפלומאטיים עם איטליה, אם לא יפוטרו לוי ושני כותבי ה־מאמר, הסופרים פאולו פרוסארו ו־פנקו לדנוביני.

משרד החוץ טרם הגיב על איומי קדאפי. אך חברת „פיאט" הודיעה לוי שאין בדעתה לערער את מעמדו כעורך העתון.

הדלקת נרות ערב שבת
ירושלים 4.12
תל־אביב 4.30
חיפה 4.28

הבדלה מוצ"ש
ירושלים 5.28
תל־אביב 5.30
חיפה 5.27

לקדוש ולהבדלה
לכל חג וכל שמחה
כרמל מזרחי
תמיד על שולחנך

כרמל מזרחי
מיקבי ראשון לציון וזכרון יעקב

תביעת הל"ע להתיר פעולות של חילול־שבת כתנאי לקואליציה בת"א עוררה מורת־רוח

מאת סופרנו בתל־אביב

התביעה החד־משמעית ל־הפעלת מועדוני הנוער העירו־ניים בלילות־שבת והיתר ל־קיום מופעי בידור ברחבי ה־עיר, שהוצגה אתמול מטעם ראשי הליבראלים העצמאיים בתל־אביב, בפני רשימת הלי־כוד, כתנאי לתמיכת ל"ע ב־בחירתו של מר ש. להט, כ־ראש עיריית תל־אביב עוררה מורת־רוח.

כפי שנודע עבדו ראשי ל"ע להכניס גם את הפעלתה של התחבורה הצי־בורית בשבת בתל־אביב, אך הת־ערבותו של מזכ"ל המפד"ל מר צבי ברנשטיין אצל ד"ר א. רימלט, יו"ר המפלגה הליבראלית והודעתו, כי הסכם כזה יגרום לכך שייחתם הסכם קואליציוני ראשון בתולדות המדינה המבוסס על חילול שבת, גרמה לכך, שנציגי הליכוד סירבו לדון בתביעה זו שהורדה לפי שעה מסדר התביעות של ראשי הליבראלים העצמאיים.

ד"ר רימלט הבטיח למר ברנשטיין שסיעת הליכוד לא תסכים להיענות לתביעה שתנהיג תחבורה ציבורית בשבת בתל־אביב. כן אמר ד"ר רי־מלט כי סיעת „הליכוד" תחתור לק־ראת צירוף סיעת המפד"ל בעיריית תל־אביב.

אמש נפגשו ראשי המפד"ל בת"א עם ראשי סיעת „הליכוד". פגישה זו התקיימה בביתו של עו"ד ת. מ. בסוק בהשתתפות ח"כ פ. שיינמן וד"ר ה. רוזן־צבי מהמפד"ל ומר להט, דוד שטרן, י. גריפל וד. שיפמן — מה־ליכוד. במהלך הפגישה התחלפו דעות לגבי אפשרות כניסתה של המפד"ל לקואליציה בראשותו של מר להט.

במהלך הפגישה חזר והבהיר ת. מ. בסוק, ראש רשימת ה־מפד"ל, כי סיעתו תתנגד מכל תוקף לשינוי בסטטוס־קוו בעניין השבת בתל־אביב ובשיחה אבו־רים הדברים לגבי הכוונה להפ־עיל מועדונים עירוניים לאלהמת ציבור לבידור הכולל בחילול־שבת.

הושגה הבנה עם ל"ע

מר להט קיים אתמול פגישות עם ראשי ל"ע. ממלשכתו של מר להט נמסר לנו, כי בתום הפגישה „הוש־גה הבנה בקשר לתכנית פעולה ר־הפעלת צוות העבודה במסגרת הקו־אליציה העירונית בתל־אביב".

בינתיים נמסר, כי גם היום יקיימו מגעים בין ראשי סיעת הליכוד עם נציגי המפד"ל ול"ע בנפרד וכן יקיים גם ראש עיריית תל־אביב מר י. רבינוביץ, פגישה דומה עם נציגי סיעות אלה, במגמה לכונן קואליציה בראשותו.

אמש נפוצו שמועות כאילו עומד היום להיחתם הסכם בין ש. להט לבין עו"ד ארזי, ראש סיעת ל"ע. מר להט הביע דעתו כי עם הל"ע „אנו נמצאים כבר במחצית השניה של הדרך והיום צפוי סיכום הדיבור על קואליציה בעיר בין נציגי הלי־כוד והליבראלים העצמאיים". הוא הוסיף, כי הסכם זה יביא גם שות־פות הסיעות הדתיות בקואליציה שבראשותו.

המערך לוחץ על ל"ע

בינתיים, נמסר, גבר לחצם של ראשי המערך, על פעילי סיעת ל"ע בתל־אביב, להימנע מלקיים קואלי־ציה עם ש. להט. יהיה לכך השלכות לגבי אפשרות הרכבתה של הקואלי־ציה הממשלתית — מסרו.

כמו־כן נודע, שהובטחו תפקידים בכירים לנציגי ל"ע ובעקבות כך בהתמנות המגמה להימנע מלהחם היום על ההסכם, ולדחות ההכרזה ליום הראשון הקרוב. בתחילת הש־בוע נועדו להתכנס מרכזי המפלגות של ה„ליכוד" והליבראלים העצמאיים להכריע בנידון.

גם המפד"ל בת"א שומרת הבוקר להמשיך ולקיים בירורים פנימיים בקשר להצעות השונות הקשורות בהרכבת הקואליציה בת"א ושיתופה המלא של המפד"ל בה.

חוששים לנזק של כ־100 מיליון בדליקה באבו־רודס

על נסיבות התקלה שגרמה להתלקחות מוטל איפול ✱ צפוייה הקמת ועדת חקירה ✱ תיתכן העלאת מחיר נפט בעקבות הדליקה

מאת סופרנו הכלכלי בירושלים

הדליקה בשדה הנפט התת־ימי באבו רודס ממשיכה להשת־תולל ועדיין לא הובטח כי־בויה הקרוב.

האש פגעה בשליש מכל הבארות התת ימיים באבו רודס. התפוקה ב־אבו רודס מתחלקת שווה בשווה ב־בארות הימיים והבארות היבשתיים.

לפני בואם של מומחי הכיבוי מ־חוץ לארץ נעשו הערכות כי הדרוש כשנה שלמה כדי לחזור לתפוקה רגי־לה באבו רודס. כמות הנפט, שעלו־לים להפסיד כתוצאה מכך נאמדת בכ־800 מיליון טונה. במקרה זה עלו־לים הפסדים של אבו רודס תפוקה, נו־סף הצייד היקר התוצאות המיוחדות לכיבוי ולשיקום להסתכם בכמאה מיליון דולר.

צימצום התפוקה באבו רודס עלול לגרום לאבדן של יותר מעשרה אחוז מכמות הנפט הנצרכת באופן שו־טף בישראל. גם אם מבחינת האס־פקה לא ייגרמו קשיים מיוחדים לי־קח הדבר השבון בחשיבי המחי־רים לצרכן בעת ההלוואה הקרובה.

אין פרסים על נסיבות התקלה ש־גרמה לדליקה הגדולה, נראה שתוקם ועדת חקירה מיוחדת לחקירת הנסי־בות והאחריות לתקלה החמורה.

המומחים לכיבוי טרם הגיעו

עד אמש טרם סוכם עם המומ־חים מחו"ל לכיבוי הדליקה בדבר בואם ארצה ומועד בואם. חברת „נתיבי נפט" ונציגי הממשלה עומ־דים בקשר עם המומחים, אך עד כה לא ניתן לסכם איתם את הדבר.

3 חיילי צה"ל נהרגו בתקריות אש בצפון

מאת סופרנו הצבאי

3 חיילי צה"ל נהרגו ו־2 נפצעו שלשום בחילופי אש ארטילריים ברמת הגולן, מצ־פון לתל פארס. למשפחות ה־חללים נמסרה ההודעה.

הסורים ירו שלשום כמהים ארטי־לריים, ביניהם מתותחים כבדים. כוחות צה"ל השיבו בארטילריה ו־התפתחו חילופי אש.

פגז סורי אחד פגע בעמדה וכ־תוצאה מכך נהרגו שלושה ושניים נפצעו.

תחזית מזג האוויר

מעונן חלקית. תשקיף לשבת: מעונן חלקית עד בהיר.

הטמפרטורות: ירושלים 11, תל־אביב 18, השומרון 13, רמת הגולן 8, לוד 20, חיפה 17, עזה 21, באר שבע 17, כנרת 14, אילת 23, מפרץ שלמה 23.

אירופה נערכת מפני חשש של פעולות חבלה ע"י פלשתינים

פאריס, 3 (יופ"ע) — יחי־דה של 32 צלפים ומומחים בקאראטה עומדת הכן במש־רד הפנים הצרפתי ישמש עתיד לה מיידית נגד מחבלים ברחבי צרפת, אם יתעורר הצורך לכך.

בבריסל הפרו צנחנים שוחת מ־סביב לנמל התעופה של העיר. שוט־רים בריטים, שבדרך כלל אינם מזויינים, מסיירים עתה בנמלי ה־תעופה של לונדון כשהם מצויידים בנשק חם.

ובנמלי התעופה של מערב גר־מניה מסיירים לאורך מסלולי המטו־סים חיילים נבחרים המצויידים על ידי שריונות.

כל הצעדים הללו ננקטו לאחר שהמשטרה הבריטית הזהירה את ה־משטרות במערב אירופה כי מחב־לים ערבים עשויים לנסות לתקוף נמלי תעופה או יעדים הקשורים ב־ישראל.

ממשלת בריטניה הזהירה על כונ־נות עליונה בנמלי התעופה ברחבי כל המדינה, בתגובה על ידיעות ש־טרוריסטים ערבים נמצאים בדרכם לבריטניה, כדי לרצוח יהודים בעלי שם.

המשטרה לא גילתה את מקור הי־ידיעות שמחבלים נוספים נמצאים בדרכם לבריטניה, אחרי ההתנקשות ביוסף זיו בלונדון, אך שלטונות נמלי התעופה מסרו, כי הפיצו רשי־מה של 30 חשודים ערבים העשויים לנסות להכנס לבריטניה.

היחידה הצרפתית המיוחדת ללו־חמה במחבלים הועמדה בכוננות מיד לאחר ההתנקשות במר זיו. הן גם הועמדו בכוננות בעת ההתקפה של מחבלים ערבים על נמל התעופה של רומא, ב־17 לדצמבר, אשר נסתיימה במותם של יותר מ־30 איש.

יחידה זו יכולה לטוס לאחר הוד־עה קצרה ביותר לכל מקום בצרפת, מסר משרד הפנים הצרפתי.

יותר על כן עוסקים יותר מ־600 איש בבדיקות ובחיפושים בנמל ה־תעופה של אורלי שליד פאריס.

בריטניה עשוייה לגרש את הצעירה האמריקאנית מחשש מעשי התגמול של מחבלים

לונדון 3 (יופ"ע עי"ר ע"צ) — בריטניה עשויה לגרש חזרה לאר־ה"ב צעירה אמריקנית בת 18 שנת־פסה כשהיא מבריחה נשק ותחמושת לבריטניה, במקום להעמידה לדין בבריטניה — אמרו היום מקורות משטרה.

המקורות הוסיפו, כי היא תגורש כפי הנראה, מחשש של מעשי תגמול מצד מחבלים ערבים.

סקוטלאנד יארד ומשרד הפנים ה־בריטי הטילו איפול על הפרשה. ואחד הפקידים הגדיר אותה כ„ענין בטחוני".

לונדון, 3 (עסט"א) — מעצרם של צעירה אמריקנית ושני ערבים ע"י סקוטלנד יארד, הפך מענין פלילי לפרשה של התנצחויות פוליטיות.

האופוזיציה בבריטניה הזהירה כי אם יסתפקו השלטונות בגירושם של השלושה, יהיה פירושו של דבר, שבריטניה נסוגה למעשה מהתחייבויותיה

(סוף בעמוד 2)

יוסף זיו: ההתנקשות לא תפגע בפעילותי הציונית

קרבן ההתנקשות הערבית הופיע בטלוויזיה

לונדון 3 (עסט"א) — יוסף אדו־ארד זיו, אשר נפצע קשה ביריות מתנקש בראשית השבוע, היה היום מסוגל, זו ה־פעם הראשונה להעניק ראיון טלוויזיוני.

ממיטתו בבית החולים, אמר מר זיו, כי לא הספיק להבחין בזהות של מתקיפו, ומצא את עצמו לאחר זמן מה בבית החולים מידלסכס.

בתשובה לשאלה, אם ההתקפה עליו תשפיע בצורה כלשהי על פעי־לותה של הציונות בבריטניה, השיב בתוקף: „כלל וכלל לא, לגמרי לא".

בתשובה לשאלה אם ישפיע הדבר על הפעילות הציונית שלו עצמו, השיב: „בודאי שלא".

רופאיו של זיו אמרו, כי חייו ניצלו באורח פלא הודות לעובדה, שהכדור פגע תחילה בשיניו ונבלמה חדירתו.

כמו־כן אמרו הרופאים כי יתכן והוא ישוחרר מבית־החולים תוך שבוע ימים.

פומפידו: איני מצפה להסדר בר־קיימא במזרח־התיכון

פאריס 3 (יופ"ע ועי"צ) — נשיא צרפת ג'ורג' פומפידו אמר היום כי אינו מצפה להשגת הסדר בר־קיימא במזרח התי־כון בעקבות השיחות המתנה־לות עתה בג'נווה.

בשיחה עם כתבים לרגל השנה החדשה הכריז נשיא צרפת שלום בר־קיימא באיזור יקום רק כאשר כל המדינות המזרח־תיכוניות המער־בות בסכסוך יתמכו בו.

נשיא צרפת הודיע, כי אין בדעת ארצו לנקוט עתה ביוזמה דיפלומא־טית בענין המצב במזרח התיכון וזאת מפני שישראל סבורה „שאנו רוצים במותה" ועוד מפני ש„מצרים החלה לנוע בכיוון שונה".

יתכן אפילו, אמר נשיא צרפת, שמסכסך כלשהו, ואולי הסכם שלום, ייחתם בישראל עם מצרים או מדינה אחרת הגמנית עם שכנותיה של ישראל.

„מה שעושה אותי פסימי, היא העובדה שהסכמים אלה לא יוכרו ולא יאושרו על ידי כל המדינות וכל העמים הנוגעים בענין ושלבסוף יווצר משהו הדומה יותר לשביתת נשק מכושכת מאשר לשלום בר־קיימא", ציין נשיא צרפת. אף על פי כן מוכנה צרפת להשתתף בכתן ערובות להסכם שלום גלובאלי ש־יאושר על ידי כל הצדדים והיא אף נכונה לשגר נציגים לכח משטרתי בינלאומי.

אגוד עולים דתיים מארצות הרווחה
ההנהלה הארצית

תודה וברכה

הרינו מביעים בזה את הוקרתנו לחברינו הרבים ראשי החוגים, הפעילים, העסקנים במקומות השונים על נאמנותם לתנועה ותמיכתם במפד"ל, במישור הארצי והמוניציפאלי.

אנו תקוה, כי חברינו, אשר פעלו במסירות בשורות המזרחי הפועל־המזרחי בחו"ל, יקחו חלק פעיל בעבודת הסניפים ויתרמו את תרומתם לחיזוק מעמדה ומפעליה המפוארים של היהדות הדתית הלאומית במדינה.

בכח לחיו!

הרב ד"ר וינשטיין
יו"ר ההנהלה וחבריה

לידידנו היקרים
מרדכי (מוטי) פוירשטיין ז"ל
תתקיים אזכרה
ביום שלישי, י"ד טבת תשל"ד (8.1.74), בשעה 8.00 בערב
בביהכנ"ס במושב נחלים.
משפחת פויירשטיין — חברי מושב נחלים

לד"ר חנניה גלובמן ומשפחתו
תנחומים
על מות אביו ז"ל
המחלקה לפסיכולוגיה
אוניברסיטה בר־אילן

במלאת שלושים לפטירת יקירנו
ר' אריה ליב בן ר' צבי שטאוב ז"ל
נעלה לקברו לגילוי המצבה
בבית העלמין בקריית־שאול
ביום ראשון, י"ב טבת תשל"ד, (6.1.74)
בשעה 3.00 אחה"צ.
נפגשים ליד שער בית העלמין.
וכל מנהבינו יבואו על הברכה
מלבינה שטאוב
גרשון שפט ומשפ'
רות דרורי ומשפ'
הסעה לרשות המשתתפים בשעה 2.15 מרחוב הרב קוק 22, תל־אביב.

אנו משתתפים באבלו של חברנו הנכבד
הרב יוסף קצנלבוגן
לפטירת אחיו השוכב
הרב ברוך קצנלבוגן ז"ל
המקום ינחם אותך בתוך שאר אבלי ציון וירושלים
ולא תוסיף לדאבה עוד.
המפלגה הדתית־לאומית — סניף חולון

כולל „האדרא"
בנשיאות מרן הגאון
הרב שלמה גורן שליט"א
הרב הראשי לישראל
ירושלים

הודעה על קבלת מועמדים

לרגל ההכנות לפתיחת כולל ללימוד ש"ס
בבלי וירושלמי
בנשיאותו של
מרן הגאון הרב שלמה גורן שליט"א
הרב הראשי לישראל
מודיעים בזאת כי
החלה הרשמת המועמדים לכולל גבוה זה.
בני הישיבות שרואים עצמם מוכשרים ומעוניינים להתקבל ללימודים בכולל עליהם להגיש בקשה בכתב בצירוף תולדות חיים והמלצות ללשכת הרב הראשי לישראל הרב שלמה גורן, „היכל שלמה", ירושלים.
הנהלת הכולל

חדרי שינה
ארונות קיר
ריהוט כפרי
חפצי נוי ומתנות
ריהוט סלוני חדיש
דהיטי אלון
רח' שינקין 24
תל־אביב
טל. 285620

לשודדי מ.א. 2731697
קליין גרינר, נא כתוב כבר ד"ב של יחידתך כדי שנוכל לשלוח לך מה שבקשת.
„הצופה"

ישיבת בני עקיבא, כפר הרואה
ביום רביעי פ"ז טבת (9.1) בשעה 5 בערב תתקיים אי"ה
עצרת זכרון
לתלמידינו חללי
מלחמת יום הכיפורים.
הבריה"ל בוגרינו, אנא כבדו את זכרם היקר בהשתתפותכם.
במקרי הישיבה מתבקשים לשחרר בוגרינו למקבר זה

ישיבת בני־עקיבא נוחם
ת. ד. 173 • בית שמש • טל. 911670
הודעה לציבור
ההרשמה לשנת הלימודים תשל"ה לכתה ט'
תיפתח ביום א' י"ב בטבת תשל"ד
על הנרשמים להצטייד בתעודת זהות של ההורים ובתעודת בית הספר היסודי והמלצתו.
מספר מקומות פנויים לכתה י' עבור בוגרי הטיבות ביניים.
שעות המשרד: 8—12 לפני־הצהרים.
בברכת התורה — הנהלת הישיבה

לידידנו היקר
ר' פנחס שינמן
יו"ר המפד"ל לתל־אביב־יפו
בהבחרך כחבר הכנסת השמינית
מיטב ברכותינו
יתן ה' שתצליח בכל מעשיך ובעבודתך הציבורית הברוכה
עלה והצלח!
מאחלים: מרדכי וחיה וולקן
שמואל וצפורה שפירא
דוד ויהודית וולקן

לחבר הנהלת המפד"ל
ד"ר דוד רוזן־צבי
בהבחרך כחבר מועצת ע.ת.א.—יפו
תצליח בתפקידך הברוך למען התנועה ואזרחי העיר.
עלה והצלח
מועצת התנועה המפד"ל—הפה"מ, תל־אביב
א. פישלר — המזכיר

שלמי תודה
הננו בזה להביע את רחשי תודתנו והערכתנו
לכל צבור הפעילים והעסקנים
שעבדו במסירות ובאמונה
ותרמו תרומה נכבדה להישגים המרשימים
שהביאו להם בעזיה בבחירות ביפו ובגבעת עליה.
בהשי תודה שלמה בוקאי
יו"ר מטה הבחירות יפו גבעת עליה

هكذا من الأحمل

של המצפה

סיכומים ולקחים

בראשית השבוע הבא יסוכמו סיכום אחרון תוצאות הבחירות. ייתכן שפה ושם יהיו שינויים מסויימים במיספר המאנדטים, שיקנו תוספת־כוח לסיעה זו או אחרת במשא־ומתן הקואליציוני. יש ערך למאנדט אחד, כשעניינים נחתכים על חודו של קול אחד.

אך יחסי־הכוחות בכנסת בקווים הכלליים ידועים מספירת הקולות בקלפיות שבעורף, וספק באפשרות הצפוייה בקולות שבקלפיות שבחזית.

היציבות הבסיסית במעמדה של המפלגה הדתית־לאומית, בהתחשב בנסיבות הבחירות, מעידה, שבוחריה מאשרים מדיניותה העקרונית, שותפות קואליציונית, הסכמים ומאמצי הידברות, תוך כדי מאבק מבפנים להתקרב אל הרצוי. כרגיל, מצוייה ביקורת על העדר תקיפות מספקת כאן ועל חוסר עירנות שם, לפי דעת המבקרים. אך רבבות הבוחרים והם עם הדרך בכללותה, לכן נתנו את אימונם ברשימה זו.

היכצאותה של המפד"ל בעמדת־מפתח מקנה לה אפשרות לנהל משא־ומתן כמרכיב הכרחי למיבנה הקואליציוני. יש לה דרישות במישור המדיני־כללי ובמישור הדתי, כדרישות כל אחד מן המועמדים לשותפות, והן יתבררו בשיחות הבינסיעתיות. עתה משמיע כל צד את ה„אני מאמין" שלו על סעיפיו, כנושאים למשא־ומתן.

חבלי הרכבת קואליציה היו גם בעבר והתגברו עליהם מפני שמוכרחים להקים ממשלה בזמן סביר ביותר. עם סיכום תוצאות סופיות יש לפתוח במשא־ומתן, לדון בעניינים שנויים בחילוקי דעות ולבקש מוצא נאות בבעייה סבוכה. אנשי־ציבור מנוסים ישתתפו בשיחות, שוודאי ישקדו לגשר על פני ניגודים כדי להרכיב מימשל המסוגל לפעול מול אתגרים חיצוניים ופנימיים.

מאחר שמעגל הברירות מוגבל ביותר, והזבם או כולם אינם מעוניינים להיזקק לעריכת בחירות חדשות, הרי מצווים להגיע לעמק השווה כדי להקים ממשלה מאוזנת במהלכיה, מקיימת שותפות מליאה בין כל סיעותיה והיא יעילה בביצועה. המכשולים אינם מעטים וגם לא קלים. המגמה הכללית להרכיב קואליציה ממשלתית שתתחיל לעסוק בתפקידיה, כשבתוקף המצב אין מקום להתמהמהות מרובות, תביא בהכרח לידי שלב הסיום.

לפי הסיכומים שעד כה יש ירידה במאנדט אחד למפד"ל, כנראה אבד בשל ביזבוז אלפי קולות לשתי רשימות קיקיוניות שדגלו בשם דת ומסורת. אבדן מאנדט אחד בלבד אינו משמעותי ביותר, במיוחד נוכח ביקורת וקיטרוגים מעברים שונים. אך מפלגת היהדות הדתית אי־אפשר לה להסתפק ביציבות אלא היא מצווה לגדול גידול מתמיד. בחירות הן מיפקד של צמיחה וקידום בכמות ובאיכות. מן הראוי לבחון מחדש מדוע רבבות אזרחים שומרי־מסורת מוסיפים להצביע לרשימות חילוניות, ליכוד ו־מערך, ומפני מה קולות לא־מעטים ניתנו לרשימות נפל פרטיות.

הפעלים הגדולים של התנועה בחינוך ובהתיישבות, דרכה הקונסטרוקטיבית וגידולה דור שעשה אידיאה אורחות־חיים במסירות הגוף והנפש, הם שהביאו את האימון ברשימתה. המוני חבריה ואוהדיה מכירים ביחודה כבונה מדינה יהודית.

הם לא הכזיבו. אבל טרם נתקרבו לציבור הדתי־לאומי המאורגן רבבות יהודים, שלפי אורחותיהם צריכים להזדהות עם הציבור הזה, וכשום־מה מחזקים בקולותיהם מפלגות חילוניות מובהקות, שבשום שטח ציבורי אין להן יתרון כלשהו על המפלגה הדתית־לאומית.

לאחר בירור והכרעה בעניינים החופים שעל הפרק, שמחייבים ריכוז רב, יצטרכו לבדוק סיכומים למופת, באופן מדוקדק ביותר, כדי להוציא לקחים. לצד גילויים חיוביים מרובים, הן של הפעילים והן של אנשי־השורה, יש לראות גם צד שני לפרטיו ולתקן מה שטעון תיקון כדי שהיציאה מן היציבות בעתיד תהיה במסלול העלייה.

לא יהיה הסכם חד־צדדי

תקריות־האש היומיומיות בקווים, בדרום ובצפון, גם נסיונות המצרים להתקדם בשטח, אין לראות בהן משום הריגים, אלא המגמה היא, כנראה, ללוות בהפגנה את המשא־ומתן בג'נווה.

הפרדת־הכוחות לפי המצרים היא, כהכרזתם, נסיגה ללא תנאי, הם ממחישים את רצונם בהטרדות־אש כמעט בלתי־פוסקות, שגורמות לנו אבידות בנפש. אף הסורים פגעו בחיילי צה"ל. כוח היירום של או"ם אישר הפרת הפסקת־האש על־ידי המצרים.

הסכם שני הצדדים להפסקת האש יישמר בשלימותו כאשר המצרים יקיימו הבטחתם. משהם יורים לעבר עמדות צה"ל, וגם מנסים להרחיב את שטחם, פוקע ההסדר על אספקת מזון לארמיה השלישית. לכן הודיעו שלטונות צה"ל, שכל עוד המצרים אינם מפסיקים פעולות־איבה לא תורשה העברת אספקה לצבא הנצור.

במאמצים המרובים של צה"ל להמנע מכל מה שעלול לקרב התלקחות, הנה יש להוכיח למצרים, שיבחרו בין קיום ההסכם ו"שיחות־ג'נווה" לבין אמצעים אלימים. אי־אפשר גם לנהל משא־ומתן וגם לתקוף באש עמדות צה"ל.

עתון מצרי התפאר, ש„צימות עז התנהל לאורך התעלה עם האויב והוא מעיד על הסלמה רצופה בחזית". צימות זה ודאי שלא יהיה חד־צדדי. לשלטונות מצרים צריכים להיות משוכנעים, שישראל לא תתן להם ליהנות מהסכם באספקת שיירות מזון לחייליהם ובו בפרק להבעיר אש, להשתתף במשא־ומתן בג'נווה ובו בזמן להפגיז את חיילינו.

עראפת מחפש מדינה שתדון את רוצחי רומא

ביירות, 3 (יופ"י, ע"צ) — מנהיג המחבלים יאסר ערפאת מנסה למצוא מדינה ערבית אשר בה אפשר יהיה להעמיד לדין את חמשת המחבלים הערביים אשר ביצעו ב־17 בדצמבר את הטבח בנמל התעופה של רומא — מסר היום העתון הלבנוני „אלאנואר".

העתון מסר כי ערפאת מחכה עתה לתשובותיהן של שתי ארצות ערביות בלתי מזוהות, אליהן שיגר בקשות להתיר לארגון לשחרור פלשתין להעמיד שם לדין את המחבלים, בפני בית משפט מהפכני של הארגון לשחרור פלסתין.

חמשת המחבלים נמצאים בכווית מאז נכנעו שם ב־18 בדצמבר. שלטונות כווית מסרו, כי הם מוכנים להסגיר אותם לידי הארגון לשחרור פלשתין.

השבוע השלימה ועדה של הארגון לשחרור פלשתין את חקירתם של חמשת המחבלים בכווית. „אל־אנואר" ציין, כי ערפאת נועד ביום ב' בערב עם המשפטן שעמד בראש ועדת החקירה, כדי לדון בממצאיה. העתון הוסיף כי „חקירות אלה העלו שהחוטפים הם פלשתינאים וחברים לשעבר של ארגון מחבלים, אך הם לא ביצעו את הפעולה בשליחות ארגון או גוף פלשתינאי".

„אלאחבר": מחמיר המצב בחזית הסואץ

קאהיר 3 (יופ"י) — המצב הצבאי לאורך תעלת סואץ החמיר במידה ניכרת, בהתנגשויות שאירעו במשך כל אתמול בין כוחות מצריים וישראליים לאורך קווי החזית — כתב היום העתון המצרי „אלאחבאר".

כתב של העתון מסר מקור הפסקת האש: „אתמול היה היום של הערמת העז ביותר מאז הפסקת האש באוקטובר".

הוא הוסיף כי ההתנגשויות החלו בתקריות אש „אשר התפתחו בהמרות להתנגשויות שבהן הופעלו תותחים ארוכי טווח, טנקים ורקטות". ההתנגשויות אלה היו לאורך כל תעלה סואץ ו„קוי העימות בסיני". העתון אמר כי „היה ברור מאז השעות המוקדמות של השנה החדשה, כי ההתנגשויות לבשו צורה של הסלמה רצופה, במידה כזאת שחילופי האש בשטח כבד נמשכו ללא הפסקה ביום ב' בלילה וביום ד'".

נמצאה גופת נעדר

גופתו של תושב נהריה שנעדר מביתו במשך שבוע ימים, נתגלתה אתמול בצהריים ליד תעיות.

האיש, רודי וייס, בן 52, יצא את ביתו לפני שבוע ומאז נעלמו עקבותיו. מכוניתו נתגלתה בתעיות התחתית, ומשטרת נהריה פתחה בסריקות בלווית כלבי גישוש, כדי לגלות את עקבותיו אך ללא הצלחה.

אירופה נערכת

(סוף מעמוד ראשון)

בזתה הבינלאומית להלחם בטירוריזם, וכן יהיה דבר זה נוגד את התפיסה הבריטית של חוק וסדר.

בין אם היה זה כהוצאה מלחץ ציבורי, ובין אם לאו, הודיעה סקוטלנד יארד הערב כי ענינים של השלושה יועבר עתה לממונה על התביעות הציבוריות (דיירקטור אוף פאבליק פרוסיקושנס), שהוא קצין משפטים בלתי תלוי, כדי שיבדוק את הראיות המשטרתיות ויחליט אם יש מקום להעמדת השלושה לדין בבית משפט.

בינתיים התפתחה היאוריה חדשה, הגורסת, כי כנופית הטירוריסטים, נעצרה על ידי סקוטלנד יארד, לא התכוונה לפעול נגד ציונים אלא נגד מנהיגים מרוקניים, ואף נגד המלך חסאן עצמו.

בשלבים ראשונים, הודיע הסקוטלנד יארד כי המדובר הוא בכנופית טירוריסטים ערבית.

ערב התייחדות ב„בר־אילן" עם זכר הסטודנטים שנפלו במלחמה

בנוכחות כ־1,500 סטודנטים וחברי סגל התייחדה אתמול אוניברסיטת בר־אילן עם זכרם של חללי מלחמת יום הכיפורים מקרב הסטודנטים והמרצים בנוכחות המשפחות השכולות.

את הטקס פתח פרופ' מנחם־צבי קדרי, רקטור האוניברסיטה שעמד בדבריו על הסמיכות הסמלית שבין התאריך בו התקיים טקס ההזכרה לבין י' בטבת יום „הקדיש" הכללי לקרבנות השואה. „אף בהפרש של 30 שנה צל השואה הגדולה מלוה את עמנו ואם היה מישהו, שביקש להשכיח זאת מלבנו באה מלחמת יום־הכיפורים והחייתה בפנינו את המצב הקיומי המיוחד של עם ישראל במלוא חומרתו."

השר ד"ר זרח ורהפטיג, יו"ר ה־ועד המנהל עמד על השואה הגדולה — ששה מיליון קרבנות הקרבנו בשואה. מקרבנות לקרבנות, ומה רב ההבדל ביניהם ? ! מהקרבנות הפסיביים שנפלו ללא יכולת התגוננות אל הקרבנות אשר נפלו כשהגנו בגופם על המדינה. פרשיות המוות בתורה נקראות חיים. בפרשת השבוע ויחי מדובר על מות יעקב ובכל זאת הפרשה נקראת „ויחי". או דוגמא אחרת, בפרשת חיי־שרה מדובר על מות שרה ובכ"ז נקראת הפרשה חיי־שרה. וכן בימינו יש קרבנות הכבדות היים לעם ישראל ומבטיחות המשך הקיום.

הרב הראשי לצה"ל ת/א מ. פירון דיבר לאחר מכן ואמר ש„בלב כל אחד ואחד מאתנו תחושת קוממיות גבורה ואפילו באווה והניגוד במחשבות יוצר מתח נפשי נורא וקשה בנשמת האומה כולה ובלב כל אחד ואחד מאתנו. וגורלנו הוא שאנו חיים במתח של הניגודים בנפשנו 25 שנה. עצם קיומנו תלוי ביכולת להחזיק מעמד ולעמוד במתח זה של התמורות בלב כולנו. נשאלת השאלה מניין באו לנו תכונות הסגולה של גבורה זו, גבורה שלא נמצאת בכל אומה ולשון. והתשובה היא, שגבורה זו נמצאת בתמצית נשמתו של עם ישראל. חללינו שנפלו תוך מעשי גבורה בטאו את נשמת העם. בכל דור יש קידוש השם בצורה ההולמת אותו וזהו קידוש השם ההולם את תקופתנו.

יו"ר אגודת הסטודנטים מר פנחס כוחלק, נשא דברים לאחר מכן.

הרב אליקים ג. אלינסון לימד משניות ובסיום נשא החזן מאיר שושן תפילה „א־ל מלא רחמים".

אבו דאבי הזמינה בצרפת 18 „מירזים"

וושינגטון, 3 (ע"צ) — אבו דאבי הזמינה בצרפת 18 מטוסים מדגם „מיראז' 3" — זאת גילו מקורות המקורבים ל„פנטגון" היום. הזמנה זו היא בנוסף להזמנת 14 מטוסי „מיראז' 5" שצרפת עמדה לספק לנסיכות במהלך שנה זו.

בוושינגטון סבורים, כי אבו דאבי אינה זקוקה לכמויות כה גדולות של מטוס מודרני זה, במיוחד לאור העובדה שמספר תושבי הנסיכות אינו עולה על 80 אלף.

כפי שנודע יפעילו את מטוסי הירדוס הסילונים שאבו דאבי עומדת לקבל מצרפת צוותות פקיסטאניים.

ממקורות אחרים נמסר, כי אבו דאבי התחייבה להעמיד מטוסים אלה לרשות פקיסטאן במקרה שתפרוץ מלחמה חדשה בינה לבין הודו.

ערכם הכולל של 32 מטוסי המיראז' שאבו דאבי הזמינה עד כה מצרפת מגיע לכ־90 מיליון דולר. ארצות הברית מכרה בשנתיים האחרונות לאבו דאבי נשק קל בסכום של כמיליון דולר.

הסכם בין הצבא האירי הרפובליקני לבין המחבלים

ביירות 3 (יופ"י) — מנהיגי תנועת המחבלים הפלשתינית וצוני הצבא האירי הרפובליקאני הגיעו לידי הסכם בדבר „פעולות צבאיות משותפות על טריטוריה בריטית נגד ארגונים ציוניים — זאת מסר היום העתון „אל ליוא".

העתון המסתמך על מקורות מהימנים, מציין כי ההתפוצצויות שיזעזעו את לונדון בחודש שעבר „מסמלות התחלה שיתוף פעולה זה בין שני הצדדים".

העתון כותב, כי נוצרו מגעים בין כמה ממנהיגי תנועת ההתנגדות הפלשתינאית למנהיגים של הצבא האירי הרפובליקאני. בשיחות אלה הוסכם על פעולות צבאיות משותפות על טריטוריה בריטית נגד ארגונים ציוניים.

העתון אינו מגלה את זהותו של הארגון הפלשתיני הקשור בהסכם זה. עם זאת מצביעים על העובדה שראשי החזית העממית לשחרור פלשתין, בהנהגת ג'ורג' חבש, לא הסתירו בעבר את העובדה שהם משתפים פעולה עם הצבא האירי הרפובליקאי ועם ארגוני טרוריסטים במקומות שונים בעולם.

בשעתו גילה מנהיג לוב מועמר קדאפי, כי הגיש סיוע לצבא האירי הרפובליקאני.

פרשן רדיו מוסקווה תוקף את דיין בקשר לביקורו בארה"ב

פרשן ראדיו מוסקבה בשידור למזרח התיכון, תקף אתמול את ביקורו של שר הבטחון מ. דיין בוואשינגטון. „במה שנוגע לפגישת דיין עם קיסינג'ר קשה לצפות שאחרי פגישה זו ינקוט שר הבטחון הישראלי עמדה מפוכחת ומציאותית יותר. הקיצוניות וההרפתקנות המאפיינים אותו, לא ייעלמו תוך יום אחד. אך רוצים אנו לקוות, שמנהיגי ארה"ב ינקטו גישה אחראית כלפי פתרון בעיית המזה"ת. בהקשר לכך יש להדגיש שוואשינגטון יכולה להשפיע ביעילות רבה השפעה על ישראל העקשנית", אמר הפרשן, לדברי קשב „שידורי ישראל".

כמו כן הזכיר הפרשן, שקיסינג'ר התחייב בהצהרותיו הפומביות, שיתרום לכינון שלום צודק במזה"ת.

להלן טען הפרשן, כי למשלחת ישראל לשיחות על הפרדת הכוחות לא ניתנו כל הוראות חדשות לאחר הבחירות בישראל. המשלחת ממשיכה לתבוע תביעות בלתי מציאותיות כבשיחות הקודמות, כלומר נסיגה הדדית של כוחות שני הצדדים משני צידי התעלה. הפרשן התעלם מהחדשה על ההתקדמות שהושגה בג'נווה בנושא זה.

שביעות רצון בדניה מהחלטת ישראל להסגיר 2 הערבים

קופנהאגן, 3 (עסט"א) — משטרת קופנהאגן הביעה היום שביעות רצון מהחלטת השלטונות הישראליים להסגיר לדניה את שני הערבים הישראליים החשודים ברצח אורח ירדני בקופנהאגן.

שני החשודים — חביב חביב, בן 20, וג'ורג' קידס, בן 22, נעצרו על ידי משטרת ישראל בירושלים, ומאחר שאין סידורי הסגרה בין ישראל לבין דניה, היה משרד המשפטים הישראלי חייב להחליט מה יהיה הנהג לגבי שני החשודים.

אתמול החליט בית משפט בישראל להסגיר מיד את שני החשודים לדניה.

ממשטרת דניה נמסר, שאם יורשעו השנים, צפוייה להם תקופת מאסר מכסימלית של 16 שנה.

בידי משטרת דניה — חשוד שלישי באותו מקרה רצח — גם הוא ישראלי.

בריה"מ תוקפת שוב את סולז'ניצין

מוסקווה, 3 (ע"ר) — ברית המועצות תקפה הערב שוב את הסופר אלכסנדר סולז'ניצין וכינתה אותו בשמות גנאי כגון „אדם המוכן למלא אחר כל הזמנה להשמצה אנטי־סובייטית".

הפרשן קיריל אנדרייב מתאר את חתן פרס נובל כ„מתכחש לארצו".

פרשן זה טוען כי סולז'ניצין שלח את הספר החדש, היסטוריה של מחנות מאסר סובייטים במשך 40 שנה, לפרסום בחו"ל לארץ „תמורת הבטחה של מטבע זר".

מפגינים זרקו נעליים על ראה"מ הודו אינדירה גנדי

בומביי 3 (יופ"י) — המון של 300 אלף איש השמיעו קריאות בוז וזרקו נעליים לעבר ראש ממשלת הודו אינדירה גאנדי, כאשר ניסתה אמש להגן על מדיניותה הכלכלית בנאום שנשאה בעיר נאגפור.

ההמונים צעקו: „הורידי את המחירים, ובו בזמן נזרקו נעליים על בימת הנואמים. הגב' גאנדי נאלצה לעזוב את המקום תחת משמר משטרה כבד, לאחר שנאמה 17 דקות.

קודם לכן הפריע הקהל לנואמת בצורה כזאת, כדבריה בקושי נשמעו. היא ניסתה להצדיק את העלאת המחירים בהודו, באומרה כי האמרת מחירים היא כיום תופעה כלל עולמית.

בעיר ואני פתחה המשטרה באש על המונים מפגינים, וזאת בגלל שביתה כללית בת יום אחד נגד האינפלציה, נמסר בעתונים. בידיעות נאמר כי ששה אנשים נהרגו וששה נפצעו.

בבארודה הפעילה המשטרה גז מדמיע כדי לפזר מפגינים שיידו אבנים, ושלושים איש נעצרו. בבומביי שיתקה שביתה את התחבורה העירונית, בעוד שבתי הספר וחנויות רבות נסגרו.

השביתה נערכה כדי ללחוץ על הממשלה להפחית ב־25 אחוז את המחירים ולהגדיל את מנות הדגנים לצרכנים.

בריה"מ תספק להודו טילי „סאם־6"

ניו דלהי, ((ע"ר) — בריה"מ הסכימה לספק להודו טילי „סאם־6" מן הסוג בו השתמשו הערבים במלחמת אוקטובר — מסר היום ה„הינדוסן טיימס".

משרד ההגנה ההודי סירב להגיב על הידיעה בה נאמר גם כי הודו תקבל מטוסי „יעקובלב" המסוגלים להמריא ממסלולים קצרים ומטוסים לנושאת מטוסים ההודית „ויקראנט". דובר של משרד ההגנה אמר, כי מדיניות הממשלה היא לא לדבר על נושאים כאלה.

הוריו של יהודי בבריה"מ מבקשים עזרה

ניו־יורק, 3 (עסט"א) — הוריו של פעיל יהודי בן 28 בבריה"מ, פנו בקריאה מחודשת אל ועדת הסטודנטים למאבק למען יהדות בריה"מ, כדי שתעזור בהשגת רשות לבנם לעזוב את בריה"מ.

ההורים אמרו כי כאשר הורשה להם לעזוב את בריה"מ בינואר 73, הבטיחו להם השלטונות הסובייטיים, כי בנם מיכאיל מאגר, מהנדס בעיר ויניצה, יורשה להצטרף אליהם בכל ההקדם.

בחודש שעבר הודיעו השלטונות הסובייטיים שוב על סירובם להרשות למאגר הבן לצאת, והוא עומד עתה תחת לחץ גובר והולך מצד השלטונות — נאמר בהודעת הועדה.

חוסיין מזהיר מפני הסכם נפרד בג'נווה

ביירות 3 (יופ"י) — חוסיין מלך ירדן הזהיר היום בפני נסיונות ישראליים בשיחות־השלום בג'נווה לבוא לידי הסכמי שלום נפרדים עם ממשלות ערביות אינדיווידואליות.

בראיון שפורסם בשבועון הלבנוני „אלחוואדת" הדגיש חוסיין, „אנו מרגישים את הצורך באסטרטגיה ערבית מאוחדת ומתואמת, אשר לפחות תשווה, ואולי אף תהיה טובה יותר, מן האסטרטגיה הישראלית". הוא אמר כי ממשלתו מקווה ששיחות־השלום בג'נווה יהוו צעד לקראת שלום".

עוד אמר המלך חוסיין, כי סיפוחה של הגדה המערבית של ירדן לגדה המזרחית ב־1948 היה „טעות". חוסיין הוסיף, כי „לא היה בדעתנו, באותה תקופה, להביא למיזוג מלא של שתי הגדות של הירדן. סבי (המלך עבדאללה) ביקש בראש וראשונה להעיד את כל העזרה האפשרית לעם הפלשתיני למען יוכל לשחרר את מולדתו". „היה זה על פי דרישתו של הארצות הערביות שהצטרפנו למאבק והצלנו כל מה שניתן היה להציל".

להלן הכריז, כי אין הוא מתנגד שהארגון לשחרור פלשתין ייצג את העניין הפלשתיני ויעמוד על זכויות העם הפלשתיני, אולם הוא מתנגד לכך שהארגון לשחרור פלשתין יהיה הנציג היחיד של העם הפלשתיני. חוסיין שאל, איך יתכן דבר כזה, בעוד שבגדה המזרחית של ירדן קשה, אחרי 25 שנות דו־קיום, להבדיל בין פלשתיני לבין ירדני, וכאשר בגדה המערבית נורסים הנכבדים, שגם להם הזכות לדבר בשם בני ארצם שתמיד היו איתם יחדיו?

עם זה הבהיר חוסיין, כי הוא מצדד בראיון ש„העם הפלשתיני חייב להביע את דעתו על עתידו, אולם רק לאחר שחרור השטחים, ובתנאי שבשאל העם ייערך תחת פיקוח בינלאומי".

כוחות ירדן חזרו מסוריה

הכוחות הירדניים שנלחמו יחד עם הסורים במלחמת אוקטובר חזרו עתה לירדן — נמסר היום רשמית.

בהודעה ממשלתית ברבת עמון נאמר, כי הכוחות חזרו לארצם „לאחר שביצעו במלואם את חובתם הלאומית".

מעריכים, כי הכוחות הירדניים שהיו בסוריה כללו שתי בריגאדות שריון ותותחים כבדים.

„גארדיין": הבוחרים נזפו בגב' מאיר אך לא דחוה

„המפד"ל תמלא עתה תפקיד מרכזי"

לונדון, 3 (ע"צ) — ה„גארדיין" הבריטי כתב היום במאמר מערכת, כי הבוחרים הישראליים „נזפו בגב' מאיר אך לא דחו אותה".

העתון מוסיף, כי תוצאות הבחירות בישראל, צימצמו במידה ניכרת את חופש התמרון של הגב' מאיר בוועידת ג'נווה, וכי יהיה צורך בפשרות כדי להרכיב ממשלה קואליציה, פשרות העשויות להוביל לתקופה של אי יציבות פוליטית.

„המפלגה הדתית הלאומית תמלא מעתה תפקיד מרכזי, וצילה של מפלגה זו כבר מעיב על ג'נווה. בתוך אחד ההתחרויות תוכל הגב' מאיר לקרוא לבחירות כלליות חדשות", הוסיף העתון.

העתון האיטלקי „איל פופולו", בטאון המפלגה הנוצרית דמוקרטית, כתב „אין ספק כי הבוחרים הישראליים, שהעניקו בצאון לקואליציה של הגב' מאיר, תוך הסתייגויות ברורות, הביעו את נכונותם להמשיך ולפעול בג'נווה למען פתרון של בעיית המזרח התיכון.

„אולם חיזוק של הימין גם הוא בעל משמעות ברורה: הוא תוצאה של החשש שמא ויתורים על טריטוריה ישאירו את ישראל במצב של חוסר בטחון. כלומר השווה בלתי פוסקים, אשר במוקדם או במאוחר יביאו למלחמות חדשות".

העתון היוגוסלבי „בורבה" מבלגראד מסר תחת הכותרת „בחירות שלא הביאו לתמורה", דו"ח ארוך על הבחירות לכנסת. העתון מציין, כי „משלש הבטחון מאיר־דיין־גלילי קרוב לוודאי ישאר בשלטון בישראל", עם זאת מציין העתון, כי עדיין אין וודאות שהגב' מאיר תוסיף לכהן כראש ממשלה.

„מוניטור": ממשלת ישראל תוכל להמשיך במו"מ

בוסטון, 3 (עסט"א) — „תוצאות הבחירות בישראל יאפשרו לראש הממשלה, הגב' מאיר להמשיך במו"מ בג'נווה. היא יהשוביס שבין עמיתיה בממשלה יצוותת מסויים בדברים שיש הכרח לעשותם, אפילו אם רבים מהם, או רובם, מצטערים על ההכרח הזה" — כתב היום העתון „כריסצ'נס סיינס מוניטור" במאמר מערכת.

„לפני מלחמת אוקטובר, רווחה בישראל ההנחה כי העליונות הצבאית שלה, תאפשר לישראל לכפות כל גבולות שירצו לה, על הערבים, הפחות יעילים מבחינה צבאית" — כותב בעל המאמר.

„אולם המלחמה הוכיחה כי היעילות הצבאית של הערבים ניתנת לשיפור, וכי הם יכולים להשאר מגוייסים לזמן בלתי מוגבל, בעוד שישראל אינה יכולה לעשות זאת".

מסתבר כי ישראל איננה עוד כעצמת־על שבאזור, היכולה לקבוע את גבולותיה באורח שרירותי. מגיע הרגע, אשר בו חובת המשכת קיומה של ישראל להיות מבוססת על הסכמתן של שכנותיה הערביות.

מא"מ על ירידת „המערך"

מוסקווה, 3 (יופ"י) — סוכנות הידיעות הסובייטית „טאס" מסרה היום, כי מפלגת העבודה הישראלית איבדה צירים בבחירות הכלליות בשל „האבידות הכבדות" שסבל הצבא הישראלי במלחמת אוקטובר.

בהתאם לשיטה המקובלת של סוכנות הידיעות הסובייטית נאמר: „העתונות מאמינה כי ההשפעה של גוש המפלגות השולטות בישראל ירדה עקב התוצאות של הסכסוך המזרח באוקטובר, כו סבל הצבא הישראלי אבידות כבדות ואיבד כמויות גדולות של ציוד צבאי".

פעיל יהודי בבריה"מ קיבל רשות יציאה

ניו־יורק, 3 (עסט"א) — פעיל יהודי מנובוסיבירסק, גרגורי סוזצ'ינסקי, קיבל רשות יציאה כדי לעלות לישראל, והוא עומד לעזוב את בריה"מ ב־14 לינואר — על כך הודיעה היום ועדת הסטודנטים למאבק למען יהדות בריה"מ.

אחיו של גרגורי, הגאלי, נמצא כבר בישראל.

השום מאיט תהליך קרישת השומן

לונדון 3 (יופ"י) — מתן השום בשום עשוי לסייע במניעת מחלות העורק הכלילי — דעה זו הובעה על ידי שני רופאים.

במאמר המתפרסם בשבועון ההסתדרות הרפואית הבריטית „לאנסט" מציינים שני הרופאים — ד"ר ארון בורדיה וד"ר ם. באנסאל — כי חקירות שעשו בהודו מצביעות על העובדה שהשום מאיט את תהליך קרישת השומן.

לדברי רופאים אלה הם גילו חומרים נוספים, המונעים ממזון משקעים של שומן בדפנות העורקים, אך חומרים אלה גם יקרים או שהשפעתם היא לתקופה קצרה בלבד, שעה שאת השום ניתן להשיג בקלות ואין לו כל השפעות לוואי מזיקות.

הרופאים אמרו שנראה להם, כי יהיה זה מועיל ביותר להשתמש בשום, כאשר צריכים לטפל באנשים, שלאחרונה אנו לוקים במחלות לב, או הסובלים מסכרת, לחץ דם גבוה או שבמשפחתם ידועים המקרים של חולי־לב.

סברה: התרסקות המטוס בטורינו — מעשה חבלה

טורינו 3 (עי"ן ועי"ר) — מהנדס הטיס של המטוס האיטלקי של חברת „איטאוויה", שהתרסק שלשום בטורינו וגרם למותם של 38 איש, אמר אמש כי הוא שמע התפוצצות בחלק האחורי של המטוס לפני נחיתתו.

המהנדס, גאן פאולו שיארא, מסר לעתונאים מעל מיטת חוליו בבית־החולים, כי המטוס היה בעיצומה של נחיתה נורמאלית והראות היתה משביעה רצון „כאשר שמענו התפוצצות בזנב ולפתע איבדנו גובה".

הוא לא אמר מה גרם להתפוצצות, אך ציין כי „במידה מסויימת היינו מצפים לדבר מעין זה, אחרי מה שאירע בפיומיצ'ינו" (הכוונה לטבח בנמל התעופה).

ועדת חקירה תדון בהצהרתו של מהנדס הטיס. עד כה לא נשקלה בכובד ראש האפשרות שהמטוס התרסק כתוצאה מחבלה.

מהנדס הטיס היה אחד מארבעת הניצולים של המטוס.

שיירות

(סוף מעמוד ראשון)

חדשות באזו נכנסה הפסקת האש לתוקפה ב־24 לאוקטובר.

דיין: הפרות הפסקת האש אינן יכולות להישאר חד צדדיות

שר הבטחון מר משה דיין אמר אתמול בבואו לארה"ב, כי הפרת הפסקת האש על ידי המצרים יוצרת מצב בלתי נסבל „עשויה להביא להידרדרות הסכם הפסקת האש".

מר דיין כינה את התנהגות המצרים בחזית כ„פראית" והוסיף, כי אינו סבור שפתיחות האש הללו יכולות להשאר חד־צדדיות בלבד.

בעת ובעונה אחת „הביע מר דיין אופטימיות מסויימת ממהלך השיחה בז'נווה באומרו, כי „היתה שם התקדמות מסויימת אף שכל עוד אין תוצאות אי־אפשר „לברך על המוגמר".

כאשר נשאל על ידי כתבים במשק העיתונות אם הוא מתכוון להעלות בפני האמריקנים את פתיחות האש של המצרים, השיב שר הבטחון: „אינני סבור כאנו יכולים לפתור בעיה זו על ידי שנתלונן אצל האמריקנים. את בעיית ההתנהגות המצרית בשטח נוכל לפתור על ידי שיחות עם המצרים עצמם או ע"י טיפול בנושא בשטח עצמו".

מר דיין הדגיש, כי אין המדובר במקרים בודדים של פתיחות אש אלא במדיניות גבוהה ולמרבה הצער מכוונת האש על אנשים העובדים בשטח, במיוחד על טרקטורים ואחרים. ירידות אלה הן החלט בניגוד להסכם הפסקת האש ואין לחשוב, שהמצרים מאמינים, כי בדרך זו ישיגו תנאים לטובתם.

ישראל הגישה איגרת לאו"ם

ישראל הגישה איגרת לאו"ם בקשר להפרת הפסקת האש המצרית ובאיגרת מודגש שההפרות המתמשכות אינן נעשות באקראי, אלא הן תוצאה ממדיניות שיטתית ברורה של המצריים ליצור אווירה של עימות, כדי לשפר את העמדות המדיניות.

הדבר מצא ביטוי גם בהתבטאות של ראש הבעיצים בפברל"ל המצרי שההפר בגלוי ביוזמה צבאית להפרת הפסקת האש.

האיגרת מציינת, כי הפסקת האש מופרת גם כאשר הצבאות סיירה אספקה והדבר כפריע לפעולה את

לוב תובעת פרעון חובות מבריטניה

לונדון 3 (עסט"א) — אף על פי שמיניסטריון החוץ הבריטי טוען רשמית כי ממשלת לוב לא נתנה כל נימוק לאיסור שהטילה על היבוא מבריטניה, הודיע היום העתון דיילי מייל כי לוב תובעת סכום של 46 מיליון לי"ש אשר בריטניה חייבת לה לטענתה.

מתוך סכום זה חייבת בריטניה, לפי הטענה הלובית 16 מיליון לי"ש כדמי חכירה לבסיס הצבאי אשר בריטניה החזיקה באל עאדן בלוב.

עוד סכום של 30 מיליון לי"ש תובעת לוב, כהחזרת מקדמה, אשר היא שילמה תמורת רכישת מערכת טילים מדגם „ראפייר" מחברת „בריטיש איירקראפט קורפוריישן" התכנית לרכישת הטילים בוטלה, לאחר שהקולונל קדאפי מיגר את משטרו של המלך אידריס.

קיסינג'ר

(סוף מעמוד ראשון)

קיסינג'ר שאם תמשך המגמה של עליה מחירי הנפט הערבי, יצטרכו כמה מדינות תעשייתיות להוציא כ־50 אחוז מהרזרבות של מטבע זר שברשותם לצרכי רכישת דלק ולהתפתחות מעין זו תהיה השפעה עמוקה על המצב הכלכלי בעולם.

אם יהיה שפל כלכלי ברחבי תבל הוא ישפיע ללא ספק גם על המדינות המפיקות נפט בצורה שלילית, הוסיף ואמר ד"ר קיסינג'ר.

ארה"ב, ציין שר החוץ האמריקני מבינה מפני מה החליטו ארצות ערב ליזום את חרם הנפט. עם זאת אין טעם בחרם, כאשר ארצות הברית הצהירה פומבית על תמיכתה בהחלטת האו"ם, הקובעת את התנאים להסדר מזרח תיכוני וכאשר ארה"ב היא הגורם העיקרי המנסה להביא לידי השגת הסדר כעין זה.

לפי טעה, גילה ד"ר קיסינג'ר, לא מתכננת ארה"ב צעדים נגדיים לפגיעה בערבים בגלל החרם שהטילו עליה.

אנו חוזרים למסלול

החל מיום ראשון 6.1.74 יופעל מחדש קו מס' 164
מרחובות דרך אוניברסיטת בר־אילן לפתח־תקוה, הקו יפעל בין השעות 20.00—05.30 כל 20—30 דקות.

ביום שלישי 1.1.74 הופעלו הקוים
נהריה לתל־אביב בשעה 06.45
מצור שלום לתל־אביב בשעה 06.40
מנצרת לירושלים בשעה 06.00
חזרה לנצרת משער שכם בשעה 15.00

אוטובוסים במלחמה
עדיין משרתים בצבא מחצית מחברינו וחלק מהאוטובוסים עסוקים במקומות אחרים ואין באפשרותנו להפעיל את קוי האוטובוסים במתכונתם הרגילה.
אנו מתנצלים על העכובים הנדרשים מאת נוסעינו.

המחלקה ליחסי ציבור

מוסד הרב קוק
מוסד הרב קוק
ת. ד. 642 ירושלים

ספרים חדשים

רבי יוחנן — ריש לקיש משנתם ודבריהם.
מסודרים וערוכים לפי הענינים
הצירוף, הערות וביאורים על־ידי הרב ד"ר ישראל קאנוביץ ז"ל והרב יוסף ליפלאנד ז"ל.
המחיר: 22.— ל"י

הלכות ארץ ישראל מן הגניזה
עם מבואות, הערות, ביאורים וציוני מקורות מאת פרופ' מרגליות (ז"ל). התקין לדפוס ישראל תא־שמע. פרק זרעים עם מבוא, השלמות והערות מאת פרופ' יהודה פליקס.
המחיר: 35.— ל"י

הדקדוק כיסוד בהלכה
מאת יצחק יעקב ילין (ז"ל)
המחיר: 18.— ל"י

משרד ההפצה: תל־אביב, רח' אלנבי 87, טל. 615036

שיחה עם שר הסעד מיכאל חזני

המפד"ל שמרה על כוחה וקבלה קולות חדשים מימין ומשמאל

התוצאות מן הקלפיות ברחבי הארץ זרמו לחדר הבקרה שבמרכז המפד"ל, שם ישב יחד עם צוות עוזריו הנאמנים יו"ר מטה הבחירות, השר מיכאל חזני והמתיחות הרב בו היה נתון, ניכר היטב בפניו.

בשעות הבוקר המוקדמות כאשר התמונה התבהרה, לא יכול היה עוד לעצור בעד התרגשותו הגואה ושתי דמעות־גיל גלשו על לחייו...

החשש מפני התאמתותם של הסקרים השונים, שניבאו ירידה גדולה למפד"ל חלף ואת מקומו תפסה השמחה, על שהמפד"ל הצליחה לשמור על כוחה חרף מאבקן העז של הרשימות הרבות על קולות בוחריה הפוטנציאלים.

כאן, בביתו, מתוודה השר חזני: „היו רגעים קשים, קשים ביותר, במיוחד לאחר המלחמה וזו הצילה אותי. „זו" — הכוונה למסכת פסחים המונחת על שולחן עבודתו של השר שלא פסק מללמוד בה אפילו יום אחד, למרות לחץ העבודה וסדר יומו העמוס, עד לשעות הלילה המאוחרות. „כל שעה של לימוד עודדה אותי וחיזקה אותי והפיחה בי כוחות חדשים" — אמר השר.

רעייתו, חנה, שהיתה לו לעזר ולסמך במשימה הקשה שנטל על עצמו, מציינת, כי היו רבים שאינם חברי מפד"ל, שנרתמו לעזרת בעלה כחברי מפלגה ותיקים, ביודעם כי מפד"ל חלשה פירושו פיחות בדמותה היהודית של מדינת־ישראל.

בראיון עמו, המתפרסם להלן, מנתח השר חזני את תוצאות הבחירות ומרחיב את הדיבור על עמדת המפד"ל לקראת הרכבת הקואליציה החדשה.

מאת שאול שיף

שאלה: האם הופתעת מתוצאות הבחירות לכנסת השמינית בכלל ומהישגיה של המפד"ל בפרט?

השר מ. חזני: לא הופתעתי מתוצאות הבחירות, שכן, ברור היה שתהיה תזוזה של קולות מהמערך אל „הליכוד". באותה מידה ברור היה שכבעבר ולא־כל־שכן הפעם כי הקולות הניתנים לרשימות הקטנות, העדתיות והאישיות מתבזבזות לריק.

באשר לתוצאות היפות שלנו — אין בכך משום הפתעה. שכן, יודעים אנו מאז ומתמיד כי ניתן לסמוך על נאמנותם של החברים והחברות שלנו, שיעמדו לצידה של התנועה ויתנו לה את אמונם. אלא, שהסקרים שנתפרסמו באחרונה „ניבאו" לנו ירידה חדה, וכל־כמה שאינך מאמין בה, אתה נדבק לעתים בהלך־רוח של חשש. עם זאת, סבורני, שדווקא הפרסומים הללו, היו מבחינה מסויימת לטובה, שכן, הם דירבנו את החברים הפעילים למאמץ־יתר, כדי להפריך את „הנבואות השחורות" האלו.

קולות חדשים מימין ומשמאל

שאלה: מהי דעתך בתוצאה שהשיגה המפד"ל — הצלחה?

תשובה: לדעתי, יש לראות בתוצאה זו הצלחה בלתי רגילה, שכאמור השיגה תודות לנאמנותם של החברים והחברות ומסירותם של הפעילים בדרגים השונים. ומדוע?

אין ספק, ש„הליכוד", במידה מסויימת גם הרב כהנא וד"ר שאקי גנסו בנו ונטלו מאתנו קולות משוליים. ואם בכל זאת גדל במידה ניכרת מאד המספר הכולל של הקולות שניתנו לרשימתנו — הרי פירושו של דבר, שאלפים רבים של יהודים דתיים ומסורתיים אשר בעבר נתנו קולותיהם לימין ולשמאל, שינו הפעם את הרגלי הבחירה שלהם והצביעו בשבילנו.

עיון בתוצאות של הקלפיות השונות מראה כי תזוזה זו הורגשה במיוחד אצל פרטים דתיים, שהיו רגילים להצביע בשביל מפא"י והמערך, ואילו הפעם נרתעו מהמגמות האנטי־דתיות המתחזקות בקרב חוגים שמאליים של המערך, שהוזהר עליהן בכתב ובעל־פה. אמנם, אוכלוסיית החברים שלנו גדלה באופן ניכר מאד מהבחירות הקודמות ועד היום, אבל אין היא מספיקה כדי להסביר את הגידול במספר הקולות שניתנו לנו באופן מוחלט. נוסף לכך, ידוע לי אישית — וכך אני שומע מפי חברים שהיו פעילים במקומותיהם בבחירות, שגם כאלה שאינם מדקדקים במצוות בחיי היום־יום שלהם, הצביעו הפעם בשבילנו. כל־כך למה? משום שבניגוד לדעה שהמהלכה בקרבנו — בקרב חוגים נרחבים — שהפעם היקבע עמדתו של הבוחר רק על־פי השקפותיו בנושאים המדיניים והבטחוניים — הנה מתברר שהמוני חברים האוהדים שכמו תמיד ולא־כל־שכן בימי מסה אלה יש לשים את הדגש על דמותה המוסרית־החברתית של המדינה. לאמור, שחוסנה המוסרי ואיזונה החברתי של המדינה, היונקים מבארות המים החיים של מורשת ומסורת היהדות — הם הם המבטיחים יותר מכל את עמידתנו במאבקים ובמבחנים הקשים הצפויים לנו בעתיד הקרוב, הן בתחום המדיני־בטחוני והן בתחום הכלכלי־חברתי.

אמונתם זו של המוני בוחרים באה לידי ביטוי בשיחות בחוגי בית ובשאלות ותשובות באסיפות על אף העובדה שהעניין הבטחוני המדיני עומד כיום בעורכו היינו.

מוסרי בוחרים רבים יצא גם, כי עמידתו המופלאה של הנוער הדתי בחזית הקרב השונות, בשעת לחימה כבשעת תפילה ולימוד וכיו"ב — גם לכך היתה השפעה רבה על הבוחרים בעוקר, בקרב דתיים ולא דתיים, שבאו לידי הכרה שהתנועה הממשיכה... המשיבתו וכיו"ב, הוא נכס לאומי ממדרגה ראשונה, שרק המפד"ל אמין על הגנתו, ביצורו וקידומו.

אולי מותר להוסיף, כי השאיפה בשבת בקשר לקביעת מועדי שבתון הרכב, והנסיונות שנעשו לפני כן להסיר כל מגבלה בעניין העבודה ציבורית בשבת, הזכירו לאדם הדתי המסורתי מה עלולה להיות דמותה של המדינה אם המפד"ל תצא נחלשת ממערכת בחירות זו.

מאגר עצום של מסירות ונאמנות

לפיכך, כדאי שנרשום לעצמנו, כי תוצאות הבחירות בתנאים אלה, מראות שיש מקום להגביר לשורות תומכינו את הפוטנציאל הגדול של יהודים דתיים ומסורתיים שמסיבות שונות בעבר נותנים קולותיהם לגורמים חילוניים מימין ומשמאל. הדבר תלוי בנו במידה רבה — אם נדע בעתיד בעבור זעם, לארגן מחדש את שורות התנועה, ללכדה, להבריאה ולשפר תדמיתה בעיני הציבור; להחזיר עטרתה ליושנה כגורם מייצב ומאזן בחברה מצד אחד, וככוח משפיע ומקרין במובן הרוחני, החברתי והמוסרי מצד שני.

סיכומו של דבר: תוצאות הבחירות מראות לנו שוב, כי קיים בתוכנו מאגר עצום של מסירות, נאמנות ורצון טוב, ובראש וראשונה מצד ותיקי התנועה, וגם בתומכיהנו, יש בה כוח מושך במידה רבה ד מאוכזבו להסיק מכך את המסקנות ולהפוך עובדות אלו למנוף גדול של פעילות רוחנית, ארגונית ופוליטית.

שאלה: לכאורה כרגע נראה שניתן להקים קואליציה גם עם „הליכוד", את מי תעדיף המפד"ל?

תשובה: עיון בתוצאות הבחירות מראה, שכל כמה ש„הליכוד" התחזק המערך נחלש, אין „הליכוד" יכול לשמש אלטרנטיבה גם על־ידי הצטרפותנו אליו (כפי שפה ושם חלמו או חולמים חברים בתוכנו) ולא־כל־שכן, שאין בכוחו לבדו להרכיב ממשלה, על־אף פרסום הרכב „ממשלת הצללים" בשתי מהדורותיה. שחלפו כצל...

ניתן להקים ממשלת חרום

מכיוון שכן, קיימות שתי אפשרויות בלבד:

אחת, והיא זו שאנו מעדיפים: הקמת ממשלת חרום לאומית שתושתת על בסיס ציבורי רחב ביותר, שרובו המכריע של העם עומד מאחוריו. אנו סבורים, כי אם שני הגורמים, המערך ו„הליכוד" יגלו בתוכם פתיחות וגמישות לכך, הדבר יכול לקום. שכן, מצד אחד, הכוחות בקרב המערך השוללים את הוותרנות של האגף „היוני" שבתוכם הם הרבה יותר חזקים מכפי שזה נראה לעין; מצד השני — הכוחות בקרב „הליכוד" השוללים את העוקשות בנוסח „הלאומים", לגבי כל עניין ועניין, בנוסח „הלאו" לגבי „242" ו־„338" — גם הם מרובים בתוך „הליכוד". ומכאן הערכתי שאם הגורמים הקיצוניים במערך וב„ליכוד" יגלו פתיחות־יתר להקים ממשלת חרום לאומית רחבה על בסיס מוסכם — הדבר הוא בהחלט בר־ביצוע. עניין זה נראה בעינינו כחשוב ביותר לנוכח המאבקים הצפויים לנו, אפילו אם בשלב מסויים, שאנו מקווים שאינו קרוב, יהיה פילוג בתוך הממשלה. לפיכך, אנו מצדנו כגורם מרכזי ומאזן בחברה, לרבות בנושא שאנו עוסקים בו, נחזור ונתבע הקמת ממשלה על בסיס רחב ונעשה מצדנו כל מאמץ שאמנם יקום הדבר.

האפשרות האחרת: אם הצדדים או אחד מהם לא יתעלו ולא יגלו נכונות

(סוף בעמוד 6)

...ומה הלאה?

מאת יונה כהן

בתוצאות הבחירות אין לראות משום „מהפכה" בחיים ההתרחישים־פנימיים במדינה, אולם אין ספק שיש בהם שינויים מעניינים וחשובים שההשלכותיהם לטווח רחוק יהיו. בבחירות הללו נאלצה כל מפלגה וכל רשימה להיאבק קשה על קולו של הבוחר. עברו חלפו הימים שבפיתויים הגדיים צדדיים ניתן היה „להתהלכ" על קולו של האזרח הנבוך. שוב לא חשבו ראשי הרשימות שקולו של ציבור פלוני „בכיסם" הוא. ידוע היטב שהפעם חייבים הם לבוא אל הבוחר בכנות, בהישגים ממשיים ובתכנית בהירה. בגרות אזרחית זו הראויה להערכה, שהפכה נחלתם של מרבית תושבי המדינה, תחייב את מרכזי המפלגות השונות ליותר זהירות ובהירות בניהול ענייניהן בעתיד. הציבור למד יותר ויותר להבחין ב„פרצון שטרות" הנתנים אגב מערכת הבחירות. מפלגות רציניות מתחילות בהכנות לבחירות הבאות כבר למחרת פרסום תוצאת הבחירות...

דפעם ידע הבוחר להבחין בין הבחירות לכנסת, הנושאים המרכזיים והכבדים שבתחומיה, לבין בחירה לרשויות מקומיות.

פניית „המערך" לציבור הבוחרים לבל יעניש בהצבעתו לא הועילה. היתה זו הצבעת מחאה ואף יותר מזה. אולם, ציבור הבוחרים סירב לתת למפלגות הליכוד את המנדאט לקבל לידיו את הגה השלטון. נראה שיהיה סביר להסיק מתוצאות הבחירות שהציבור מעוניין בממשלת קואליציה רחבה. עתה, יותר מתמיד, רוצה האזרח שגורל המדינה יופקד בידי המפלגות העיקריות, על אף, ואולי דווקא בשל כך, חילוקי הדעות והבדלי הגישה שביניהם. בתקופת משבר מדיני־בטחוני רוצה האזרח בפיקות ובגידול ... של המדינה, להעבירה באחרונות משוהנת דרך הגלים הסוערים מסביב.

בשבוע הקרוב תסכם צמרת המערך כיצד רואה היא את המצב שנוצר בבחירות הללו. בידה ההכרעה אם לקבל ולנהוג כרצונם של מרבית האזרחים במדינה וליתן יד לממשלת חירום לאומית, אם לאו. באם תתגלה נכונות לכך אפשר יהיה למצוא את המבנה המשותף ולסכם קוי יסוד מוסכמים לתכנית הממשלה לשנים הבאות.

אם, בשל שיקולים אישיים ותכתיים־פנימיים בתוך פלגי המערך, ההחלטה תהיה שלילית, ינסו ראשי המערך להטיל את המדינה למערכת בחירות חדשות. במקרה כזה ינסו להטיל את כובד האשמה והאחריות למצב של „תוהו ובוהו" ול„חוסר יכולתי" להרכיב ממשלה על שכמם של אחרים. בראש ובראשונה בהוא „ליכוד" האשים, וכבר יש רמזים ברורים לדרך גלוזה זו, את המפד"ל. הצעות לפעולה משותפת בתחום הרוחני לאומי, והשמירה על ערכי יסוד של האומה, יוגדרו בפי אנשי המערך כ„נסיון סחיטה". תביעות ידועות משבר הימים (הבריות התוהו היהודית של עולה כבוזות שבת לעובד הכר) יוגדרו כ„תביעות חשובות". את עצמם יבקשו לראות כמלאי דאגה לגורל המדינה וכריצליה מפני „מתונים". בקצרה: יגדירו את המדינה לבחירות חדשות (כפי שגא. עזפר הדיע בליל מניין הקולות.) בתקוה להחזיר לעצמם כ־אה־מאה וחמישים אלף קולות שיאבדו להם, ויאשימו מפלגות אחרות באחריות לכך...

המפד"ל נאמנה לדרכה

למפד"ל התחייבות כלפי הבחירה וכלפי ציבור הבריה להקמת ממשלת חירום לאומית. ואין זו רק „התחייבות של בחירות" אלא משימה יסודית שהעם והמדינה זקוקים לה. במערכת הבחירות נמצאו תועמלנים שביקשו להדביק על מפלגה גדולה, ציבור לאומי שלם, תוו שלילי של אוהבים הששים אלי קרב, של מימים לדרך שהמשכה וסופה לא יכולה להיות אחרת זולת מלחמה. בתעמולה זו ביקשו לפסול ציבור שלם כב־שר שותפות באחריות לשלטון. וטוב שהמפד"ל דוחה דרך זו. נאמנה לדרכה, להיות גשר־קשר בין חלקי האומה למיניהם, לשיתופם של חלקי ציבור גדולים ככל האפשר באחריות ממלכתית. ודאי, שותפות כזו, ככל שותפות בין חלקים שונים בציבור, מחייבת הסכמה ל„קווי יסוד" שלפיהן תפעל הממשלה, באישורה של הכנסת, להביא את המדינה לבטחון ושלום. משתי מלים אלו, בטחון ושלום, מצוות למעשה במצעיהן ובכרוזיהן של מרבית הרשימות שהתמודדו בבחירות האחרונות.

לאחר הזעזוע שעבר על המדינה במלחמת יום הכיפורים, תהיה זו יהירה מצד המערך להתנגד להקמת ממשלת חירום לאומית כנ"ל. גם אם הדיונים לניסוח קוי יסוד מוסכמים יימשכו כמה שבועות אין להימנע מזה. אחרת, שכר הצגת ממשלה חדשה „מהר מהר" ובגיזות הצ'יק־צ'אק, ייצא בהפסדה.

אכ.גם, ייתכן שייעשה נסיון רציני למצוא נוסחת יסוד משותפת וזו לא תימצא (סוף סוף גם הליכוד אינו „השודד" להיות שותף נוח וגמיש) — כי אז יש לחפש דרכים אחרות. כיצד נוהגים לומר ראשי המערך לגבי מו"מ עם הערבים? — „נמצה עד תום כל טיפה סיכוי להסדר". יאמרו נא קברניטי המערך דברים אלה בכנות וברצינות כלפי מפלגה בעלת נאמנות לאומית. הבה נמצה עד תום כל טיפה של סיכוי ל„קוי יסוד" משותפים לתכנית פעולה של ממשלת חירום לאומית בשעה קשה זו.

בדק בית במבנה הממשלה

אסור להיחפז בהרכבת ממשלה חדשה גם משום שמכבר מורגש הצורך בשינויים יסודיים במבנה הממשלה, מספר שריה ומשרדיה. רבות נכתב ונאמר שבעתיד חייבים למנות שר מיוחד להסברה, כלפי פנים וכלפי חוץ, שיחלוש על כלי התקשורת הממלכתיים. נאמר גם שיש צורך בשר לפיתוח ומדע.

לפני הקמתה של ממשלה חדשה יש לדון ולסכם הקמתה של ועדת שרים לענייני בטחון ולהגדיר את סמכויותיה. ידוע שבמדינתנו אין איש או מוסד שבידו הסמכות הפורמאלית להכריז מלחמה. אין גם מסגרת מעוגנת בחוק, או בתקנון ממשלתי־פנימי, שבידה הסמכות לדון ולפסוק בבעיות בטחוניות דחופות הטעונות הכרעה מיידית. הרכבו של גוף כזה, הנתון בתוך הרכב של השיקולים הללו, שונה הוא בכל הרכב ממשלתי, והוא תלוי למעשה באופיו וברצונו ובמידת „הכאריזמה" של מי שהוא שר הביטחון באותה ממשלה, של ראש הממשלה ושל הרמטכ"ל. ועדת שרים לענייני ביטחון חייבת להיות מיסד ההכרעה האחרון, בו יופלה

(סוף בעמוד 6)

תודה, אני זקוק לרכב ממשלתי רחב יותר

המשמעות המדינית של תוצאות הבחירות

מאת יעקב אדלשטיין

הבחירות הפנימיות בישראל, מעולם לא הושפעו על ידי גורמי חוץ, בצורה ישירה, אבל למדיניות חוץ ובטחון היתה השפעה ישירה על הבחירות, וביחוד על האחרונות. הבוחר שקל בדעתו, בבואו לבחור, מה עליו לקבוע במדיניות החוץ והבטחון. יש מדינות בדרום אמריקה, שבהן התערבה לא פעם ארה"ב בבחירות הפנימיות, לא התערבות ישירה אלא עקיפה, על ידי תמיכה פוליטית ומעשית באחת המפלגות הרצויות לה. אין להניח שבישראל היתה והנה התערבות כזו. אבל ארה"ב עקבה בדריכות אחרי תוצאת הבחירות, שכן אין ספק שהיא חששה מעליית כוחו של הליכוד, למרות שהליכוד מייצג את כוחות הימין והמערך את כוחות השמאל.

בחירות ותוצאותיהן בישראל ובארה"ב הן חשובות לשתי המדינות, משום שישראל תלויה בארה"ב בשטח הפוליטי והכלכלי. לכן יש להניח שארה"ב עקבה אחרי המהלך של הבחירות: כדי לדעת כיצד ניתן יהיה להרכיב ממשלה שתמשיך לנהל את שיחות ג'נבה. ארה"ב מתכוונת להתערב בשיחות התערבות פעילה, כדי לשבור את הקפאון. לשם כך היא זקוקה לממשלה בישראל שעמה תוכל לנהל, מו"מ של ממש.

בחירות בישראל יש להן השלכות גם על התפוצות. יהודים בעולם עוקבים בדריכות אחרי תוצאות הבחירות בישראל, שכן מהלכיהן יש להן השפעה ישירה על מערכת היחסים עם התפוצות. שתי בעיות יסוד ניצבו בפני הבוחר הישראלי: בשטח החוץ והבטחון. האם ללכת לשיחות שלום בג'נבה תוך ידיעה ברורה שיהיה צורך לוותר על שטחים שבוזכים? האם לומר, לא! מראש לכל תכנית של שלום שמחייבת ויתור על שטחים. כפי שהיה צפוי, לא הכריע הבוחר בשאלות אלה. הוא השאיר מצב מעורפל, בלתי ברור, העשוי לסבך את ספינת המדיניות הישראלית, במקום לנווט אותה בבטחון.

ושינגטון מעונינת בממשלה במתכונתה הקודמת

במצב זה יש להניח שבוואשינגטון מעונינים שבישראל תורכב ממשלה כמתכונת הממשלה הקודמת, כדי שתוכל להמשיך במדיניות שהסתמנה בשיחות ג'נבה, מאידך ממשלות אירופה, שרובן תומכות בערבים, אין להן עניין בהרכב הממשלה בישראל. לעומת זה יש להניח שדווקא ברית המועצות היא המעוניינת בתוצאות הבחירות בישראל.

יש להניח שגם ברית המועצות סבורה שעליית כחות הימין בישראל, אינו לטובת העניינים שהיא מייצגת אותם. אם כי בכל שנות שלטון המערך, השתבשו יחסי ישראל־ברית המועצות ללא תקנה.

למרות ההפסד של המערך, רואים משקיפי חוץ, את תוצאות הבחירות, כמתן מנדט לשיחות שלום. הדעה הכללית היא במדינות חוץ שהמערך זכה בנצחון יחסי, בהתחשבות בנסיבות הקיימות, כאשר הממשלה נאשמה במחדל של מלחמת יום הכיפורים. בארצות חוץ סבורים היו, שלפי הכללים הדמוקרטיים המקובלים, צריך היה המערך להפסיד את הרוב שלו באופן מוחלט, אם הציבור היה רוצה לתת ביטוי לרוגז שלו והיה מבקש שינוי קו מדיני מחולט. הדרכה זו כמובן אינה מתיישבת במצב הקיים בישראל, כאשר מפלגת הרוב שולטת בכוח היותה מעורבת בכלכלת המדינה ובאמצעות ארגונים כלכליים, על כלכלתו של האזרח התלוי במוסדות הכלכליים שבשליטת המפלגה. בין אם מדובר במפעלים הרשותיים הסתדרותיים, בין אם מדובר במושבים שהשפעת מפלגת הרוב גדולה בהם. לכן הצפיה בארצות חוץ שבישראל תהיה התמודדות ישירה בין שני גושים, היתה צפיה מוטעית. עדיין לא הגענו לכך. מה עוד שאין בישראל כלל שני גושים מתמודדים, אלא לפחות של שלושה גושים. גוש המערך, גוש הליכוד והגוש הדתי המופיע בשתי סיעות נפרדות, אך מהווה בהחלט את הכח השלישי.

עם זאת מעריכים משקיפי חוץ כי תוצאות הבחירות סיבכו את שיחות השלום בג'נבה ולא הבהירו יותר את העמדה הישראלית. הגברת כוחו של הליכוד לשמת ירידת המערך, והיציבות של המפד"ל, שאף היא הבטיחה במצעה אי חלוקת א"י, מעידים כי הבוחר אמנם נתן אור ירוק לשיחות שלום, אבל בהחלט הגביל את הנציגים עד לגבול מסויים. היינו, עם מצרים אין מניעה לשיחות של ממש שכן סיני הוא שטח שניתן להתמקח עליו, אבל לא כן יהודה ושומרון, שהם חלק מא"י ההיסטורית, ועל שטח זה לא קיבלה הממשלה מנדט לנהל שיחות מיקוח.

כן סבורים שהבחירות ותוצאותיהן מבשרות הקשחת הקו הישראלי בג'נבה, שכן מלבד הדעות הברורות של הליכוד והסיעות הדתיות, הרי גם במערך יש הפלג של אנשי רפ"י לשעבר ההולך בעקבות דיין ודעותיו. פלג זה מוגדר על ידי משקיפי חוץ כפלג הימני של המערך.

הבחירות בעיני דיפלומאט זר

דיפלומט זר אמר לי השבוע, כי הוא ערך סקר דעת הקהל לפני הבחירות, כדי לדווח לממשלתו, והוא ניבא את עליית הליכוד ואת ירידת המערך, באותו שיעור כמעט של תוצאות הבחירות. אשר לסיעות הדתיות אמר, פגש בהרבה אנשים דתיים שאמרו לו כי יצביעו הפעם בעד הליכוד, משום שלדעתם רק הצבעה בעד הליכוד פירושה הצבעה נגד המערך, לכן הפתעתו שהמפלגות הדתיות שמרו בכל זאת על כוחן, ד הנחה שלו היא, שהרבה אנשים מסורתיים, ואף לא דתיים, אוהדי המערך, חששו להצביע בעד הליכוד והעבירו קולותיהם למפד"ל כתחנת ביניים.

דיפלומט ותיק זה היושב בירושלים, בחן גם את התוצאות של הבחירות לעיריות, והוכיח לי במספרים שהמפד"ל למשל קיבלה בירושלים למעלה מ־3,000 קולות לעירית, יותר מאשר לכנסת. אלא הם בוחרים של המפד"ל, אמר, שהעבירו קולותיהם לליכוד בכנסת, אך שמרו על הקולות של המפד"ל לעיריה, משום שכאן אין להם בעיות חוץ ובטחון. כאן אין הם מתנגשים עם ספיר, וכאן אין להם השיקול של המחדל ביום הכפורים.

עם זאת סבור אותו דיפלומט, כי הבחירות הללו, יש בהן משום תנופה לטובה בדמוקרטיה הישראלית, שכן הן מהווה סימן כי הדמוקרטיה הישראלית משתחררת מעיוותים, והיא מוכנה לאפשר לבוחר חופש הצבעה, ללא לחץ, בניגוד לתקופות קודמות של ראשית המדינה העליה החדשה, כאשר העולים היו נתונים ללחץ של מפא"י, ביחוד לחץ כלכלי, בכל הנוגע להצבעה. שוב אין האשמות כיום, שמובילים את הבוחר כצאן לקלפי. הבוחר הולך כיום בקומה זקופה אל הקלפי. הוא אינו חושש מלחץ כלכלי. אולם לדעת אותו דיפלומט, סבורים היו בארצו, כי התחלת שיחות ג'נבה, יטשטשו במקצת את האשמת המחדל, והבוחר יבין כי לפניו הזדמנות בלתי חוזרת להגיע לשיחות שלום, ולשם כך דרושה דווקא ממשלת רוב יציבה שתוכל להתמודד עם הבעיות הכבדות שתעמודנה בפניה. אך הבוחר העדיף את הבעת הרוגז והאכזבה שלו מן המערך, ולא חשב על התוצאות. איש שיחי הוסיף כי התרשמותו שהקהל בישראל ביקש להעניש את המערך, אך לא בחר באלטרנטיבה ברורה, כי לא נתן מנדט ברור לימין להרכיב ממשלה. משום כך, סבור הוא, יביא מצב זה לסיכסוך בזירה הבינלאומית, מבחינת הופעתה של ישראל, שכן נציגות ישראלית תופיע תמיד כשידיה כבולות בכבלי מצע ד החלטות קודמות שקשה להשתחרר מהן. לדעתו שמרו שותפי המערך בממשלה על כוחם, הודות לקולה של המערך שקיבלו, אשר חששו לזה יותר מדי ימינה, עד לבוין ופנו לעבר השותפים בקואליציה, שם היה להם נוח יותר. הוא הוסיף ואמר כי בדק התוצאות קודמות של בחירות ונוכח כי בכל פעם כאשר הימין מתאחד ומקים גוש גדול, זוכה הוא לקולות רבים. דבר זה קרה בשנת 1961 כאשר החירות והליברלים קיבלו באיחודם, 34 מנדטים לעומת 42 של מפא"י, מאידך האיחוד של שלוש הסיעות במערך, פגע במשיכת הקולות, שכן הבוחר חשש שהוא מצביע בעד סופרמרקט, שבו מוכרים הכל, מא"י השלימה ועד ויתורים נוסח מפ"ם. לכן נמנע מלהצביע בעד גוש כזה שאנשיו מייצגים עמדות שונות, ואין בו אחידות.

הבוחרים גילו שמרנות

עם זאת אמר דיפלומט זה כי המסקנה הכללית בבדיקה שלו למסקנה היא, שציבור הבוחרים בישראל נשאר שמרני, למרות זעזוע המלחמה והמשבר הקשה שעבר עליו וטרם נשתחרר ממנו. הצבור לא שינה את המפה הפוליטית הרגילה. השינויים הם כמותיים ולא איכותיים, הכמות לא נהפכה לאיכות.

דיפלומט אחר אמר כי התרשם לפני הבחירות מהזלזול של ראש הממשלה ושרי המערך בשותפים שלהם. הם לא שותפו בשיחות קיסינ־

(סוף בעמוד 6)

האם הפיחות מאחורי כתלינו?

מאת יצחק דוייטש

בימים האחרונים, לפני ואחרי הבחירות לכנסת, התעוררו ציפיות מחודשות לפיחות הלירה הישראלית. עצבנות זו מוצאת את ביטויה בעליית שער הדולר השחור בשוק לילינבלום וכן שער הדולר נת"ה. אלה סיפסו ועברו את החמש ל"י.

במשק הישראלי ישנן למעשה ציפיות מתמידות לפיחותים. בתקופת השלטון המנדטורי היה שער הלירה הפלשתינאית כשער הלי"ש, כלומר 4 דולר לירה. חמשת פיחותים עוקבים שבוצעו מאז הגיע השער ל־4.20 ל"י לדולר כיום. שינוי שער זה לווה גם בסידרת פיחותים בלתי פורמליים. בציבור הרחב, לאו דוקא בקרב כלכלנים, ישנה נטייה לחשוב כי פיחות מתבשל במשך זמן מסויים אך הוא מבשיל לאחר בחירות וכינון ממשלה חדשה. על רקע זה התעוררו עתה הציפיות שמצאו ביטויין בעליית השערים.

במבחנן של הנסיבות

אך ציפיות על רקע זה בלבד ספק אם יש להן כיסוי. יש לבחון אם אמנם הנסיבות הן כאלה המצדיקות פיחות באופן עניני. מי שיערוך מאזן כזה אפשר ויצטנן בציפיותיו.

אין היום ספק שהמצב המשקי קשה והוא החמיר בעטייה של המלחמה. עוד לפני המלחמה חלה הרעה במאזן המסחרי שלנו וב־11 החדשים הראשונים של השנה הגדול הגרעון ב־76% בהשוואה לתקופה המקבילה אשתקד. במישור אחר אפשר להצביע על כך שערכה הפורמלי של הלירה עלה, כאילו בוצע בה תיסוף. זאת מכיון שמאז אמצע 1973 עד סוף השנה עלה שער הדולר ב־15—12 אחוזים במונחים של מטבעות אירופיים. מבחינת הדולר זוהי תוצאה של התחזקות פנימית במשק האמריקאי ד שיפור מאזן התשלומים שלו. אך ל־לירה קרה הדבר בשל סיבה אחת: צמידות פורמאלית לדולר. משום כך הורעו תנאי התחרות של הייצוא הישראלי. סיבות אלו מצדיקות לכאורה את המחשבות לפיחות.

התועלת בתנאים הנוכחיים

המטרות העיקריות של פיחות הן: הגדלת תמורות הייצוא כדי לעשותו כדאי יותר ובעל כושר תחרות מוגבר. ובמקביל לייקר את הייבוא כדי לצמצם אותו ובכך לחסוך במטבע חוץ. האם מטרות אלו קיימות היום ד־למענן דרוש עתה פיחות?

הגדלת הייצוא היא כיום בעיקר שאלה של ייצור פיסי של המוצרים המיועדים לייצוא. הגיוס הנרחב פוגע בייצור. המשק האזרחי נדרש גם להגביר ייצור לצרכי מערכת הבטחון וההזמנות למשק האזרחי שבמסגרת משרד הבטחון הוגדלו פי חמש. מכאן שכושר הייצור לייצוא מוגבל מעצמו. נכון שקיימת בעיית הכדאיות של הייצוא הקיים. אך כל עוד המטרה אינה להביא תנופה מחודשת הרי הממשלה נוהגת לעשות זאת על־ידי הגדלת תמריצי ייצוא, החזרי מכס ותמריצים לסוגיהם.

הייבוא מצטמצם בשל הביקוש

אין לשער כי הממשלה יכולה להיות מעונינת עתה בפיחות לשם צמצום הייבוא. מה שנוגע לציוד ובכלי השקעה, הרי רואים את ייבואו כחיוני. כך גם בעניין הייבוא הבטחוני. אשר לייבוא מוצרי צריכה: המצרכים הבסיסיים הם חיוניים ואין לוותר עליהם. במצרכי מותרות ישנה עתה ירידה גדולה הנובעת מהימצאותם של רבבות רבות של מגויסים, אין עתה אווירה של צריכת ראוות כפי שהיתה. סקר דעת קהל שנערך עפ"י הזמנת משרד המסחר והתעשייה מראה שרוב הציבור שעמד לקנות מוצרים בני־קיימא של רווחה, החליט לדחות את הביצוע. כח הקנייה שבידי הציבור פחת, גם בגלל הגיוס, גם בשל הקטנת הצעות עבודה, ד בעיקר בשל מילווה המלחמה ועליית המחירים. מסיבות אלו צפויה בלאו הכי ירידה בייבוא.

אמצעים פחות דרסטיים

אם הממשלה תמצא לנכון להביא לצמצום נוסף בצריכה ובייבוא, היא יכולה לעשות זאת ע"י אמצעים פחות דרסטיים. היא תוכל להעלות היטלים ומכסים. בלאו הכי עומדת על סדר יומו של האוצר התכנית לצמצום הסובסידיות בכמיליארד ל"י, כאן תהיה אמנם השפעה על מוצרים בסיסיים בעיקר, אך גם במוצרים כמו בשר, מצרי חלב יקרים ועוד.

אין זה סביר שבו־זמנית הפעלת אמצעים אלו וגם פיחות.

פיחות יגרום ללחצים אינפלציוניים

לעומת זה יגרום שהה פיחות ללחצים אינפלציוניים. מקבלי פיצויים אישיים ומעבידי־הון אזרחים יקבלו תמורה מוגדלת של המטבע שלהם. כסף זה יחרום למשק וילחץ עליו.

יש גם לקחת בחשבון את האספקט הפסיכולוגי. הציבור הישראלי עבר זעזועים כבדים ופיחות נתון בהם. פיחות בשעה זו עלול להוסיף על כך.

*

לעולם אין לדעת אם ומתי יבוצע פיחות. אבל ניתן לומר שקיימים נימוקים המצדיקים שיקול רב מאוד אם אמנם לבצע פיחות בשעה זו. אלה העומדים עם שוקן ביד ומצפים לפיחות אך ורק בשל הסיבה שנערכו בחירות — ובמובן עד ה־הורכבה ממשלה ועדיין לא... ייעשה וירשלם „מעשה ... מוטב שיתנו דעתם למ... הקיימות.

„עמך" צופה לממשלת חירום לאומית

מאת ג. גולן

מה חושב האיש הקטן ברחוב יום, יומיים לאחר הבחירות? כיצד משתקפות תוצאות הספירה בקלפי — במצב הרוח הקבוע שלו? בציפיותיו מן הממשלה החדשה שתקום? בתפילותינו לשלום? ראיה חורף הוא מאפיל לעצמו, או חושש מפניו עתה, כאשר כבר הופלה מחיר הדלק וכבר מדברים על מיתון אפשרי ו„שפל" לכלכלי בטוח? האם המבוכה בקרב נבחרי העם המתרוצצים ב„מעשה מרכבה" היא ראי מבוכתו שלו?

יצאנו אל הרחוב התל־אביבי כדי לשוחח עם השען, החייט, התריסולצ'יק, עקרת הבית, הפרוון, מוכרת בחנות הספרים והמתנות, החנווני ואשתו, מוכר הרהיטים, קצב בפנסיה — מה בפיהם?

מכל בני שיחנו מצאנו רק איש מרוצה אחד. יצחק, בעל חנות למימכר צמר ומכונות סריגה ברחוב המלך ג'ורג'. הנשים הישראליות סורגות עכשיו במרץ. צעירות ומבוגרות, חיילות וילדות. החנות מלאה והפרנסה בשפע.

„אתה יודעת כמה עולה לקנות מעיל חדש לחורף? אז לא מוטב לבוא ולסרוג שכמיה חמה בעשירית המחיר? בכלל בכל מלחמה — עולה הביקוש לצמר. ככה היה גם ב־56' וגם ב־67'. את יכולה לכתוב שאני לגמרי מבסוט".

מוכר הצמר: „אני מבסוט מהמצב"

ואם הוא „מבסוט" גם מתוצאות הבחירות? מסתבר שכן. הממשלה הנוכחית, המלחמה הנוכחית אינן פוגעות בו אישית, אדרבא: „שיהיה כך גם הלאה" הוא אומר ומשפשף ידים „ושלא יהיו שום שינויים בכנסת. אני מרוצה מהמערך".

אבל פרט לאיש הצמר השמח — קשה היה מאוד למצוא פנים עליזות או דיבור אופטימי נוסף. רוב התל אביבים נראים עגומים מודאגים. אפילו חיה, אם צעירה ובאה, שבביתה תאומים בני שנתיים וילד בן חמש, המצפה בקרוב להולדת ילדה הרביעי, כאשר בעלה מגויס „אי־שם" אמרה לנו: „קשה להרגיש טוב בראשית שנת 1974, כשאת אינך יודעת מה ילד יום".

עקרת הבית: אני סורגת את כל הבגדים שלנו

חיה, אשת בעל מסעדה, לא חושבת שעליית המחירים הכללית השפיעה לשירות על כיסה או על כמות המזון שהיא תקנה לילדיה — אבל במלאכת החיסכון התחילה כבר במרץ רב: „השנה אני לא קונה שום בגד חדש. הכל אני סורגת בידיים. בגדי ילדים עולים הון תועפות, ובסריגה אני חוסכת לעצמי עשרות לירות. לדוגמא — פרמתי שמלת מקסי ישנה שלי מן השנה שעברה וסרגתי מן הצמר סוודרים לכל המשפחה. ובמקום לקנות לעצמי בגדי חורף — סרגתי פונצ'ו רחב. גם זה חסכון".

כיצד הגיבה לתוצאות הבחירות?

„הן לא הפתיעו. בשבילי" היא אומרת כמעט באדישות. „יש לי הרגשה ששום דבר לא ישתנה, כמו שגם בעבר לא השתנה. אם הם יצליחו ללכד את כל המפלגות בממשלה — זה דבר אחר, אז יש סיכוי למשהו חדש. אבל אני לא מאמינה בהם, שיצליחו..."

התריסולצ'יק: „בענף הבניה יש כבר מיתון"

עגום הרבה יותר היה אבישי הילד, גבר צעיר וחסון העוסק בהתקנת תריסי הזזה מפלסטיק ואלומיניום על מרפסות תל אביב, או בקיצור: התריסולצ'יק. „בענף הבניה מדברים כבר בגלוי על שפל כלכלי" — אומר לנו כשהדאגה מקמטת את מצחו, „ואני מרגיש כבר עכשיו בתוצאות הראשונות. מזמינים פחות תריסים. בכלל — כשהגברים מגויסים, מי יבוא אלי להזמין תריס — האשה, היושבת בבית ודואגת לבעלה? וכשבא כבר מישהו הוא נבהל מהמחירים החדשים. בגלל התייקרות הנפט, התייקר כבר הפלסטיק בחמישים אחוז, גם מחיר האלומיניום עלה ב־25%, כך שאני צופה לעצמי חורף קשה. זה בעצם התחיל כבר. למשל, אני נוסע פחות במכונית שלי, ומתרגל ללכת ברגל חוץ מאשר במקרים שצריך להוביל חומרים או כלי עבודה. כנראה, שכל רמת החיים שלי תרד בחמישים אחוז — במקביל להתייקרות הפלסטיק..."

ומה דעתו על תוצאות הבחירות?

„אני מרוצה מהתגברות האופוזיציה" אומר האיש הצעיר. „זה אולי הפלוס היחידי בכל המצב המזופת, למרות שאני לא בטוח שיהיה איזה שינוי לטובה בעקבותיו".

החייט: „מתחתנים בלי חליפות"

יוסף בבלסקי, חייט לבגדי גברים בפינת רחוב של תל אביב הקטנה, הוא „יהודי אופטימי" כהגדרתו „שכבר ראה הרבה בחיים שלו ולא קל להביא אותו ליאוש". בבית המלאכה הקטן שבו הוא עובד משחר עד ערב. פגשנו אותו עם כרית סיכות ביד, חליפה גזורה על הקולב ומצב רוח מאושש יחסית.

„זה שיש מיתון כלכלי — אני מרגיש טוב מאוד", הוא מחייך בשלווה, „או שאנשים לא מתחתנים היום, או שהם מתחתנים בלי חליפות. כי אצלי ההזמנות מחתנים ומחותנים היו העיקר. גם הקונים הקבועים שמזמינים חליפה כל שנה או שנתיים — מזמינים פחות ומתחלחלים יותר על המחיר. אבל אני בטוח שזה מצב זמני — חצי שנה, שנה — ואיך שוב יהיה טוב. בעצם גם עכשיו לא נורא. אני גדלתי ברוסיה ואני יודע טוב מאוד מה זה רעב. ביניהם אני לא ראיתי עוד בארץ ישראל יהודי רעב ממש. וכל עוד יהיו לי הלחם והמרגרינה עלי — אני לא מתלונן. נחזיק מעמד".

„טוב שהממשלה קיבלה קצת עונש"

אשר לתוצאות הבחירות: „טוב מאוד שהממשלה תקבל קצת עונש מהציבור" הוא אומר בפשטות, „שלא יחשבו שכולם אידיוטים. אבל לא הייתי רוצה שהליכוד יעלה לראש. כדאי שכולם יחד ישבו ליד השולחן, המערך, הדתיים והליכוד ויחליטו על ליכוד אחד למדינה. כדי שסוף סוף גם יבוא שלום".

ביום הבחירות, מודה בבלסקי החייט, הוא היה יהודי מקווה מאוד, למרות שעמוק בלב ידע ששינוי רציני — לא יבוא. ובאמת — לא היו הפתעות, וגם הוא הצטרף למקהלת הקולות שאמרו, ברחוב שלו: „אמרתי לך!".

השען: „אני יהודי מבולבל"

בבוך הקטנטן של שלמה קלוש, השען, מצאנו צפור מזמרת בכלוב, טרנזיסטור מנגן, שעונים מתקתקים ואדם בכיפה שחורה גדולה, האומר לאיטו: „אני מבולבל. מצב הרוח שלי לא טוב ולא רע. פשוט מבולבל. כיהודי מסורתי אני מאמין. ואם מאמינים צריכים להיות בטוחים שיהיה שלום ויהיה טוב — אבל זה לא קל..."

תוצאות הבחירות, הוא אומר, לא הפתיעו אותו. גם השפל הנוכחי במקצוע השענות די צפוי: „החורף זה לא העונה שלנו. תמיד יש פחות פרנסה כי אנשים לא מתרחצים בים והשעונים לא מתקלקלים... אבל בכסף שנשאר לי מהקיץ אני עכשיו יכול לקנות הרבה פחות אוכל... חשבתי השנה לעשות שיפוצים בחנות — אבל בגלל המחירים — אני דוחה הכל לשנה הבאה. אם אני קונה משהו — זה רק דברים חיוניים, ומה שאני אומר שכולם זה: צריכים להתרגל למצב. קצת פחות לוקסוס, קצת פחות בוכה — מילא. נתגבר כמו שהתגברנו על צרות יותר גדולות..."

בחנות הספרים: מרגיז לראות אותם פנים בממשלה

מרים זליקוביץ מחנות ספרים ומתנות היא הרבה פחות רגועה מן השען. אשה דתית, חזקה מאוד בארץ, שנעשתה בעקבות המלחמה ואחריה מרירה ומאוכזבת מאוד, אומרת הגברת זליקוביץ במבט כאוב: „מרגיז אותי מאוד לראות שוב אותם פרצופים בממשלה. אחרי מה שעשו לנו ביום הכיפורים, רציתי שהשלטון ישתנה. איך יש להם החוצפה לרצות להיות לבד בממשלה? לפחות שיעשו קואליציה הכי רחבה שאפשר — כי רוב הציבור לא מאמין בהם..."

חנות המתנות: לילדים קונים כמו תמיד

השפל הנשי במשק — לא נראה לה כאסון ישראלי טיפוסי: „בכל העולם יהיה יותר קשה לחיות, ואצלנו, ארץ קטנה, בטח שיהיה יותר קשה. אבל יש ברירה? מוכרחים לחיות ולקוות לשלום, ולא איכפת לי שלישראלים יהיה פחות לוקסוס".

אישית, בהנהלת עד כה מרוצה יחסית. „הנשים לבד בבית, ולילדים הן קונות יותר משחקים ויותר ספרים להעסיק אותם. כך שאצלנו לא חסרים קונים..."

הפרוון: רק כשיש מצב רוח טוב קונים פרווה

אצל גרשון אודלסמן, לעומת זאת, מתנות הפרוות שמעבר לרחוב, לא נראה קונה זה עידן ועידנים. הפרוון המבוגר והשקט, העוסק כבר שלושים שנה בפרוות ועורות, מצאנו „שקט של בית קברות" ומצב רוח עגומי. „אני שואף לממשלת ליכוד לאומי, זו בשבילי תהיה נקודת האור היחידה במצב. אם נצטרך שוב לבחור — אהיה עוד יותר מאוכזב".

מר אודלסמן מגלה כי ענף הפרוות הוא, אחר ענף המלונות והתיירות, הנפגע ביותר בעקבות המלחמה. „תיירות — אין, וישראליות קונות פרוות רק כשיש מצב רוח טוב, כי שלג אין אצלנו. ולמי יש מספיק מצב רוח כדי לקנות פרווה? כל שלושים השנה שלי בעסק לא עברתי חורף כל כך קשה כמו השנה. לחשבונות ולציקים — אין כיסוי. אנחנו אוכלים את הקרן. כבר חודש שאני סתם יושב בחנות ואף אחד לא פותח את הדלת כדי להסתכל אפילו בכובע פרווה...".

„לא שמח לנר — משלימה את דבריו הגב' אודלסמן היושבת ליד חלון הראווה מעוטר הצ'ינצ'ילה, כשבידה פרוסת לחם ועל פניה צער דאגה: „אדרבא, מי שכבר יש לו פרוה יקרה — ירצה אולי למכור אותה בקרוב. זה לוקסוס. ועכשיו בארץ אין מצב שיצדיק חיי לוקסוס..."

בחנות הרהיטים: הכל נשאר ב„סטוק"

אפילו רהיטים, שאינם פרישי מותרות כמו הפרוות — נשארים בחנות עד האחרון שבהם. שניים, בעלי חנות גדולה אחת ברחוב דיזנגוף, שסירבו תחילה להתראיין, שכן המצב בענף שלהם כה גרוע עד שכל מילה, הם חוששים, תזיק עוד יותר, אמרו לנו בסוף: „איזה מצב רוח כבר יכול להיות לנו כשהילדים שלנו בחזית? מה כבר משנה לנו מה יצא בבחירות? קודם שיקרו לנו — ועכשיו ינסו שוב לסדר אותנו. המפלגות הגדולות חושבות שאפשר להוליך אותנו באף. מה אנחנו? פלאחים מצרים, שיספרו לנו מעשיות?".

אומר אחד השותפים בגלוי: „לא ידעתי במי לבחור. זאת האמת. כולם נראו לי אשמים, כולם בתוך הבאלאגאן. אם לפחות יעשו ממשלת חירום לאומית — זה יהיה צעד קטן לכיוון הנכון..."

ואשר לעתיד הכלכלי — „צורת הקניות היום פרובינציאלית ולא טיפוסית. עד שלא יחזרו הגברים מהחזית — ישאר הקיפאון. מי ילך לקנות עכשיו כורסא או ספה? כל הסטוק נשאר בחנות ולנו לא נשאר אלא להחזיק מעמד ולחכות... יש ברירה?".

הקונות נעשו חסכניות

פחות ממורמר, אבל לא פחות פסימי הוא ישראל גרינברג, קצב לשעבר, היום בפנסיה, אותו מצאנו יושב בפתח חנות הבשר שלו, לשעבר, אותה מכר בינתיים לעולים חדשים מרוסיה. כל יום הוא בא לחנות, לברך את עקרות הבית שפקדו את חנותו בארבעים השנים האחרונות ולראות מה המצב, גם אחרי פרישתו. גרינברג מגלה כי הקונות שלו נעשו חסכניות מאוד: „בשנה שעברה היו נכנסות ושואלות: יש משהו טוב היום?, עכשיו הן נכנסות ושואלות: מה נשאר עוד באותו המחיר כמו אתמול?".

הקצב: „הכי גרוע לעם כשאין שלום בית"

האם קונים פחות בשר? „קונים פחות, אבל לא בהרבה. כשמתייקר משהו — למשל כבד קפוא, אז שלושה ארבעה ימים לא קונים אותו בכלל כמעט. עובר שבוע, מתרגלים למחיר החדש — ושוב קונים... אבל מצב הרוח של האנשים קשה, וזה לא בגלל שאוכלים פחות בשר... אנשים פשוט לא מרוצים. גם עכשיו כשגמרנו עם הבחירות. אני חושב שהריב בין המפלגות — זה מה שמציק לנו. הכי גרוע לעם — כשאין שלום בית. בשבילי, הייתי שמח אם היו עושים לנו קואליציה מקיר אל קיר. שיקחו את כולם — אפילו את הכי גרועים. כל עם ישראל צריך לשבת יחד בממשלה ולהשקיע את הראש היהודי במחשבה איך עושים שלום. לא איכפת לי שלא יהיה לוקסוס. בכלל — הממשלה עשתה לנו לוקסוס מלאכותי בשנים האחרונות. אז מה יצא לנו מזה? עכשיו אנחנו נשלם את המחיר..."

החנווני: חורף קשה וארוך

במכולת של בומוול, כמו בכל חנויות המכולת בעיר, אנשים קונים, משלמים ורוטנים. ביצים יש במשורה. האורז נעלם מהמדפים. ביסקוויטים מעולים — הפסיקו להביא. מבחר האיטריות הצטמצם. סוכר ושמן הוספות עקרות הבית כדי לשים במזווה „לשעת חירום". ונפרורים קשה מאוד להשיג. „האנשים מתנהגים כאילו כבר מחר יהיה מיתון או פיחות" — מודה החנווני. „כל יום, כשמוביל הספק לבוא — הוא מספר לי שיש מחיר חדש. הכל מתייקר. ממש הכל — חוץ אולי מהלחם והחלב. זה משפיע לרעה על הקונים. יש בחנות יותר מתח, אבל לא קונים פחות. אנשים התרגלו לקנות אוכל — ובינתיים ממשיכים אותו דבר. אבל היום מרגישים שהם קונים כדי להתכונן לחורף קשה וארוך".

هكذا من الأصل

هكذا من الأصل

ע י ט ו ר י

ספרים וסופרים

לירקה של מאמין

מאת י. זמורה

ואני מתפלל לאמונה,
לאהבה.
לבי לשתיהן
כאחת...
(י. צ. רימון)

יש, כנראה, שני מיני מאמינים: האחד — מאמין מלידה, מאמין מכוח כל מהותו של האיש; מאמין שמצא בלי לחפש; שהאמונה באה עליו ואין הוא יודע באיזה אופן ומאין; וכשהאיש בגר והוא חושב מחשבות, גם מחשבותיו מאשרות את אמונתו, ואין המחשבות נזקקות להוכחות; השני מאמין מכוחן של מחשבות, מכוחו של חיפוש רב, ולבסוף — מתוך שהמחשבות נלאו, ואין האיש מוכשר מטבע־בו להמשיך בחיפושים, ללא סוף ונפשו מתחננת למנוחה, הרי הוא בוחר בדרך המשפיעה מנוחה ללא כל הכרעה עוד: — דרך האמונה.

וההבדל בין השניים — גדול מאוד, כהבדל בין טבע ראשון לבין טבע שני; שני מאמינים אלה שונים מלכתחילה ובדיעבד גם באופיים וגם בהליכותיהם.

המאמין מלידה אינו חושש מה יאמר זולתו ובדרך כלל אין הוא מהרהר באמונתו, כי אינו חושש בכלל שהאמונה זאת עשויה להתערער, אם מסיבות פנים, ואם מסיבות חוץ; הוא בטוח וחפשי לנפשו; לא פרדוכסליות תהיה זאת אם נאמר, שמאמין זה אינו חושש מפני סטיות אפיקורסיות, חס ושלום; הוא בטוח ואינו צריך להוכיח את בטחונו, כי סוף כל המחשבות וכל המעשים — אמונה ויראת הבורא.

ואילו מאמין שני — חושש מפני עצמו וכל שכן, מפני זולתו — שמא תתגלה, חלילה, פירצה באמונתו.

המשורר יוסף צבי רימון היה מאמין מלידה, ואמונתו — השפיעה עליו חופש, חופש דעה וחופש הרהור; כל שחשב וכל שהרהר — הפך אצלו לאמונה; כי זו היתה אמונה שכמוה ככור היותך — הכל מהמזג ומתגבש לכלל של אמונה.

*

מכוח תכונתו הנ"ל של י. צ. רימון אנו מוצאים אצלו שירים ליריים שכל משורר אחר, ליריקן בכוחו, היה יכול לשיר אותם; משום שהוא משורר ככל המשוררים ומשום שהוא חפשי, מלכתחילה, מלשלם מס לאמונתו, שכן אין היא אצלו בגדר תכונה שקנה אותה, הריהו יכול לשיר ככל משורר בלי כל הכרח של בדיקה עצמית כדי לוודא אם הוא נאמן לאמונתו.

י. צ. רימון היה בעל תודעה מפורשת של פיוטיות הקפיד הקפדה מובהקת ששירתו תהיה שירה קודם כל ואחרי הכל; הוא התפלל מן הטבע ומהופעותיו, היה נלהב לנופי הארץ והביע זאת בשיריו ורק לעתים רחוקות, במקרים מוסברים מאוד היתה לשירים אלה זיקה מכוונת לאמונה.

כמו כן היה י. צ. רימון שר שירי אהבה, אהבה בינו לבינה, כמו שהשרו, נגיד, ב„שיר השירים" בלי לבקש „הכשר" לכך מטעם אמונתו:

באותי אל השרון
ובפרחים התנחמתי.
לבי הומה לפרחים,
לבי עורג לפרחים,
מעת חליתי אהבה
אין לי נוחם
כי אם בפרחים.

*

זיקתו הראשה של י. צ. רימון היתה, בלי ספק, הזיקה ליופי; אפשר לומר, אפילו, שעיקר העיקרים באופיו היתה האסתטיקה; ומובן מאליו, כי האמנות אינה לא רק כלי ואמצעי של היופי, אלא היא גם המקור שלו; י. צ. רימון הגיע עד כדי כך בניחון זה שראה את האמנות בגילויו של הטבע ושמא גם יותר מזה — כגילויו של אלקים בכבודו ובעצמו:

בערן שערי אמנות בשמים,
אלקים אמן גילה כוחו,
ויהי שיר הערב...

מתוך ייד ראה את הדברים, מתוך שראה את השיר כגילוי טבעי, — לא פלא הוא שראה מעין פגם בזה שקבע מי שקבע כבלים לשיר; הוא שחרר את עצמו כמשורר ואת השיר שלו מכל כבלים; הוא רצה שהשיר יהיה נובע מעצמו בחינת מעין הנובע ממעמקים, ללא מכשולים בדרכו, וזו כנראה הסיבה העיקרית מדעת ושלא מדעת, להעדר חרוזים בכל שיריו:

השיר נתון בכלא —
סגרו עליו בחרוזים;
כבוא האביב ביקש דרור,
ואחלץ אותו ממיצר.

מכאן, לא רק העדר חרוזים, אלא גם הקלות המובהקת של שירו, קלות שיש בה, שוב פעם, מן הנביאה; קלות שאין בה כל סימנים של מאמץ, אם כי לא חסר לה, כמובן, יסוד של כוונה; גם קולו בשיר — תמיד קול נמוך, אף על פי כן יש בכל זה מן הגבהות שהיא, כביכול, גבהות־בראשית; ואין לנו מופת ודוגמה יפים יותר מן השיר הבא:

על שפת הכנרת
אתגעגע אל הים הגדול;
אהבתי גיאות ים...
מחוף הים הגדול
אכמה לכנרת;
אהבתי המית הגעגועים —
על כן יכה לבי משברים
וירון תחת צעיף החלומות.

אגב כך, מתגלה גם בינתו־בדברים, שיסוד כל ההוויה הם הניגודים, ניגודים המבקשים להצטרף להרמוניה, ניגודים שהם לא רק יסוד ההוויה, אלא שהם גם בחינת שאיפה, וגם בחינת הנאה מהם. מצויינת גם השקפתו המיוחדת, האומרת שהמוות הוא פריו של סילוף הטבע, וכי סילוף זה יעלם בבוא העת והעולם, גם עולם האנשים יחזור אל טבעיות בטרם עדן:

טרם אכל אדם מעץ הדעת,
טרם נפלה תבל למוקשים
היתה החמדה שלטת בלי עוון,
ברית אל הוא את האדם,
לפדותו מעולם־כלא, להשיבו לגן־עדנו,
לצמוח לפניו ולחיות סלה.

עוד פרט חשוב באופיו של האיש כבאופיו של המשורר — הלא היא הבדידות שעליה שר לא מעט; והלא האיש הדתי אי־אפשר לו להיות בודד, לחוש עצמו בודד, שכן תמיד הוא שרוי בחברתו של אלקים, כביכול, ונמצא שאינו בודד לעולם; ואף על פי כן !! אלא שהמעיין בדבר ימצא, כי אין זו בדידות שכוונה שהוא קבל עליה, אין זו בדידות המביאה לידי יאוש, חלילה; אדרבא, זו היתה בדידות המביאה לידי דבקות בבורא, דבקות המגבירה את התקוה לעולם טוב יותר, לא פרדכסלי הוא הדבר, שהרגשת הבדידות אצלו באה כדי להדגיש את העושר הבדידות שלו מכוח אמונתו:

האחדל משיר — ולבי דולק אהבה ?
הרפו כפי — ואל לוחש אהבה כל היום ?

*

אכן, אילו נהוג היה שכל משורר ומשורר יהיה בעל דגל מיוחד לו, כי עתה — ברור לנו, כי דגלו של י. צ. רימון היה — דגל אהבה; האיש היה בכל רמ"ח ושס"ה איש האהבה; אהב בכל התחומים — אהבת הבורא, אהבת עמו, אהבת מולדתו, אהבת הטבע, אהבת היופי ואהבת השולמית; וכל האהבות האלה נתמזגו — באהבת השירה; ומכאן הצלילות שבשירתו, הטהרה שבה, המוסיקליות המעדנת, קלות סבנובה, פשטות דבריה, הליריזם והצרוף — כל אלה הפרשים את י. צ. רימון למשורר מקורי, יחיד ומיוחד, משורר ששירתו — זהב טהור, ללא כל סיגים שהם.

*) י. צ. רימון, שירים, בחר והקדים מבוא צבי לה, הוצאת לבר יודת הסופרים בישראל ליד הוצאת „מסדה" בע"מ, תל־אביב, סיון־לי"ב.

שיחה עם פרופ' יהודה דון

הכרעה הטעונה דעת רוב העם

מאת נעמי גוטקינד

עתה, שלושה ימים לאחר שאנו יודעים כבר את תוצאות הבחירות לכנסת ה־8, עדיין נשמר טעמה ה־רלוונטי של השיחה שניהלנו השבוע, ביום הבחירות עצמו, עם פרופ' יהודה דון, „בכיר כלכלניה של אוניברסיטה בר־אילן. כרגיל נסבה השיחה על המלחמה האחרונה וכל המשתמע ממנה כולל השערות בדבר הרכבת ממשלה חדשה, עמדתנו בשיחות ז'נווה, סיכויי השלום, עתידה המשקי של ישראל ו..שינויים בהשקפת עולם אישית.

שינויים בתפיסת המציאות

„..הקרידו הבטיחי שלי בעיננו נש־אר" אמר לנו פרופ' דון שעה קלה לאחר שובו מן הקלפי במקום מגוריו שבקריית־אונו „אבל חלו שינויים ב־תפישת המציאות שלי ובהבנתי את אופי אחיזתנו בארץ הזאת. אני יהודי שעבר את השואה בילדותו, המזמנש של עם היושב לבטח בארצו הוא ה־מכריע בשיקולי ובגישתי. לדעתי, הוא החייב להכתיב את עמדתנו גם בשיחות ז'נווה המתחדשות עתה, אר־לי יותר אפילו, האחיזה שלנו בגבו־לות הבטוחה, למרות שפעלתי בקרב הקבוצה שהתארגנה באופן ספונטאני בימי מלחמת 6 הימים והטיפה לצמי־דה בגבולות שהושגו (קבוצה שנעש־תה לאחר מכן „ארץ ישראל השל־מה") הרי כיהודי דתי ברטתי שיש לי סבלנות לחכות עד שחברון תהיה בשליטתנו. חברון וסביבותיה לא יב־רחו מעם ישראל ...לא אדחוק את הקץ בגלל סיבות מיסטיות, או הת־עקשות על ארץ ההבטחה לאלתר מאידך, ה„אני מאמין" שלי בנוי ב־עיקרו על שיקול בטחוני. כלומר, בטחונו של עם ישראל.

במשא ומתן שאנו מנהלים עתה בז'נווה עלינו לעצב גבולות כפונ־קציה של צרכים בטחוניים, כשהנע־לם הגדול נשאר: מידת האמון שיש לרכוש להצהרות שלום או מלחמה של הערבים. אומר זאת בפירוש: גם ביוני 67' וגם בינואר 74' הייתי מוכן להסתפק בגבולות א"י מצומצמים, בתנאי שנקיים שכנות טובה עם ה־ערבים. אבל, בדיעבד אני מקסימ־ליסט כי לפי מיטב הבנתי כוונות ה־ערבים להשמידנו — אינן משתנות, אפילו היום".

שאלנו: במה, איפוא, השתנו אצלך הגישות למציאות בעקבות המלחמה ?

עונה פרופ' דון: „מה שהתערער אצלי קשור למציאות הפנימית. הת־ערער אצלי הבטחון באמינות ובכנות של המוסדות שלנו. חלה איזו רעידת אדמה, כאשר איבדתי את האמון שלי במנהיגות כולה.

אקדמאים ועסקנות ציבורית

שאלנו: האם יש לך מסקנות אישיות־מעשיות מאבדן כזה ?

„אני יודע שהמסקנה האישית שלי צריכה היתה להיות כניסה פעילה ל־תחום ההכרעות, מאבק אקטיבי למען הזכות להשתתף בהן. אבל, רובנו, רוב האקדמאים והאנשים שאינם פ־עילים בחיי הציבור, עושים קצת ש־קר בנפשנו, יוצרים לעצמנו פירושי סיטואציות כפי שהיינו רוצים לר־אותם, כדי להמנע מהתחייבות אי־שית, יום־יומית, של כניסה למאבק. אנחנו, בדרך כלל, עוסקים במק־צועות נוחים ואהובים, שלא קל ל־נטוש למען פעילות קוסמת מהות. ב־ארץ פעילות ציבורית היתה עד כה פרופסיונלית מובהקת, כשהעוסקים בה נאחזים בה כבקרנות המזבח. אמ־נם, בארה"ב קיימת תופעה של פרו־פסורים הנכנסים לתחום הפוליטיקה האקטיבית. אבל שם מזמינים אותם, כשם שהוזמן פרופ' קיסינג'ר, ב־שעתו. אצלנו — צריכים להאבק בצפרניים כדי להכנס לתחום הצי־בורי — וזה ודאי לא מושך את מי שכבר מצוי בעולם האקדמאי".

כיצד חושב, איפוא, פרופ' דון, יחול השינוי לטובה בחיים ה־פנימיים במדינה ?

„יהיו תוצאות הבחירות אשר יהיו" הוא עונה, „אני מקווה שההלם של המלחמה עורר מספיק ספיקות מהש־לים ולא מרפים בקרבנו עד שלא ניתפס שנית בקלות לתופעות של שאננות, לעקרונות ה„סמוך" ולחזרה אל מנהיגות הסובלת מעודף של הכ־מה — בעיני עצמה. והשינוי חייב לבוא בכל התחומים. ניקח למשל את תחום ההתמחות שלי: כלכלה. לא הייתי אומר שישראל היא כישלון כלכלי. בקונטקסט הבין־לאומי, ב־יחס למה שנעשה במקומות אחרים, הצלחנו לבנות משק מפותח מתוך קולוניה מאנדטורית די נחשלת. אמ־נם, בעזרת תמיכות הלוואות, יבוא של כיסוינו במשאבים עצמיים, אבל גם מדינות אחרות קבלו סיוע דומה ולא הגיעו לרמה הכלכלית שלנו. א־בל, שוב, הכל נבנה על אותו עקרון של ה„סמוך" הישראלי המפורסם. אין לנו תכנון לקונסטלציות אלטרנטי־ביות, ומה שהביא למחדל בטחוני — הביא למשבר כלכלי חמור. היינו הצלחה מישקית עד אותו רגע בו נאלצנו להתמודד עם גורמים אלטר־נטיביים לאלה שהפילוסופיה הפולי־טית הכתיבה לנו. עתה, כנראה, קשה יהיה מאוד למנוע שפל כלכלי חמור בישראל. האכזבה וחוסר האמינות ב־ציבור, כמו המצב הבטחוני המתמ־שך, גורמים למגמות של חשש וחוסר רצון לתכנן לטווח ארוך. אנשים חו־ששים מרכישת דירות ומכשירים, ה־תקווה למשק משגשג, דינמי ורחב אופקים — תצטמצם, ועמה, כנראה העליה מארצות הרווחה. בהחלט ק־שה לי להיות אופטימיסט. כשם ש־אבדנו אמונה בכל מיני עוצמות אח־רות שלנו, כנראה תאבד גם אמונתנו בעוצמה הכלכלית, וזאת למרות ש־בעצם אנחנו עם רב יכולת, יכולת איננה נמדדת במשאבים ריאליים בלבד, נכון לערבים יש נפט, אבל לנו יש קיום שכל־כולו נוגד את הרציונליות ההיסטורית, קיום יהודי שהוא עוצמה לעצמה הייתי מסכם ואומר שללא רביזיות חריפות במבנה המשקי והסבות מקצועיות דרסטיות של אלפי אנשים — לא נמנע מיתון. כמובן, גם לשם שינויים כאלה — דרושה ממשלת ליכוד לאומי — אבל לנוכח שיחות ז'נווה היא ממש חיו־נית הכרחית וכאן יכולה המפד"ל לקבוע באופן משמעותי את גורל הממשלה, המדינה ועם ישראל".

לוותר ולחיות יחד

את ממשלת הליכוד רואה פרופ' דון „כהכרעה בין שני דברים רעים. כי, כשיש חילוקי דעות עקרוניים בין שני מחנות שווים כמעט בכוחם, כפי שהתברר בבחירות, ובתוך ממ־שלת חירום חייבים לחפש פשרה בי־ניהם — הרי שחופש התמרון מצ־טמצם ויש סכנה של סטטיות פולי־טית. אבל, מאידך, כל הכרעה שתת־קבל בשבועות הקרובים תהיה כל־כך מכרעת לטווח ארוך, שספק אם מותר לממשלה ישראלית להתחייב בה, בפני ההיסטוריה, ללא הגיבוי הרחב של רוב העם. איזו ממשלה יכולה להזה ולקחת על עצמה אחריות לנסיגה טוטאלית, או כמעט טוטא־לית, אלא אם כן ישתתפו בה נציגי רוב העם הישראלי? לכן אני משוכ־נע שתפקידה של המפד"ל, כרגע, להביא להקמת ממשלה כזאת. זוהי משימתה. והיא גם היחידה המסוגלת לכך. אם היא תעמוד על דעתה, ולא תצטרף לכל ממשלה מצומצמת, הרי שיצטרכו לחשוב על בחירות חדשות או, ששני הגורמים הגדולים במדינה ילמדו להסתגל זה לזה, ל־וותר ולחיות יחד. לא נראה לי בעבר כל פסול בכך שהמפלגה השתמשה בכלי פוליטי להשגת מטרות של תחיקה דתית. אבל היום, דברים מש־מעותיים מאוד כמו למשל, קיפוח החינוך הדתי או סטטוס קוו של תו־רה בשבת, הם מישניים בהשוואה למה שעומד על הפרק. אני מקווה מאוד שהמפד"ל לא תשתמש בקולה ובכוחה כדי להשיג טובות הנאה שו־נות כבעבר, אלא תעמוד על דרישתה העקרונית, לעמידה זו מימד מוסרי בדור בהווה ופרספקטיבה לזמן ארוך. ואולי גם היא תסמל בכך את הצעד הראשון להתנערות הכללית הדרושה למפלגה, ולהנהגתה כמו למנהיגות של המדינה כולה".

הוגה דעות ויצירותיו

(פרופ' ש. ה. ברגמן בן תשעים)

מאת מ. אונגרפלד

יובל כפול לפרופ' ש. ה. ברגמן, יובל התשעים להולדתו ויובל ה־שבעים לעבודתו הספרותית. הרשימה הביבליוגרפית של פירסומיו עד ה־יום בעברית ובלועזית מונה קרוב לאלפיים ערכים ובתוכם יותר מ־עשרים ספרים. נושאי ספריו ומאמריו הם פובליציסטיקה ציונית, ביקורת על ספרים, מחקרים בפילוסופיה וב־תורת המוסר וההגיון. וכשם ש־הרבה פרשיותיו הראשונות על גנודלי, שלום עליכם, ביאליק, פרץ, פרישמן, טשרניחובסקי, עגנון ועוד בצירוף תרגומים מדבריהם, פתחו לקורא היהודי בגרמניה אשנב אל הספרות העברית והאידית, כן הכניס מסותיו בעברית על סופרים מלשונות אחרות מיופיפותו של יפת לתוך אהלי שם.

ברגמן היה תמיד נאה דורש ונאה מקיים ולאחר תקופת עבודה קצרה בשנת 1919 כמנהל מחלקת החינוך של ההסתדרות הציונית בלונדון הש־תקע בשנת 1920 בארץ, כמנהל ה־ספריה הלאומית והאוניברסיטאית ב־ירושלים, עד לשנת 1935. לזכותו יש לזקוף הרחבתה של ספריה זו, מכמה אלפים טופסים, לכמה מאות אלפים שנאספו על ידו מכל תפוצות הגולה. ב־כספרן מנוסה עוד מימי עבודתו ב־מיקצוע זה בספרית האוניברסיטה ב־פראג משנת 1907 עד 1919 — חינך והעמיד כאן ספרנים רבים רבים ש־יסדרו תחת השגחתו ובהדרכתו את הקאטלוגים המצויינים לספריה וכן יסד כאן וערך כמה שנים את הרבעון הביבליוגרפי „קרית ספר" הקיים עד היום הזה והוא עצמו פירסם בו רשימות ביקורת רבות על ספרים שונים. משנת 1928 שימש מרצה — ומשנת 1935 פרופ' לפילוסופיה ב־אוניברסיטה העברית, ומשנת 1935 עד 1938 כיהן בתפקיד הרקטור הראשון של האוניברסיטה העברית.

זרמים בפיסיקה עיונית

ברגמן הוא הוגה דיעות בעל שיעור קומה שבא אלינו מעולם המדע ה־מדוייק והפילוסופיה שלו מבוססת בקרקע המוצק של המתימטיקה ו־מדעי הטבע ומאלף ספרו על הזרמים החדשים בפיסיקה העיונית. בספרו המצויין על הפילוסופיה של בולצאנו שהוציא לפני יובל שנים, הסביר ב־חריפות ובעמקנות מיוחדת תורת ה־היגיון של המתימטיקה מיסודו של בולצאנו. אבל ברגמן אינו פילוסוף ואיש העיון וההסתכלות בלבד, כתב: אין אנו יכולים לשבת במנוחה, עלינו לצאת אל המערכה מלקחה חלק ב־חבלי היצירה של עולם חדש. עוד בנעוריו השתייך על חוג ההוגים ה־פראגיים מבית מדרשו של ברנטנו ועבר לאחר זמן קצר לפילוסופיה האידיאליסטית וזו הטביעה את חות־מה והשקפת עולמו היהודי. דיעותיו הציוניות הוא ציונית רוחנית־תרבותית.

ברגמן חיבר ספרים על הפילו־סופיה של שלמה מימון, על הוגי דיעות של המאה העשרים „הוגי הדור", וכן „מבוא לתורת ההכרה". כן תרגם לעברית את „ביקורת ה־תבונה הטהורה של קאנט". בספרו „הוגי הדור" מסות על איינשטיין, לנין, קסירר, פ. היגר — בעל ה־פילוסופיה של כאילו, הוסרל והפינו־מינולוגיה, מ. היידיגר, ברגסון, מ. בובר, רוזנצוויג וספרו „כוכב ה־גאולה", פאול נאטורפ וה. כהן. המונוגרפיה הגדולה על קאנט הוא

(סוף בעמוד 5)

הסבתא ונכדיה

מאת מאיר בוסאק

בקמטי פניה חרון
ושפתיה הדקות נעות.
פעורי פה מאזינים הנכדים,
כ„בלשון התרגום" מליה.
„קוראים יהיו. רבוני
שתשמור עליהם. אלקי — — —
באי־שם. במרחק הצפור,
היו ילדים. סמטאות.
חניות ובתי מלאכה.
בית־תפלה. שבתות וכבר.
תנומה־שוק מול חקקים פתוח.
ביער דמום ולבן
טוב היה על גבי מצבה
הראש להשען ולבכות — — —
עטה־שחור. תוהה עין. בליל.
יש תגוא גם הנה אמא
ושאלה בפיה: אן, בתי.
נעלמה השכונה? היהודים?
פעורי־פה מאזינים הנכדים,
כ„בלשון התרגום" מליה — — —
לשיידל. שם אמא. פה קוראים
פה ולנכד — עפר.
עפר תחת חרשי בצלת.
כן. קרובים שם היו ושמחות
ושכנים ידאגה לצרך.
פה יום־יום על כתלי הבתים
הגבוהים יוקדת חמה.
ברחובות יהודים אלפים.
ועם זאת בין דלתות השכנים
רק „ש' ום' ו„שלום" — והולכים...
— — כבר יש בערבי שבתות.
בבית הגדולה בנכ' ות
(תבשילה תביא עמה הנה)
על שלחן — צחור מפה. פמוטות,
ודולקים הנרות. פני נכדה
בכפים כבושות ודמומים
ועוצרי הנשימה הקירות.
שעה זו ובעיני הסבתא
כזהר החלומים.
ורחש אני בשפתיה:
תודה, רבונו של עולם...

מה לעוגב בבית־הכנסת?

מאת א. י. ברור

ב„הארץ" נדפסה רשימה על שיפוץ בית הכנסת שברחוב אלנבי, העולה כבר כמה מיליונים וטרם הושלם. בתיקונים לתפארת הבית נזכר גם עוגב. הכחשה לידיעה זו לא ראיתי, ו„הצופה" לא דן עד עתה בפרטי השיפוץ במקדש מעט זה.

חדרי לבנו מלאים יגון חללינו הקדושים ושותפים כולנו באבלות קרוביהם, ובכל זאת יש עוד מקום בקרבנו לחרדה על הדירת כלי פולחן ע"ז. שכמו עוגב, בימינו להיכל הקודש, אולי רק תחת גג אחד עמו.

עסק העוגב טעון בירור, במועד מפני שיש כבר דור נאמן למסורת מילידי הארץ וגידוליה, בתוכם גם רבנים צעירי ימים, שלא שמעו ולא קראו עליו ועל הסלידה־הבחילה ב־קהל היראים, מכלי זמר זה. לא ר־איתי מימי ואיני בקי במבנהו, אבל המעט הידוע לי מקריאה ושמיעה יספיק לשיקול, אם ראוי כלי זה למ־קומו כפי שכתוב באותו עיתון.

ובכן, ליהודי ידוע לגבאי ביהכ"נ ולמשמציו ולמנעימי זמר בו, ש־„עוגב" נמצא בכל הכנסיות הקתו־ליות נוסח רומא ובפרוטסטנטיות של הפולחן. עוכרי ישראל בגרמניה, מח־קי ארחות הגויים, הכניסוהו לפני כ־125 שנים ל„טמפלים" (בתי כנס־יות) שלהם, וכעת נפוץ הוא בכל ה„קונגרגיישנס" של הריפורמיים, ו־אולי גם בקונסרבטיביים — שמאל. יש כבר דורות שחונכו על מנגינות העוגב, המלוות את שירת בעל פה של הקאנטור (חזן) ומקהלתו, ובל־עדו אין להם התרוממות בתפילה.

*

לכלי הנקרא כעת עוגב אין דמ־יון וקשר עם המצאתו של יובל בן למך ועדה (בראשית ד', כ"א) „הו־עוגב של הלויים במקדש. דעות ה־חוקרים מחולקות אם במקרא מדובר על כלי מיתרים או על כלי נשיפה בפה. הוולגטה מתרגמת עוגב ללטי־נית אורגאנום, ומכיון ששם זה ני־תן בשפות אירופיות לכלי הנשיפה בנפוח (או במפוחים) שבכנסיות, קראו המשכילים ל„אורגל" שבגרמ־נית, „אורגאני" שבפולנית עוגב. ברב אין זה העוגב הקדמון, כשם שהסנהדר שבימינו אינו דומה לזה שבספר דניאל, שלא היה כלי נקי־שה.

דרך אגב, הריקים הנקלים שהכ־ניסו את ה„עוגב" לטמפלים אמרו, שכהדשים הם את עבודת המקדש — יראת שמים לתוך שמד־שטיק. בעוגבים שבשימוש ישנם סוגי שכ־לול בדרגות רבות, והכוונתם אינה רק מלאכה מחשבת כמו בפסנתר אלא אמנות ממש. בכלים אחרים העיקר אמנותו של המנגן, היודע להוציא קולות מהמכשיר, בעוגב הכלי עיקר, והמנגן טפל לו. אף על פי שגם בזה דרושה אמנות מסויימת. בכל זאת זכו לפרסום כנרים ופסנתרנים, ולא עוגבנים, אורגאניסטער בגרמ־נית.

*

תמאות נעורי אזכיר, ששמעתי פעמים בחיי רגעים מספר קול העו־גב. בעשותי לפני 57 שנים שבתי בבודאפשט גררתני סקרנותי לראות את הטאבאק־טמפל, המפורסם מכל היכלי הרפורמה שבאירופה. עברתי את סף השער והסתכלתי פנימה. אי־זה „באטיאר" (ריקא) מתופש כבומר ד־בר הונגרית, ספק דרשה ספק תפי־לה, (איני יודע הונגרית) וכשסיים השמיע העוגב את קולו. באזני היה זה קול ארגני המנגינות שבשוו־קים, המכונים ביידיש גאליצאית קא־טארינקה ובגרמנית ובאית לייער־קאסטען, מאוד פרימיטיבי, מאוד פשוט.

שונה בהחלט היה קול העוגב בכנ־סית סאן מארקו שבונציה. הסתפי ובקרתי שם ככל התיירים לראות האמנות שבו. והנה נכנסה חבורת חתונה, חתן וכלה ומלוויהם לקיים ברית הנשואין וברכותיה לפני מזבח אלוהיהם מידי הכומר. את פניהם קידם העוגב במנגינה, שהיה בה כ־שום קול נפלא. איני מבין במוסיקה ובקונצרטים לא ביקרתי, אבל אותם רגעים מספר של זמר העוגב לא אש־כח כל ימי. שמעתי „כלי־זמרים" אנ"ש בקהילות הקודש, שניגנו ל־כמו חתן וכלה וקרוביהם בדרכם לחופה, ואינני חושב שיעשו רושם כל שהוא על הדיוט שבהדיוטות ב־מוסיקה בימינו. יתכן שעוגב מעשה ידי אמן ומכוון מדי פעם בפעם בידי אמן יכול לרומם לשמה חתן וכלה ומלוויהם.

מסופקני אם מה שהוכנס לבית הכנסת ברחוב אלנבי עולה על קא־טארינקה רבתי שבטאבאק טמפל. אם הוכנס לאולם חתונות שאין בו ספר תורה אפשר להסכים לכך בדיעבד, ובלבד שלא ילווה העוגב את הבר־כות ושירי קודש.

מי שגדל בקהילה שכולה קודש וזכר, שאנ"ש היו לועגים ל„דיי־טעפף" (מתבוללים) ולעוגב שלהם. במקום אורגעל בגרמנית היו אומרים גורגעל (גרון) בבדיחה. והנה זכינו גם בתל אביב לאורגעל—גורגעל. יבררו נא לנו הגבאים מה יהיה שימושו של כלי זה.

לפרשת השבוע

ויחי

ויאמר ליוסף הנה אביך חולה

(מ"ח, א')

לא הוזכר כאן שקרא אותו, כמו שהוזכר למעלה (מ"ז), לפי שהאמירה בלבד, שאביו חולה, היא עצמה הקריאה — כי בני חורש באביו החולה, קודם מותו — דבר שלא היה עד אז, כמו שאמרו (ב"מ פ"ז) עד יעקב לא היה חולשה. (מהרש"א)

מטרף בני עלית כרע רבץ כאריה וכלביא מי יקימנו

(מ"ט, ט')

יבואר לפי חז"ל (שמו"ר פ"א) בפסוק ועלה מן הארץ (שמות א', י') שכשישראל הם במדרגה ה־תחתונה, מיד הם עולים. אמר דוד (תהלים מ"ד) כי שחה לעפר נפשנו, דבקה לארץ בטננו — אותה שעה — קומה עזרתה לנו. וזהו „מטרף בני עלית" — כשאתה יורד עד לבחינה התח־תונה, כאשר כמו נטרפה נפשך, אז תעלה לגדולה. (באר מים חיים).

מאשר שמנה לחמו והוא יתן מעדני מלך

(מ"ט, כ')

מפורש: שלושה פסוקים במק־רא בתיבות „והוא" באמצע: א) כאן, ב) „ונדיב נדיבות יעץ והוא על נדיבות יקום (ישעיה ל"ב), ג) אלוקים הבין דרכה והוא ידע את מקומה (איוב כ"ח). ניתן לפרש כי דרך הש־לם לאמר מעט ולעשות הרבה, כאברהם שאמר „ואקחה פת ל־חם" ונתן חמאה וחלב ובן הבקר אשר עשה (בראשית י"ח ח'), וזהו „מאשר שמנה לחמו והוא יתן מעדני מלך", שיזמין מתחילה את האורח על פת לחם, ונתן מעדני מלך. ברם, לפעמים יש רוח נדיבות לאחרים בדי שלי־בד ממנו. וכן מפרש הפסוק ל־[illegible] את הכתוב (שמואל א' כ"ד) „ואתה הגדת היום את א־שר עשית אתי טובה... וכי ימצא איש את אויבו ושלחו בדרך טו־בה, וה' ישלמך טובה", כלומר אף שהגדת את אשר עשית — וזה נראה כהתפארות — אבל הואיל ויש בפרסום דבר מועיל, ללמד לאחרים לעשות כמוך — ישלם ה' טובה, וזהו „ונדיב נ־דיבות יעץ" — כשמייעץ לאחר נדיבות — והוא על נדיבות י־קום, שיפרסם כדי שילמדו ממנו. אלא שצריך להתבונן בהזדמנות ברוכה שלא הוא כוונתו להת־פאר, וזה מסור לאלוקים, היינו „אלוקים הבין דרכה" — של הנדיבה המתפרסמת, והוא יודע את מקומה. (מלוא העומר).

מאשר שמנה לחמו והוא יתן מעדני מלך

(מ"ט, כ')

אשר לחמו דיו בשבילו, אף על פי כן „והוא יתן מעדני מלך" — שיכול הוא להתענג במעדני מלך, שיש לו כל טוב, אלא שהוא מסתפק במועט. (מרגניתא דר' יב של יהודה).

באותו ענין: „פת במלח תאכל, ומים במשורה תשתה... אם אתה עושה כן, אשריך בעולם הזה, וטוב לך בעולם הבא (אבות פ"ו) פירש: מי שאין לו מה לאכול וכהסתפק במועט, אין זו מדרגה גדולה כל כך, אבל מי שיש לו עושר רב, ובכל זאת במצב בהצנעים — זוהי מדרגה גדולה, וזהו „פת במלח תאכל... אם אתה עושה כן, אשריך בעולם הזה — כשאתה עו־שה כן בזמן שאשריך בעולם הזה, אז — „וטוב לך בעולם הבא". והוי ההדגשה אם אתה עושה כן — שאתה הוא העו־שה, לא מתוך הכרח רק מרצונך הטוב, אז יטיב לך לעולם הבא, אבל כשאתה עני, לא אתה הגו־רם להסתפקות במועט.

(מהר"ם שיק)

אנכי השביעני לאמר... בקברי אשר כריתי לי שמה תקברני

(נ' ה')

[illegible]

(לפי ישמח משה)

לו ישטמנו יוסף והשב ישיב לנו את כל הרעה אשר גמלנו אותו

(נ' ט"ו)

[illegible]

לזכר שמחה יהודה

בנים לגבולם

מאת שמואל הכהן וינגרטן

אחד המקורות לביסוס רעיון המזרחי, שה־גאולה תהיה בדרך הטבע, הוי דברי הירושלמי (ברכות פ"א ה"א): „רבי חייה רבה ורבי שמעון בן חלפתא הוו מהלכין בהדא בקעת ארבל ב־קריצתא (בעלות השחר) וראו אילה השחר שבקע אורה. אמר רבי חייא רבה לרבי שמעון בן חלפתא בירבי: כך היא גאולתן של ישראל, בתחילה קימאה, קימאה, כל מה שהיא הולכת, היא רבה והולכת".

דברי הירושלמי אלה, שימשו לר' צבי קלישר ז"ל יסוד להסברת הגאולה במהלך הגאולה, את דרך הטבע.

דברי רבי אבא: „אין לך קץ מגולה מזה ש־נאמר, ואתם הרי ישראל ענפכם תתנו ופריכם תשאו לעמי ישראל" (סנהדרין צ"ח א'), הובנו על ידו דברים כפשוטם. ההתיישבות החקלאית על ידי היהודים אצורה בתוכה סממני קץ הגאולה.

רעיון המזרחי נבנה על יסודות אלה ובמשך הזמן, גם ראה סימן ברכה בפעולותיו. נתגשמו לעינינו שלבי גאולה שונים. אחרי הצהרת בל־פור, בשם בריטניה בשנת תרע"ח, באה בשנת תר"ש החלטת סן רימו אישורה של הצהרת בל־פור, בשם כל מעצמות ההסכמה. בתש"ח הוח־ליטה עצרת האומות המאוחדות על הקמת מדינה יהודית. באותה שנה גם הוכרז על כינונה של מדינת ישראל.

זיק היהדות

עם קום המדינה, התחילה גם עליה המונית. גלויות שלימות נתחסלו. גלות תימן באה לקי־צה. גלות בבל, עלתה ארצה. גלויות המערב, שבמדינות: מצרים, טוניס, אלג'יר, מרוקו, ב־רובן הגדול, עלו ובאו ארצה. והנה הגילוי ה־נפלא של הנלחמים ברוסיה על זכות עלייתם ארצה ישראל. בנים שלא חונכו על יהדות, להיפך, חונכו על מקורות של תרבות זרה, ב־כוונה לעקור כל שורש וזכר ליהדות ומהם רבים מאוד, שלא ידעו כלל על יהדותם, — הנה הוצת בהם זיק היהדות ובשארית כוחותיהם נא־חזים בזכות בואם ארצה. תנועת „שיבת בנים לגבולם" מקיפה עתה, גם ארצות הרווחה, את האמריקות ואת אפריקה הדרומית.

מהגשמת ההלכה לעינינו הכתוב: „שאי עי־ניך וראי, כולם נקבצו באו לך. בניך מרחוק יבואו ובנותיך על צד תאמנה" (ישעי' ס' ד').

„מסורת אגדה היא, שאין ירושלים נבנית עד שיתכנסו הגליות" (תנחומא נ"ח י"א). והנה ירושלים נבנית והולכת. היא מתפרצת לימין ול־שמאל ומתרחבת לכל עבריה. שורה שלימה של בנייני עד מקשרים היום את ירושלים עד בנייני הר הצופים. גם מעבר השני עשויים בנייני היהודים להגיע, משיכוני גילה, עד ל־ארמון הנציב והלאה. הוקמו שכונות חדשות: רמת אשכול, סנהדריה המורחבת ועד גבעת שמר אל הנביא יגיעו השיכונים.

וההתיישבות החקלאית על ידי יהודים, הצלי־חה והעלתה פרי. הפכו אדמה צחיחה, ביצות שורצות קדחת, לקרקע פוריה. דברי רבי אבא „אין לך קץ מגולה מזה", ניתן עליהם גידים ועלו עליהם בשר ונקרם עליהם עור.

טבריה ראשונה לגאולה

אמרו חז"ל: „עשר מסעות נסעה שכינה — וכ־נגדן גלתה סנהדרין — — מלשכת הגזית לחנות ומחנות לירושלים ומירושלים ליבנה — ומבית שערים לציפורי ומציפורי לטבריה וטבריה עמוקה מכולן — א"ר יוחנן ומשם עתידין ליגאל" (ר"ה ל"א ע"ב).

גם הרמב"ם (סנהדרין פי"ד ה"ב) כותב: „וק־בלה היא שבטבריה עתידין לחזור (הסנהדרין) תחילה ומשם נעתקים למקדש".

הזוה"ק מזכיר את ארץ הגליל כראשונה ל־גאולה, אך נראה שהכוונה לטבריה. שם כתוב: „ומהדר גאונו דא משיח — כד יקום ויתגלי בארעא דגליל, בגין דאיהו אתר קדמאה דאתח־רבא בארעא קדישא, ובגין כך יתגלי תמן קדמאה לכל אתר" (שמות ד"ז ע"ב).

לדעת רבותינו ז"ל, תהיה איפוא טבריה, ה־ראשונה לגאולה, והנה בין כל ערי ארץ יש־ראל שהיו בנות אוכלוסיה מעורבת, טבריה הי־תה הראשונה שאחרי בריחת הערבים, בערב פסח תש"ח, הוכרזה ע"י מפקד ההגנה בעיר כעיר בעלת „משטר עברי עצמאי". היא היתה הראשונה לגאולה.

נסים ונפלאות

גם לאלה שמחכים לפעמי המשיח רק על־ידי נסים שמחוץ לדרך הטבע, סיפק הקב"ה הזד־מנות, שאכנס עומד הוא לקיים את הבטחתו בז־מננו. גם הם ראו את כוח זרועו הנטויה בנסים ונפלאות.

במלחמות שלנו, החל ממלחמת הקוממיות בתש"ח ואחריה בלהבת ששת הימים ובביחוד במלחמת יום הכיפורים באחרונה, ראינו במו עי־נינו נסים ונפלאות שמחוץ לדרך הטבע. רק עוורים או מסונוורי עינים, לא ראו אותם ולא הרגישו בהם.

לא רק חיילים, שחונכו על ברכי התורה וה־אמונה, התחזקו באמונתם, אבל גם בה אלה מה־תינוקות שנשבו. שהוריהם ומוריהם לא הנחילום מורשת אבות, באו לידי הכרה שאלוקי יש־ראל, אלוקי ציון וירושלים, פרש את ידיו על ארצו ועל עמו וגאלם מידי צר. אין זה כלל פליטת קולמוס שהניף קיבוצניק לא דתי יכתוב כנגד המדברים על ריאליות „דאבינצאליזם, — שהמחשבה הריאלית ביותר במצבנו, היא להא־מין בצור ישראל וגואלו. („מעריב").

עוד לא היה בכל תקופת ההיסטוריה שלנו, דור כדורנו, שיוכל לומר מתוך אמונה שלימה, אחכה לו בכל יום שיבוא !

קפאון מחשבתי

ההגיון הבריא היה צריך להביאנו להסיק מס־קנה ישרה ולאמר עם רבי עקיבא: „עכשיו ש־נתקיימה נבואתו של אוריה, בידוע שנבואתו של זכריה מתקיימת" (סוף מכות), כי נאמנו מאוד דברי חז"ל ורבים מדברים על שלבי גאולה, ש־כבר נתקיימו והוא הנותן, שגם דברי חז"ל אומרים שנאמרו בענין הגאולה השלימה, יתקיימו.

אלא, כנראה בא קפאון בהלך מחשבותינו, ק־זירת אותי הסוגה נפסקה ובעסים הנושאים עין לחזון עולמים.

אמרו חז"ל: מלחמה נמי אתחלתא דגאולה היא (מגילה י"ז ב'). וכעין פירוש לדבריהם נמצא בדבריו של מרן הרב קוק זצ"ל: „כשיש מלחמה גדולה בעולם, מתעורר כח משיח — ולפי ערכה של גודל המלחמה בכמותה ואיכו־תה, ככה הגדל הציפיה לרגלי משיח שבא. — מדה גדולה, בגבורה עצומה ובהגיון עמוק וחו־דר בתשוקה אמת וברצון בהיר צריכים לקבל את התוכן הנישא של אור ד' שמתגלה בפעולה נפלאה בפליאות המלחמות הללו ביחוד. (חזון הגאולה ע' קכ"א).

ואמרו חז"ל: „אם ראית דור שצרות רבות באות עליו כנהר (שהצרות מוסיפות והולכות כמו נהר שהולך תמיד בלי הפסק — מהרש"א) — חכה לו" (סנהדרין צ"ח א'). והם אמרו: „בשביעית מלחמות (רש"י: בין אומות העולם לישראל), במוצאי שביעית. בן דוד בא" (שם צ"ז א'). ואמר מרן הרב קוק ז"ל: „גדולה אמו־נתי, שכל רעש עולמי דנא של זמן בעבר עו־לם, שבנו חיים בו, לא בא בעיקרו, כי אם בשביל ישראל" (שם ע' קכ"ט).

דברי החתם סופר

בתקופה שלפני המדינה, הפצנו את דבריו של בעל החת"ם סופר ז"ל על החיוב של העבודה החקלאית בארץ ישראל. הבאנו את דבריו: „וכי־אלו תאמר, לא אניח תפילין מפני שאני עוסק בתורה, הכי נמי לא יאמר, לא אאסוף את דגני מפני עסק התורה". (בחידושיו על לולב הגזול ד"ה אתרוג הכושי). מן הדין איפוא שעלינו לקבל גם את המשכה של הקונצפציה שלו. הוא התחיל בכך, שהעבודה בקרקע גופא מצוה, משום ישוב א"י. הלכה בארץ ישראל כר' ישמעאל, ואומר „ואספת דגנך, הנהג בהן מנהג דרך ארץ". ברור שהחת"ם סופר התכוון בכך על ידי עבודה חקלאית. נגיע לסימנו של רבי אבא, שאין לך קץ מגולה מזה, ערגה הגאולה ממלאת את כל נפשו של הגאון הזה.

קידוש השם

כתוב בתורתנו: — — ובאת וירשת את הארץ הטובה אשר נשבע ד' לאבותיך, להדוף את כל אויביך מפניך כאשר דבר ד'. (פרשת ואתחנן). אין בלבנו שום ספק ואף לא שמץ ספיקא, ש־הקב"ה מקיים את שבועתו ועומד בדיבורו גם להדוף את כל אויבינו מפנינו.

ואמרו חז"ל: חמת ר"ע וחבריו — המוסרים נפשם על קידוש השם — מאי עבידתיה? ועליו הם הוא אומר: „ונקיתי, דמם לא נקיתי" (ר"ה כ"ג א'). ורש"י שם: „אם באתי לנקות את הגוים משאר עוונות, לא אנקה, מדמם של ישראל. הם אמרו: וכיון שנתקבצו גליות נע־שה דין ברשעים (מגילה י"ז ב'). כי (חזון ה־גאולה ע' קכ"ד) „נכתב עוון שופכי הדמים, בלכי האדמה הזדים וכל מרגיזי ארץ. לא יכו־פר לארץ לדם אשר שופך בה, כי אם בדם שופכו. והכפרה מוכרחת לבוא. — — ויראה בעיניו שלומה רשעים. צעד אל הורבנ של המתהללים באליליהם החדש־ים — אז ידע ויוכח כי אין בו. אל אלוקי ישראל, מושיע והטרעת ד' בא תבוא !"

בזכות ההבטחה

מאת הרב חיים־דוד הלוי

כבשנו את דברינו דלהלן עד אחרי הבחירות, שלא יתפרשו שלא כהלכה, שלא יטבעו בים המלל של ימי בחירות. הדברים נוקבים עד תהום קיומנו הלאומי.

הגיעו ימים קשים, ימי הכרעה חמורים, שככל אשר נחליט, תהיה זו החלטה חמורה. יתכן שזו סבת הדיכאון שתקף את תושבי המדינה, אף כי בלתי מוצדק הוא. האמת ניתנה להאמר, -המבוכה רבה לכל החושב בדרכי הגיון מקובלים. כי החלטה וסכנתה בצדה, הנותן למדיניות של „אף שעל" יהיה ברגע של אמת, כשיתאחד עם מצפוננו, שבה סותם הוא את הגולל על סיכויי השלום, מורד מלחמות בלתי פוסקות לאורך ימים, כשכל אחת מתריפה ועולה בסוגי הנשק ובכמותו ובמספר הלוחמים על קודמותה. ואלו הנותן לנסיגה ל„גבולות בטוחים", מעולם אינו יכול להיות משוחרר מן החששות שבכך הוא מקרב את האויב עם כל הנשק הקטלני שבידו למרכזי המדינה. אמנם, וודאי שלא תהיה נסיגה ללא בטחון שהולכים לקראת שלום־אמת, אבל מנין שגם כאשר יראו לנו אויבינו סימנים ברורים של שלום־אמת לא ישנו טעמם כשניסוג במדה שתתבסס להם עמדות נוחות לזינוק המקפי קדימה? אולי אין הם אלא מרמים אותנו בעצם הסכמתם לשבת לשולחן הדיונים כדי להשיג במשא־ומתן מה שלא יכלו להשיג בחזית. ובוודאי שמעולם לא הבטיחו שלום־אמת, ההיפך הוא הנכון. מכאן המבוכה הגדולה שמביאה בעקבותיה דכאון של „מה ילד יום", מצב שלא רואים את סופו ותכליתו.

אין עסקנו במדיניות, אך נדמה לנו, שיש להבטיח שלום־אמת בצורה ממשית לפני כל נסיגה. דרך משל, אחרי נסיגה חדית במסגרת הפרדת כוחות, יש לעמוד בתוקף שרק אחרי חתימת חוזה שלום והחלפת שגרירים תבוא נסיגה נוספת כפי שיוסכם עליה לפני כן, אף לא מילימטר אחד.

לדעתנו, יש להבין במבוכה זו, משום שאנו מתעלמים מנקודה מרכזית בהוויתנו הלאומית. שוכחים הננו שאנו „עם לבדד ישכון", ושום חישוב מדיני שיכול היה להיות יעיל וטוב לכל אומה ועם, אינו מוכרח להיות כך גם לעם ישראל, כאמור „ובגוים לא יתחשב".

כבר הבענו דעתנו מספר פעמים, שכל התפתחות מצבנו המדיני והצבאי, הוא בהשגחה עליונה. כל האירועים מאז יום־הכפורים ועד היום הזה, מלמדים ששום דבר אינו צועד בדרכי ההגיון. לדעתנו גם המבוכה באה אך להשלים את התמונה, באה להוכיח להוראות לנו שגורלנו אינו בידינו, ושגם ההגיון הבריא אינו יכול להבטיחנו הכרעה ברורה.

הא כיצד? בכל המלחמות הקודמות היינו אלה שפתחנו במלחמה מתוכננת היטב מראש, היותה זאת אמנם מלחמת קיום שבאה למנוע השמדתנו, אך העולם לא רצה להכיר בכך, וגינה אותנו בכל פה. ניתן היה לקוות, שבמלחמת יום־הכיפורים, שלא אנו היינו התוקפים, ואפילו את המלואים לא גייסנו כדי לשפר את תדמיתנו בעיני העולם, בנטלנו על עצמנו סיכון חמור ביותר. גרמנו לעצמנו קרבנות רבים ויקרים. אבדנו כמות את כוח־ההרתעה שהיה לנו, ובעקבות זאת ערערנו גם את מצבנו המדיני — יכיר העולם בכך, ויעמוד לצדנו במאבקנו להבטיח את קיומנו ככל העמים.

והנה קרה ההיפך הגמור, הגינויים לא פסקו, מדינות אפריקה ניתקו יחסן אתנו, בינונות אנו יושבים כאילו על ספסל הנאשמים, כי הלא בעצם קיומנו בחלק עולם זה, אנו גורמים לתבל ומלואו צרות צרורות. והצהרותיהן של המדינות הערביות, המוכנות לפי דבריהן, להכיר אותנו, אך לא להכיר בנו ולא להשלים אתנו, איומי הפלשתינאים לחסל את מדינת־ישראל כפתרון־סופי — אינם מדאיגים את העולם התרבותי, לעתים מתגנבת מחשבה ללב, שאם היינו תוקפים את מצרים, וסוריה בערב יום־הכפורים, במלחמת־בזק מוחצת, לא היינו מסכנים בעיני העולם „תוקפני", ואולי אף היינו נשכרים, כי העולם מעריץ כוח. כל זה בא להוכיח לנו ש„עם לבדד" אנו, שכל חישובי המדיניות הנהוגים לגבי כל העמים אינם חלים עלינו, ושכל מאמצינו למצוא הסברים וביאורים למצבנו נידון מראש לכשלון. כי רק דרך אחת לנו, להכיר ולהאמין שגורלנו אינו בידינו, אין אנו אלא כחומר ביד היוצר, וכל מעשה או מחדל אף ההגיוני ביותר אינו מבטיח לנו הצלחה, כי אם ההליכה בדרך הברית אשר כרת ה' אתנו בעשותו אותנו לעם־בחירה.

לכן, ראוי להקדיש מחשבה מעמיקה למהות גורלנו הלאומי. הננו „עם סגולה" במובן המחייב ביותר של המושג. לוא ראה בנו העולם באמת ובתמים עם גדול מבחינה זאת, לוא היינו „ממלכת כהנים וגוי קדוש", במוסר, בטוהר־המדות, כשומרי ברית ה' לעמו, יתכן שהיה יחסו אלינו שונה, היו אולי „מבינים" שלא ככל העמים בית ישראל. וזהו סוד המקרא ופשוטו: אם בחקותי תלכו... ונתתי שלום בארץ.

יש לציין בחידוש צירופם של אנשי מדע לנציגות הרשמית של משלחתנו לז'נבה. אך הוטל עליהם להסביר את עמדת ישראל מנקודת ראות אקדמית. יש להניח שהם ימלאו את תפקידם בכל הלהט והמסירות, יתאמצו לשוות לטיעוני ישראל רמה אינטלקטואלית גבוהה, והכרתנו להם שיצליחו. אך מה באמת יכולים הם כבר להוסיף על כל הטיעון שנציגי הציונות המדינית גייסו משך בשלשה דורות מעל־גבי כל במה בינלאומית.

לוא הופיעו לצדה של משלחת ישראל כמה חכמי־דת המאמינים בתום לב בכל האמור בספר התנ"ך, ולוא עמד אדם החדור הכרה ציונית־דתית־לאומית, וביסס את זכותנו על הארץ הזאת, לא על ההיסטוריה בלבד, אלא על אותה הבטחה קדומה ע"י ההשגחה העליונה לאבי האומה: „ונתתי לך ולזרעך אחריך את כל ארץ כנען לאחוזת עולם והייתי להם לאלקים", השכמנה לאתחנה הצמחה וזכותנו על הארץ הזאת, ושמכוחה שבים אנו עתה אליה, היתה משלחתנו מקבלת תגבורת של דעת קהל אוהדת וגם של חוגי האינטלגנציה בעולם. כי יודע העולם את האמת הפשוטה שזו זכותנו האמיתית לארץ זאת, דברים אלה היו מתישבים אל לבו יותר מכל טיעון אחר, וגם אם הוא אקדמי.

אין אנו חושבים, שהיינו משיגים בודאות תוצאות חיוביות מידיות, אך לפחות היינו מקשים על אויבינו להציג את עצמם כמי „שארצם" גזולה מהם. היה זה לפחות נסיון להתמודד חדש־ישן לטענותינו המדיניות המקובלות.

לא מדיניות של „אף שעל" תבטיח בטחון, ולא מדיניות של „נסיגה" לגבולות בטוחים תבטיח שלום. הקשיבה אל מקורות קיומנו, אל עצמנו ועצמיותנו, אל הברית אשר כרת ה' עמנו.

האופנה וההתחדשות

מאת אהרן קווה

מדי פעם ממציאים ומוציאים למכירה אופנה חדשה. מדי פעם צצים ועולים חפצים חדשים בשינוי קל מקודמיהם, ובשעת פירסומם מוסיפים להם, כמלת קסם, את המלה „מודרני". ידוע פירוש דברים אלה: מותרות, ביזבוז, מוציאים את החפץ הישן, שאינו ישן, מן הבית וקונים את „הדגם" החדש. מה שהיה חדש אתמול — ישן היום. מכוונים דברים אלה ביחוד ללבוש הנשים ולמנעליהן. „גבהו בנות ציון". כעל קבים תלכנה. הרי שאופנה חדשה זו אינה חדשה כלל. בימים מקדם היתה, בימי הנביא.

*

לא רק בחומר שולטות האופנה וההתחדשות. גם ברוח, בספרות, השפה. העברית הפכה לשדה פרוץ וכל הרוצה נכנס ועושה ערוגותיו למרמס. גדולה תאות החידושים, מחדשים ללא גבול, מעקמים, מסלפים, עד שהעברית נהיה לבריאה שאין בה מתום: „ביגוד" ו„שילוט", „מרקוף" ו„מידע", „מתקפה" ו„תחקיר", ועוד כהנה חידושים, וכבר שמענו חידוש לחידוש, ואין קץ לדבר.

באחרונה „התעשרה" שפתנו חידוש נוסף: „תיחקור". הפלא ופלא! את האיוולת בתאות החידושים ניתן לראות בחידוש זה ביחוד. איזה פסול מצאו במלת חקירה? תחקיר ותיחקור טובים יותר?

גדולים וטובים הביעו דעתם השלילית על רוב החידושים. אחד כתב בחריפות נגד המלה „מחדל", ובכל זאת היא באה תכופות בכתב ובעל־פה, אף־על־פי שאינה הולמת את כוונת המשתמש בה. שורש המלה מחדל הוא חדל. להחדיל, פירושו פעולה שנפסקה: חדל מלפעול, מלעשות, וכוונת המביא מלה זו היא, שלא פעל כלל, וכבר נתקלנו גם בצמד מלים „אמירה ומחדל" במקום אמירה ושתיקה.

מוטב שתי מלים של טעם מאותה חסרת־טעם מוסרת־הגיון. טוב חוסר־מעש מחדל, רב־רד־שם מגרשים, הלקי־הילוך מחלפים, נכון שהקיצור הוא מתכונות העברית אבל לא קיצור של החכמה. הפילפול היהודי הישן קם לתחיה בפי החדשנים דווקא. הנה הדין ב„השלכות". הכוונה כנראה להשפעות. לפי רוח השפה ולפי הכתוב, פירושן של השלכות הוא אחר: „ותשליך במצולות ים חטאתם".

החיבה הרבה לחידושים היא חוסר חיבה וחוסר יחס לעברית השרשית, שאם לא כן, מדוע אין כותבים: קשר, הופעה, שטח, להגביר אלא: הקשר, מופע, מישור, לתגבר, וכן מחליפים מלים שהן לצורך העניין במלים שאינן לצורך העניין. המלה הקצרה: אם הוחלפה ב־ במידה. המלה האחת: כדי הושלכה לגרוטאות ובמקומה משתמשים ב־ על מנת, שפירושו בתנאי „שהתנה עמהם על מנת שיקבלו עליהם ישראל חמשה חומשי תורה" (בראשית א. לא. פירוש רש"י).

הטענה בפי מחייבי החידושים על העשרת השפה אינה טענה. גדולי הספרות העברית כתבו עברית יפה וצחה בלעדיהם. השפה מדולדלת על ידי שפע החידושים ואין להשלים עם רבים מהם, הפוגמים ברוח העברית וביופיה.

איזהו חידוש טוב, שהוא פרי יחוד של סופר שטעמו עבר, ותוך כדי כתיבה מתחדשת לו מלה מבלי שהתכוון לכך מלכתחילה, והוא בודקה שבע בדיקות, אבל לא חידוש של מי שאומר: הבה נעשה מלה חדשה.

טוב משהו על ביטויים בפי הקריינים, שאין הדעת סובלתם, שאפשר לכתבם לעגי שפה, תנסה לתקנם. הרדיו, כעתון נותן ביטויים בפי העם יותר מאשר הספר הטוב, שלאו כל אחד מעיין בו.

לאחר הקריאה היומית בפרקי תנ"ך אומר הקריין: „סיימתם קריאתם". וכי הפרקים קראו? קרא פלוני.

„הגשמים יתחדשו". להתחדש יכול רק מה שקיים ועומד, ולא גשם שירד. צריך לומר: גשמים יוסיפו לרדת.

„יש לצפות לשטפונות". אין מצפים לדברים שמביאים נזק. צריך להיות: צפויים שטפונות.

„העניין נתון להחלטתם הבלעדית". המלה האחרונה במשפט זה, שנתחבבה בשל חידושה, מטושטשת ומטשטשת. צריך לומר: להחלטתם הם בלבד.

„הים בתחושה". מליצה תפלה. כאן יש רק לשנות את סדר המלים: תחושות היום.

„חזית אנטישמית". ביטוי חסר שחר. הכוונה כנראה לחזית האנטישמיות.

„אש סורית" ו„אש מצרית". האש אינה מין תוצרת. יש לומר אש מסוריה, או ממצרים. כמו כן אין לומר „משבר ממשלתי" יש מוסד ממשלתי. עבודה ממשלתית, ומשבר בממשלה.

„הים יהיה גלי בלב ים". המטה אוזן ישמע צרימה בביטוי זה וימצא טוב ממנו.

זהו לקט לפי הזכרון וכמובן שאין לזכור את כולם.

רבנים מתארגנים לפעילות רוחנית ולהגנה מקצועית

מאת יהודה עוריאלי

במאבקים המקצועיים הנטושים בדרך כלל במדינה על הישגים ומעמד חברתי, זה הנרכש על ידי הטבות חומריות, נפקד מקומם של רבנים ומורי הוראה בישראל. אין זה מקרה, דומני, שאין עוד נושאי משרה וכהונה רמה ככל שתהיה, שלא רשמה תנאי שכר וכדומה. פרט לרבנים.

אמנם תנאי החיים השוררים כיום בחיינו, מרתיעים קבוצות עובדים מפני דריכה תויות להסכה מקצועית. אבל, אין זאת אומרת כי פסו מקופחים וקיפוחים בחיינו. הבולטים שבהם, אלה המשמשים כרועים רוחניים ביישובי הארץ, ועבנותיה ומוסדותיה.

„אם אין קמח אין תורה"

התאחדות הרבנים הספרדיים בחיפה והצפון, כשנה מלאה כנה לפעילותה ואגדה בתוכה עשרות רבנים. ההליכה בימים אלה להרחיב מסגרותיה ולייסם הקמתה של התאחדות ארצית. ייעודה הראשון להקים גוף מייצג להגנה על תנאי מעמדם, עבודתם ושכרם של רבנים בישראל, בצד פעילות רוחנית ויזמה נוספת.

הבעיה הארגונית איננה מיוחדת לרבנים ספרדיים. ובעתיד נתתור להקמתה של התאחדות ארצית, שכלבד פעולותיה בתחום הרוחני ציוני, תשים לה למטרה לשמש כעין איגוד מקצועי לנושאי המשרות הרבניות, אומרים לנו הרב משה מימון, רבה של קרית אתא, המשמש יו"ר התאחדות והרב דוד קודש, רב שכונת המזרח של חיפה, המשמש מזכיר ההתאחדות. כסגן היו"ר, משמש הרב בר־מוחא, רבה של תל חנן.

הרבנים מטבעם ומאופי כהונתם, נתונים בצלם הרוח והתורה. ולכן הם מניחים את החומר, שבסופו של דבר פוגע בפעילותם הרוחנית והחינוכית, בבחינת „אם אין קמח אין תורה".

להלכה, צמודים הרבנים לאקדמאים במדינה בדירוג השכר. אבל, למעשה, הם מקופחים לגבי כל התוספות שהאקדמאים — ולא רק הם — זוכים באופן אוטומטי. כמו: אחזקת רכב, הוצאות משרדיות של לשכת הרבנות, דמי טלפון, שנת שבתון השתלמויות, דמי ייצוג, הנובעים מן התפקיד הבכיר בחיי הקהילה או היישוב וכדומה.

המצב מחמיר עוד יותר בימים אלה, כאשר המחירים מאמירים, המשכורות מקוצצות והרבנים חיים רק על שכרם החודשי, חייבים להצטמצם באורח הפוגע במעמדם הציבורי. כמקובל בחברה הישראלית לרבדיה. אפילו נסיעות בתפקיד, עם כיסוי ההוצאות הכרוכות באש"ל, שהן דבר מובן מאליו במערכת השכר הישראלית — אין הרב זוכה לכך, כיון שאין לו כתובת לתשלום. המדובר ברבני שכונות וברבנים מקומיים.

ברוב הרשויות המקומיות אין מקפידים לגבי שכר הרבנים. האירעו מקרים רבים, כפי שמעידים הרבנים, שקיבלו הפרשים או זכויות שונות, רק אחרי שגילו את הקיפוח באורח מקרי, אחרי שנים רבות.

למנוע קיפוחים ועיוותים

ראשי התאחדות הרבנים קיימו כבר דיונים בנושאים אלה עם צמרת משרד הדתות. השר ד"ר ז. ורהפטיג גילה נכונות לעזור בפעולות ההתאחדות, לא רק בתחום ההגנה המקצועית. בדיונים אלה הועלו גם בעיות קונקרטיות, כמו: ענין הסכם השכר החדש, הפוגע בקידום הרבנים, שהיה עד כה אוטומאטי לפי הוותק. עתה, הוקפא הקידום ויש צורך לנהל מאבק מקצועי עקבי ומתמיד, שהוא זר לרוחם של הרבנים. ואין גוף יציג מבחינה מקצועית שייאבק למניעת הקיפוחים והעיוותים בתנאי השכר האמורים. כתוצאה מכך, למשל, רבני השכונות בחיפה הם בדירוגים שונים ובלתי קבועים, עם פער בלתי מוצדק בין איש לרעהו. אין שוויון אחר, לדעת ראשי ההתאחדות. הוא הפער במעמד המקצועי שהמדינה יצרה בין דיינים ובין רבנים מקומיים. ראוי גם שרב ראשי במקומות ישוב, יהיה באותה דרגת שכר של ראש הרשות המקומית, או משכורת 13, שכולם זוכים לה, פרט לרבנים.

אין להתעלם מהעובדה שרבנים רבים הם אבות למשפחות ברוכות ילדים וכל אגורה החסרה משכרם, פוגעת בבני ביתם. ישנם רבנים הסובלים ממשכורות נמוכות. ולפחות, יש לקבוע שהם, זכאים למענק הגים. בנושא המקצועי הטיל שר הדתות על מנכ"ל משרדו, הרב י. חולצ'ין לטפל בהקדם לגיבוש הצעות ופתרונות.

התאחדות הרבנים הספרדיים שמה דגש גם על הפעילות הרוחנית. תנופה לכך ניתנה בכמה ביקורים שנערכו בחיפה והצפון על ידי הרב הראשי הספרדי, הרשל"צ ר' עובדיה יוסף, שהשאירו רישומם הניכר. מבחינה תורנית ורוחנית. אורגנו ימי עיון ולימוד קבועים לרבנים ולמשמשים בקודש ביישובי הצפון. אורגנו שיעורי תורה. נעשתה פעולה חשובה לשיבוץ מורי הוראה במקומות שלא היו. במקומות שונים שוררים עיכובים פורמליים שאין להם הצדקה, והתושבים סובלים באין רב.

לא להשאיר חלל רוחני ריק

כדי למנוע סחבת, הזנחה וסבל, אומרים הרבנים מימון וקודש, הצענו למשרד הדתות ולרבנות הראשית לישראל, לבנות בכל מקום רבנים בסטאטוס של ממלאי מקום. במקרה של פטירה, יהיה זה מיד בתום שלושים ימי האבל. ותוך שלושה חדשים ייעשה הכל כדי לבחור רב חדש. כן הוצע שהדירוג של הרבנים לא ייקבע על ידי המועצות הדתיות, המורכבות מעסקנים מפלגתיים. אלא על ידי מוסדות ממלכתיים, כמו משרד הדתות והרבנות הראשית. מכרת ההקבה, לשמור על אי־תלות ומעמד מכובד של הרבנות ונושאיה.

באמתחתם של ראשי התאחדות הרבנים הספרדיים תכניות רבות גם בתחום הרוחני־חינוכי. כמו הקמת ישיבה להשתלמות רבנים לקראת דיינות, וכן ללימוד „תורה לשמה", מסגרות של יחודי כלה וכדומה, ולהוציא לאור במאות תורני הגותי. בעניני דיומא ובעניני הרבנים. שאין להם במה בכתב, שבו יבואו לביטוי בעיות הלכה למעשה של הרבנים בישראל.

בתום שנה של פעילות מבורכת, שפרצה לתחומים לא מקובלים בחיי עולם התורה והרבנים, הניחה התאחדות הרבנים הספרדיים בחיפה והצפון תשתית ארגונית, שכנראה אין מנוס מהקמתה בתנאי החוק והקיום במדינה. פעילות מקצועית ראויה לשמה ומכובדת למעמדם של הרבנים, תהיה פוריה והולמת את נושאיה, אם תלווה לעשייה חינוכית בערים וביישובים הרבים. הם משוועים בעיקר בימים קשים אלה, להשראה והשפעה רוחנית, שרק בכח הרבנים להשפיע על דורשי תורתם הדברה, בציבור הרחב.

הרב הראשי ר' עובדיה יוסף
אורח התאחדות הרבנים הספרדיים בחיפה

הדים

פרשת „וואטרגייט" והמו"לות האמריקנית

מאת משה אפרת

רבים אינם זוכרים, אולם לפני זמן קצר מלאה שנה לשערוריית וואטרגייט. העולם בכלל ואמריקה בפרט עוקב בהאיתות ללא הרפיה אחר כל פרט הקשור בשערורייה, בכל זאת עד כה טרם השפיעה שערורייה זו, אחת הגדולות בתולדות אמריקה, על עולם המו"לות הספר. זאת כלפני הקלעים. מאחורי הקלעים מתנהלת פעילות קדחתנית בקצב המקובל באמריקה בלבד.

קשה להאמין, אולם עובדה היא שכבר יצא עם לאור הספר הראשון על... מלחמת יום הכיפורים. זה ספרו של ארנולד טרמן „בשעה שהשם ישב במשפט ואנשים נפלו בקרב". ספר שעוד נשוב אליו. הספרים על וואטרגייט מחייבים הכנה מדוקדקת יותר, מכיון שאין להזהר על דברים שכבר נאמרו בעתונות ולחזור דבר מה קשה למדי.

אספנו פרטים מפוזרים בעתונות האמריקאנית על „ספרי וואטרגייט" הנמצאים בשלבי הכנה סופיים ועומדים לצאת לאור בקרוב. כך מצאנו בין השאר שג'יאורג' ה. היגינס חוקר את הצד הפלילי של התקירות סביב הפרשה. עתונאי אחר, פראנק מאנקביץ מי שנמנה על עוזריו הראשיים של מקגוברן בימי מסע הבחירות לנשיאות, אף הוא מסיים את ספרו על הנושא. ציפיה מיוחדת מורגשת לקראת הופעת ספר אחר, פרי עטם של שני עתונאים, רוברט וודוארד וקארל ברנשטיין, משום שאלה שניים פרסמו את ענין וואטרגייט לראשונה בעתונם „וואשינגטון פוסט". שוב כתב אחר, הפועל בוואשינגטון עדיין לא הודיע על כוונתו להקדיש ספר לנושא, אולי משום שנודע לאחרונה שמשרדי ממשלה מאזינים בסתר לשיחותיהם הטלפוניות...

אחד הנאשמים בפרשה, היושב עתה בכלא, ג'יימס מק־קורד מכר את זכויות הפרסום של הנוסח שלו על הפרשה ופרשת הכתיבה מתקרבת לסיומה. הווארד הנט, חבר אחר של „צוות וואטרגייט", האוחז ביחד עם סופרים, עומד לפרסם ספר. אולם הוא מדגיש שיהיה זה „בלש" רגיל, כדוגמת אלה שפירסם עד כה, ללא כל קשר לפרשה. שמועה בבוסטון אומרת שהגברת מרתה מיטשל, אשתו המפטפטנית וההיסטרית של מי שהיה שר המשפטים ג'ון מיטשל, המקורב לניקסון שהפך משאים לנאשם עוסקת אף היא בכתיבת ספר. כידוע היה זה אותו ג'ון מיטשל שאילץ את מייב מורטאס, התובע היהודי בבית המשפט העליון, להתפטר בגלל „גב אצתור" הכור הרבה פחות מן הדברים בהם הוא נאשם עתה... ציפיה בלתי רגילה מורגשת באמריקה לגבי התיקונים שהסופר הנודע תיאודור וויט צומד להכניס בספרו רב המכר „בחירת הנשיא 1972" בהשפעת שערוריית וואטרגייט.

יוצא איפוא שבעצת שמניית ניקסון ירדה בעיני הציבור הרחב, עלו אותן המניות בשטח המו"לות. ישנו נהוג מקובל באמריקה שנשיא אחר פרש מהתפקידו מפרסם ספר זכרונות. כך עשו כל הנשיאים האחרונים, כולל אייזנהאואר, טרומאן, ג'ונסון. קרוב לוודאי שגם לנשיא ניקסון יהיה מה לומר על הנושא אחר פרישתו. אם הנשיא ג'ונסון יכול היה לקבל את הסכום הנגוע של מיליון דולאר כמפרעה על חשבון ספרו. אין ספק שלניקסון כובנת סכום כפול ומשולש... ג'ונסון הסתמך על מסמכי הפנטאגון בלבד, בידי ניקסון ישנם כידוע צורות אחרות של כלי התקשורת ההמונית, כולל סרטי הקלטה. רבים התרשמו מהופעות ניקסון בטלוויזיה שהוא עוסק לכבד עתה בריכוז חומר על נושא המגרה.

האם אין חשש שהנושא ייסה על הציבור? יודעי דבר עונים בשלילה על השאלה הריסודה. עדיין מרחפת הרב ה„אימפיצ'מנט" (העמדת הנשיא לדין) מעל לראשו של ניקסון ואם סכנה זו תהיה חמורה למדי. עלול הנשיא לבחור בדרך ההתפטרות. צעד דרמטי למדי. כל אחת משתי האפשרויות הללו צרכה לתשומת לב ציבורית עצומה סביב הנושא והמו"לים מוכנים לקצור את אשר זרעו מדינאים מושחתים.

אם יעמד הנשיא למשפט, בפעם הראשונה בתולדות אמריקה, יהיה זה תהליך ממושך למדי ואז תהיה כתיבת ספר התרוך הנוח ביותר להצגת הבעיה מצד הנאשם.

בחוגי המו"לים מרבים להתלוצץ על הנושא. מו"ל של ספרים בבריכה רבה עומד לפרסם ספר מאת כתבי עתון יאפאני גדול. המסקנה הסופית: עוזריו הראשיים של הנשיא פגעו בכבוד זה חייבים לכן להתאבד בצורת „הראקירי" על הדשא של הבית הלבן. בדיה אחרת אומרת שאוניברסיטת קולומביה עומדת לפרסם מפעל ספרותי בעשורים כרכים של מרתה מיטשל: תולדות משטר ניקסון מספרות בטלפון.

על כל פנים ואטרגייט מוצל לשמש „נושא בוער" גם בשטח המו"לות.

המחבל בעלייה

מאת הרב ש. ד. גולדפארב

מאז פרצה מלחמת יום־כיפורים שומעים וקוראים ערב ובוקר וצהרים על המחדלים שכמעט גרמו לשואה שניה בדורנו — ובארץ ישראל. ואמנם למרבה הצער האכזבה היו מחדלים גם על־פי הודאת שרים בממשלה.

ועוד לא גמרנו, כי ועד החקירה שמנתה ראש הממשלה תחקור ותבדוק ותדרוש את הדברים ותעמידנו על הלקחים להבא... הדברים ידועים.

אך היה מחדל אחד שאין מהרהרין עליו וגם אין מתלוננים עליו — והוא — גם הוא — צריך לבוא בחשבון „גרמי־דנזיקין", והוא הייחוס המסוכן של יהודי חוץ־לארץ (ובפרט ארצות הברית) לעליה. הנה זכה דורנו לראות את אתחלתא דגאולה ובשנת 1948 עם קום המדינה העצמאית בארץ אבות, ניתנה ליהודי כל העולם לעלות לארץ, להתיישב בה, ולבנותה ולהיבנות בה. זו היתה תורת הציונות — לחסל את הגלות ובעיותיה עד כמה דאפשר, האפשרות ניתנה לנו כמו שלא ניתנה לאבותינו כששים דורות.

מדוע אינם „זזים"

שערי ישראל נפתחו, ראש הממשלה דאז, דוד בן־גוריון הזכיר ליהודי אמריקה את חובתם שהיא גם זכותם — לבנות את חייהם חיי ביתם בארץ המובטחת. ולא קמו ולא זזו רבבות ואלפי אלפים של יהודי ארצות הברית לקראת ציון וירושלים. ואף זאת: מנהיגיהם־כדורייהם הציוניים גם אלה שפעלו רבות באו"ם לטובת הקמת המדינה — גם הם יצאו חובתם בדיבור בעלמא (בנדבות, ובהודעות וכו'), ולא היה עוז בנפשם אף לא רצון בלבבם לעזוב את הגולה ולהוליך את העם קוממיות לארצם.

שערו בנפשכם, כמה רבבות משפחות היו נשמעות למנהיגים אלו, כסוג הרבי מלובביץ', ר"י ד סולובייצ'יק, רבי אבא הילל סילבר, הפרופ' לואיס פינקלשטיין הדומים, והיו משפיעים על המנהיגים בכל עיר ועיר להחלץ חושים — לעלייה!

אך לא זכה הדור, העלייה המקווה נהפכה לזוחלה שהיא ירידה בכמה מובנים. האמתלאות להתאבנות בגולה ולהמשך בפזורה הם גם עכשיו — יסודן בחוסר אמונה בציון ותקוותה ובחוק האנרציה. אם אין כח דוחף או כוח משך אינם זזים ממקומם. היהודים (להוציא כמה אלפים) נשארו שוקטים על שמריהם, ולא שמרו אמונים ל„התקווה" ששרו באספות, ולא קימו את ההבטחה שלהם לימי אבותיהם ולא מיהרו לקבל את ההבטחה — שעמדה להתמלא בימיהם.

התוצאה השלילית של „שב ואל תעשה" היא המספר המוגבל של האוכלוסיה היהודית במדינת ישראל, פחות משלושה מיליון. יודעי דבר משערים שאילו עלייה המונית („כחומה") מארצות הברית ושאר ארצות הגלויות, היה הכוח של עם ישראל מרתיע את מצרים, סוריה ושאר עמי ערב.

אל יבואו לטעון כי יהודי ארצות הברית פועלים גדולות לטובת מדינת ישראל גם בתרומותיהם הענקיות ובפרט על המדיניות של הארץ ההיא. ואם אמנם כדברם כן הוא, האם שלושה או ארבעה מליון יהודים, אזרחי ארצות־הברית, לא היו מספיקים לפעול שם לטובת ישראל — בכל המובנים, האם גזירה מן השמים היא כי דווקא ששה מיליון יהודים נחשבים „למניין" בגישה לנשיא המדינה ושר־החוץ והסנטורים?

כל יחיד ויחיד חושב את דרכיו ועושה את חשבון עולמו מתוך התחשבות עם צרכיו הפרטיים, ואינו מקריב את מאוויו ומשאת נפשו בשביל הכלל. אינני מכיר אף משפחה אחת בגולה שנמנעה מלעלות ארצה בגלל החפצה להצטרף לאותו הכוח העצום שביום מן הימים הגויים לעמוד לעזרת מדינת ישראל בחיים בגלות — ובהשפעה לטובה על נשיאי ארצות הברית ויועציהם.

שנת תשל"ד תהיה שנת הכרעה לעמנו, ורבים־רבים יהיו התנאים והלחצים והגישות מכמה צדדים שיקבעו את העתיד שלנו. אין שום ספק כי ייחס בני עמנו בגלויות לעניין העלייה בזמן קרוב, ייחס זה ישפיע ויקבע את עתידנו.

הגיעה השעה ליהודי ארצות הגולה להכריע לחיים ולישועה.

פרופ. רנה קאסן, פרס נובל לשלום

כתב הקדמה לספרו של ד"ר מ. דבורז'צקי „נצחון הגיטו"

בימים אלה הופיע בפאריס, בהוצאת „פראנס אמפיר" ספרו של ד"ר מ. דבורז'צקי „נצחון הגיטו" (תרגום מהמקור העברי „ירושלים דליטא במרי ובשואה", שזיכה את מחברו בפרס ישראל למדעי החברה); ד"ר מאיר דבורז'צקי הוא מרצה בכיר לחקר השואה באוניברסיטת בר אילן.

פרופ. רנה קאסן, פרס נובל לשלום, מחבר ההצהרה הבינלאומית לזכויות האדם, כתב בהקדמתו לספר:

„...ד"ר דבורז'צקי, מחבר הספר על אותם ימי האימה והרצח, מופיע כאן לא רק בהוד השליח הנאמן להבטחתו שנתן לאחיו הנידונים למוות להביא את דבר עדותם; יותר מזה, הוא ראה עין בעין את האור, אשר חבריו רק הבחינו בו, ערב היעלמם. קינתו הפכה להימנון המבצית את המסתורין של האפופיאה רבת התהלה, — שהוא היה עד לה".

יהודי פרס וכמיהתם לארץ

מאת י. עמוס

אברהם כהן מזרחי, ששמו הספרותי אברהם עמיצור, נמנה על הסופרים הבודדים המתארים את החוי של יהודי פרס בארץ מוצאם. הוא נולד בכפר בסביבות שיראז בשנת 1891. עלה לארץ בצעירותו ונפטר בשנת 1969. סיפוריו עוסקים בנושאים הלקוחים מחיים של יהודי פרס ושל עולי פרס בארץ ישראל. ותרומתו לספרות העברית היא מיוחדת לא רק מצד התוכנה, כי אם גם מצד צורתה.

עמיצור שמר על שפת דיבורם של בני ארצו ומולדתו וכשבא לספר עליהם בלבוש העברית הוסיף לשון המליצה התנ"ך והתלמוד צרוב לשוניות שהיו מקובלות במסורת של יהודי פרס. צורות אלה שומרות על עסמיות היונית ועל דהיות, עמקה, כפי שנתקיימה באורח החיים של דורות רבים. מבחינות רבות מזכירה לשון זו את לשון ההשכלה המליצית, אלא שההבדל העיקרי שבין שפת המשכילים לבין שפתו של עמיצור הוא בסוד הצמצום של המחבר, השומר על הרגשיות ועל הרכות של הסגנון. תפארתו הארכאית של הסגנון איננה לפי רוחנו היא מחזירה את הקורא כמה דורות אחורנית. אבל האוריינטאליות שלה מיוחדת בצידה רבה, והיא מגונה וכבירה את הבעתו המקורית של אברהם עמיצור.

ישות יהודית דתית

בכל סיפור מגלה עמיצור, כבר־את, קטעים אוטוביוגראפיים האופייניים ליהודי פרס המפוזרים בין הכפרים ועוסקים במסחר זעיר וברוכלות. גלות ישמעאל קשה ומרה, והפגיעות ביהודים מצדם של המושלמים הקנאים אינן מעטות. אך בתוך התנאים הקשים והמרים קיימת ישות יהודית דתית הצמודה לאמונה חזלמת על ציון ועל ירושלים. זו מין „מלכות ישראל" שבלב, המתחילה בנפשו של הילד ב„כותאב" (חדר), נבכשת וחורמת כסיפורי המקרא, והולכת ובשלה מאליה ומכוחן של צרות ישראל, שאינן פוסקות. הציונות אינה מגיעה לכפרים הנדחים, אך האמונה בביאת הגואל פועמת בלב, ואיזו שהן שמועות עמומות על הישוב היהודי בארץ ישראל עושות להן כנפים ומעוררות את הדמיון אצל מעטים מבין יהודי הכפרים. רובם הגדול חולמים, אמנם, על תחיית המתים ועל גלגול מחילות שיביאו אותם לארץ ישראל. ומעטים בלבד אוהבים ציון ומקבלים עליהם באהבה וברצון את יסורי העליה בדרך לארץ ואת יסורי הקליטה שבתוך הארץ.

המוטיבים האלה חוזרים בכל סיפור: גלות פרס מזה וחיבת ציון מזה. יש גם שיהודים עולים וחוזרים, קשה עליהם ישיבת חוץ לארץ אך ישיבת ארץ ישראל קשה מכמה. מצויים גם נשואי תערובות מאונס ומרצון המביאים, כרגיל לידי מרבדות במשפחות, ומוכיחים מה חלקם של הבוגרים בכלל ישראל. תודעה כלל־ישראל חזקה אצל עמיצור, ובכל אירוע בחיי הפרט הוא רואה את הגורליות היהודית, אשר לא מצאה מנוח בין הגויים.

פרקי ילדות

בסיפור „נפש שוקקה", פרקי ילדות בפרס, מתאר עמיצור את ראשית ביסופיו לציון, אשר החלו אצלי בהיותו ילד בן שלוש או ארבע. „תיקון חצות" של אביו קירב אותו לירושלים, ובכיו העצוב וקינותיו על חורבן הבית עיצבו את הבריה שבין התינוק לבין העיר הערחוקה. „מה זה ירושלים?" — תוספתי לשאול את אבא, ואחרי ביאורה הנוגה, בלוג דמעותיה, השרישה ירושלים בלבי כאילן שגדל ומתפתח מדי שנה בשנה, ולפרות ולעפעת הקיץ וצינת החורף; כמה אבי בכעורי וזמנת אמי אחרי כן, תוך אותה שנה. מרוב געגועיה ובכייתה, בטרם הגיעי לבר מצוה יתמתי מאבא ואמא, מנוחתם עדן; הם הורישו לי כל אשר להם, כי אהיותי קיבלו כנכון בחיים בגדונה, נחלה, אשר ושם טוב, אבל לא מרגעה, שהוה נפשי ביגוני ועשתונותי רבים...".

חומר תעודתי

הסופר משחזר בצורת „פלאש־בק" את שנות הילדות, על כל האירועים מספר הכתבר הזקן, סמוך למותו, לאחר „ששים שנות יסורי ארץ ישראל", כשהוא מוקף בבניו, נכדיו ונניניו. זכרונו איתן, וכל ספורו קולח ומחיה את המציאות הרחוקה. חומר תעודתי ופולקלוריסטי עשיר מצוי בסיפור על חייהם של קהילה יהודית קטנה בכפר פרסי נידח בראשית המאה. עולמו של הילד היהודי מתרכז ב„כותאב", כאשר כולו נתון בידי מולא אברהם המלמד, לשבט או לחסד. חבריו המבוגרים ממנו מתעללים בו, ואביו רואה בכך את המשך יחסם של הבריות אליו. „אני שלום וכי אדבר המה למלחמה" הוא קורא על עצמו את הפסוק מספר תהלים, ורואה את מקורן של הקנאה והשנאה בהצלחתו בעסקיו. והוא מהרהר: „שמא כה יהיה גם גורל תלי (קיצורו של נפתלי) וכל צאצאינו עד סוף הדורות?..."

עצב יהודי נוגה משוך על מחזות הילדות של הילד. אורח החיים של המוסלמים הכפריים מטיל את צלו על אורחם ורבעם של היהודים, מהם קיבלו מנהגים ביייים ואמונות תפלות ובבערות. והנה קיבל הילד מתנה — סידור, חומשים וטלית מירושלים, שהוא בשבילו חלום, והחי נפשו. האב מלמד את בנו, כי „החיים משולים לספינה טרופה בלב ים. המפליג בה חייב להרכין ראשו לקראת כל נחשול הקם עליו לבלעו". התרופה לכך — תפילה קריאת שמע, הבדלה מחילה וסליחה לכל המכעיסים והמקניטים באותו יום... איזו אמונה תמימה בוקעת מן המורשת היהודית המסורתית, אשר האב מוריש לבנו. ואמונה שלימה זו משמשת תשתית לעולמו הרוחני ההולך ובשל כתוצאה מחינוכו של אביו, שהיה שומר מצוות ומקפיד בדברים שבין אדם למקום ושבין אדם לחברו.

נאד הדבש

בסיפור אחר, „נאד הדבש", מספר עמיצור על יהודי עשיר שביקר בירושלים ונתחלחל מעניים ומצרותיהם של הבריות. „הלא כאן שחורה גלותכם שבעתיים! — נאנח יהושע בבריירות. שם בארץ הטומאה מסתפקים הגויים בשלמונים וכאן מתנכלים גם בקודשכם ובנפשכם. מעוניכם צרים כמאורה בסימטאות נאלחות. כסותכם טלאים מהוהים לדיראון ומזונכם פת קיבר מלופתת בשנים שלושה זיתים מרורים". היהודי קנה מגרשים בתל אביב וקרקע במושבה וחזר לכפרו שבפרס. כאן פרחו עסקיו חבש מצנפת לבנה והתעטף בעביה על ראשו ונראה כגוי. אלא שהמוסלמים ידעו שהוא יהודי והיו תוקעים לו באזנו „ג'ודי" (יהודי).

והנה באה מלחמת השחרור ובניו עלו לישראל ואחריהם עלו הוריהם יהושע ואשתו. בימים היה רוכל ובלילות סחר בשטיחים. שוב עשה כסף רב, אך אשתו קשתה בחייה, ונפשה יצאה אל הוריה ובניה שנשארו בפרס. ולאחר שלא נשמע לה ניסתה לשים קץ לחייה. לאחר הנסיון הזה חזרו שניהם לפרס, אך לא יכלו להשאר שם. שנאת ישראל והגעגועים לארץ ולבנים שהשתקעו בה עשו את שלהם. ושוב עלו לארץ ישראל בפעם השניה ולצמיתות. ובשמחת חנוכת הבית קם יהושע ודרש „כשולים אנו לאותו הלך אביון ויגע נדודים שפגע נאד דבש על פני גלים סוערים וקפץ אל תוך השיבולת לזכות בעיות הנהר — ונלכד בזרועות הזרם. ולאזהרת השאננים של גדות הנהר: „נאד הדבש יורידך למצולות", הוא ענה: „מה חפצה נפשי להשתחרר ממנו, אך הוא אינו מניחני...".

עולמם של יהודי פרס הנמקים בגולה וכמהים לציון נגלה בסיפוריו של אברהם עמיצור.

*) אברהם עמיצור, הנדר, סיפורים מחיי יהודי פרס ועולי פרס. מבוא מאת ישורון קשת. הוצאת ראובן מס. ירושלים. 1973.

דמותם של יקירי ירושלים

מאת אברהם ב. ריבלין

ר' י. ז. וסרמן בחר לו את ההוראה כמקצוע, או נכון יותר: כיעוד; ר בתור מורה העמיד תלמידים טובים הרבה. אבל מאהבת הארץ ואהבת הישוב העברי שהקים את היסודות למדינת ישראל, ואולי גם מתוך זה שבתור מורה נוכח כמה מעט יודע הדור הצעיר על התפתחותם של הישוב וההתישבות בארץ־ישראל, — התפתחות תוך קשיים רבים, פגעים ויסורים — לקח עט הסופרים בידו, על מנת לתאר את הישוב העברי (בעיקר בירושלים) ואנשיו בדורות האחרונים. — ולאחר שלפני כמה שנים פרסם (ביחוד עם הסופר יעקב רמון ז"ל) את הספר „ירושלים העתיקה" ואחר מכן ספר מיוחד על הרב שמואל סאלאנט זצ"ל, רבה של ירושלים במשך 70 שנה, הוציא כעת ר"י וסרמן ספר ביאוגרפי על אישים שונים בא"י, מתלמידי הגר"א ותלמידי הגראי"ה קוק *). וראויים הדברים לקריאה.

מייסדי היישוב האשכנזי

כרקע לתאור הדמויות, רובן ידועות־שם, מבין מיסדי הישוב האשכנזי המחודש בירושלים, פורצי חומותיה וממבססי הישוב העברי בארץ־ישראל, מסופר על מאורעות וארועים שונים וחשובים בתולדות הישוב, תוך שילוב חומר פולקלורי מענין שהמחבר לקט בשקידה. כפי שמדגיש גם ד"ר ישראל בר־זאב (שהוא עצמו נצר למשפחת מיסדי הישוב האשכנזי החדש בירושלים בראשית המאה השמונה־עשרה) אין זה „ספר היסטורי", ברם יש בו בספר חומר היסטורי חשוב לא מעט, ובעיקר חומר אוטנתי שהמחבר בן הישוב ידע לשבצו יפה בביאוגרפיות של האישים השונים. ר"י וסרמן הוא בן למשפחה ירושלמית וותיקה, נצר למשפחות הגר"א והרב ר' י"ז סאלאנט, וניכר שהוא העלה את דבריו על הספר מתוך אהבה כנה זו לדמויות שאותן הוא מתאר וזו לפעילותיהן החשובות למען בסוס הישוב העברי.

פורצי חומות

הסגנון נלבב וקל לקריאה ויש פה ושם גם „פרק עם פתיחה מתאימה ויפה: כגון בפרק „פורצי החומות החוצה", הפותח בהזכרת „הפריצה המופלאה אשר פרצו חיילי צה"ל בימי מלחמת ששת הימים אל הוד הקיר העתיקה", וממשיך: „האם היינו זוכים ומגיעים לכך. אלמלא הפריצה שפרצו בני ירושלים בדיוק מאה שנה קודם לכן אל מחוץ לעיר?" כי למעשה זוהי נימת הספר, — אף אם לא לכך התכוון המחבר במיוחד, — ואכן בכך חשיבותו.

כאמור, אין זה ספר ללימוד דברי ימי הישוב העברי בא"י, אבל הוא נותן בדרך נוחה מושג־מה מהם, — אפילו אינו מידי וא"י מעמייה, — ואידך זיל גמיר.

*) „מיקירי ירושלים". הוצאת „מסלול" ה"א. 218 עמוד.

הופיע כרך י"ד
של
האנציקלופדיה
התלמודית

מכיל ערכים „חזקת־חיים" עד „חיה"
וביניהם 10 ערכים גדולים של כל יתר
ה„חזקות": כל ערכי ה„חסאות": „חייבי־
כריתות": „חייבי־לאוין" ועוד.

כן הופיעה

מהדורה חדשה של כרך א'

סידור חדש עם מאות הוספות ותיקונים בכל עמוד
בכלל 70 עמודות חדשות

המחזיר את הטופס הקודם משלם רק — 18.— ל"י

הכתובת להחזרה הכרך:
אנציקלופדיה תלמודית, בית־וגן, ירושלים

[illegible]
חיים זומלר, רחוב ביל"ו 4, תל־אביב

הוגה דעות ויצירותיו

(סוף מעמוד 4)

הספר הראשון בעברית על פילוסוף זה, אשר כך בא ספרו על הפילוסופיה של שלמה מימון.

החיבור של ברגמן היא עיונית בעיקרה: כמה מהשקפותיו באות לידי ביטוי בקובץ מאמרו בשם „מדע ואמונה". אין בכוחו של המדע שהוא פרי שכלנו המוגבל, להוכיח את אמיתות האמונה, שהיא בעיקר חוויה נפשית תמידית והרגשה פנימית אינטואיטיבית, שיש לה גם משום שאיפה בלתי פוסקת לדעת את האלוקות ולהכיר את דרכיו. במחקריו הפילוסופיים משמש ברגמן בעיקר פרשנם של דברי אחרים, אולם בתוך ספריו ומאמריו אלה, משתלבים גם כמה וכמה חידושים משלו בעולם המחשבה שבתחום הפילוסופיה המצטרפים לכמות בלתי מבוטלת.

תולדות הפילוסופיה

הרבה ידע ובקיאות וכשרון ניתוח והסברה השקיע ברגמן בספרו הגדול החדש „תולדות הפילוסופיה החדשה מניקולאוס קוזאנוס עד תקופת ההשכלה". ספר זה מצויין בכל המעלות הטובות המייחדות את מפעלו הגעוני, הספרותי וההוראתי של מחברו: בהירות ההרצאה ומיצוי הנושא לא לבד לפי מהותו אלא גם לפי משמעותו. לקורא בן ימינו, חקר תולדות הפילוסופיה, הוא, לדעתו. לא חקר ספרים בפילוסופיה, אלא חקר מחשבה חיה, שהותה הפנימית צריכה לדבר ללבות בני כל הדורות.

בזמן האחרון הוציא ברגמן את ספרו החדש „תולדות הפילוסופיה החדשה מתקופת ההשכלה עד עמנואל קאנט". הוא הכרך השני למפעלו הגדול בתולדות הפילוסופיה החדשה, הוא על פי מבנו פרשני־ניתוחי־עיוני, פירוש שיטות של הוגי דיעות גדולים. מספר מחקרים על רוסו ר' לסינג ועיונים במשנתו של הרדר ותורתו של קאנט.

מחקריו בשאלות האמונה והדת מבוססים בעיקר על מחשבות יסוד שקיבל במשנותיהם של רודולף שטיינר, מ. בובר, פ. רוזנצוויג ועוד. שאיפתו היא להשוות את האמונה כחוויה בלתי אמצעית תוך הדגשת האופי האישי של פגישה זו והאיים זיהות הגישתה העיקרית בתפילה ובשמיעת קריאתו של ד'.

בתפוצות

השיגי חינוך דתי במונטריאל

(מאת סופרנו בקנדה)

„בתי תלמוד תורה המאוחדים במונטריאול" זכה השנה בפרס שז"ר כהכרה על הפעולות החינוכיות בקרב תלמידי רשת בתי הספר במונטריאול. פרס זה, שנוסד לכבוד הנשיא לשעבר מר זלמן שז"ר לפני שלש שנים — ניתן לבי"ס בגולה המצטיין ביותר בפעולות חינוכיות מיוחדות בזיקה אל ישראל.

ביה"ס שהוקם בשנת 1896 עם קובץ קטן של תלמידים, הגיע השנה לאוכלוסיה של כ־2,500 תלמידים וכ־200 מורים. זהו ביה"ס היהודי היומי הגדול ביותר ביבשת צפון אמריקה הכולל 2 בתי ספר תיכוניים, 4 בתי ספר יסודיים ו־3 בתי ספר ערב.

בנוסף יוזמה ניכרת עם כניסתו של הרב ד"ר יעקב ברוורמן לתפקיד המנהל החינוכי בראשית שנת 1970. המטרה העיקרית שהוא העמיד לעצמו היא להביא לאינטגרציה מירבית של לימודי היהדות והלימודים הכלליים. הבעיה של הפרדת לימודי היהדות מהלימודים הכלליים היא בעוכרי החינוך היהודי בגולה. באשר הילדים, ככל שהם מתבגרים יותר, רואים בלימודים העבריים מעמסה. „החידוש" בבתי תלמוד במונטריאול התחיל בגן הילדים, בו נמצאת הגננת לעברית בכתה ביחד עם הגננת לאנגלית ולצרפתית.

בית הספר הצליח למצוא נקודת מגע משותפות לכל המקצועות החל מכתות הגן עד הכתה העליונה של ביה"ס התיכון.

חידושים מהמכניים הביא עמו מר אריה גלייך מישראל, שבא למונטריאול בשליחות המחלקה לחינוך ותרבות תורניים בגולה לפני שלוש שנים, משמש כמפקח על הלימודים העבריים ברשת בתי הספר של המוסד הצליח בדרך המיוחדת משלו לקרב את חבר המורים להנהלת המוסד ולשתפם בהחלטות הנוגעות ללימודים העבריים.

תפילת אזכרה לחללי צה"ל במונטבידאו

תפלת האזכרה לזכר חללי מלחמת יום הכפורים שנתקיימה ביום השלושים למלחמה ואורגנה ע"י המזרחי הפועל המזרחי במונטבידאו, היה אירוע מרגש ביותר.

השתתפו בתפילה שגריר ישראל ד"ר דוב ב. שמורק, הרב הראשי הרב נחמיה ברמן, המזכיר הראשון של השגרירות, מר רפאל גביר, נשיאי הקהלה היהודית, האשכנזית והספרדית, נציגי הישוב בראשותם של מר דב אלסקפר, יצחק לב, א. ברנר, ועוד.

קהל גדול השתתף מילא את בית הכנסת הרבים הכסופו בהון. אוירת הימים הנוראים הורגשה בעת התפילות לשלום מדינת ישראל, לרפואה שלימה לפצועי צה"ל ואמירת קדיש כללית לזכר הקדושים שמסרו נפשם על קדושת השם והארץ.

רגעים מועצמים היו בעת שהודלקו 3 נרות „זיכרון" לזכר שלושה קדושים מבני הישוב המקומי, שהועלו ע"י בני נוער של תנועת „בני עקיבא" וע"י אב שכול של אחד מהחיילים: דניאל ווינגער הי"ד.

הרב הראשי הרב ברמן והשגריר ד"ר דב ב. שמורק נשאו הספדים. התפילות נערכו ע"י נשיא המזרחי הפועל המזרחי ה. קלמן שטייגהרץ ויחזקאל בן־משה. ניהל את האספה יצחק מרגליות, מזכיר הכללי של תנועת המזרחי באורוגוואי.

هكذا من الأصل

עידוד עליה, או עליה סלקטיבית?

מאת ש"ז שרגאי

ההנהלה הציונית החליטה לפתוח במסע ל„עידוד עליה" מ־ארצות המערב. מפני שבימים הרי גורל אלה נחוצים לנו הרבה מאות אלפים יהודים כדי לבצר את המדינה. ברם, „כיום אין אפשרות להתעסק במשפחות שיש להן יותר מדי בעיות. משפחות הללו יתבקשו לכן לדחות את עלייתן" במקום זה „ייעשה הכל להחיש את העליה של אנשים צעירים ומשפחות צעירות שקליטתן יותר קלה. העולים יצטרכו להיות שבעי־רצון במה שיקבלו. אם יש אצלם דחיפה פנימית, נפשית ורצון אידיאולוגי לבוא ולהתנחל בארץ". למטרה זו „ייצאו מן הארץ הכחות הטובים ביותר להביא פעולת הסברה מקיפה להגדיל את העליה מארצות המערב". (מתוך העתונות ב־א' ד' כסלו ש. ז.).

✶

יש לקדם בברכה את ההנהלה ה־ציונית על ההחלטה האמורה לעורר את העליה של אלה שיעלו מתוך טעמים אידיאולוגיים, ולא לחכות עד שיתעורר מאליהם לעלות. לא תהיה עליה גדולה אם אנחנו נחכה ונצפה עד שיהודים במערב יחליטו מאליהם לעלות. יהודים שיעלו מתוך החלטתם הם, גם אם יעודדו אותם, לא נגיע לעליה של מאות אלפי יהודים ב־תקופה הקרובה.

פעולת הסברה רבת היקף לעורר יהודים לעלות יכולה להביא לידי תוצאות חיוביות, גם אם לא לעליית מאות אלפי יהודים בתקופה הקרובה, היינו, במשך שנה—שנתיים.

יש גם לקדם בברכה ההחלטה לש־לוח מישראל את „הכוחות המעולים" לקרוא ליהודים לעלות. פעולה כזאת נעשתה בזמנה ע"י מח' העליה של הסוכנות, ובה השתתפו שרים, חברי־כנסת, סופרים, עתונאים, פרופסורים, אנשי העשיה והמסחר, ההתישבות לזר־מיה. פעולה זו נתנה פרי.

העליה מדרום אמריקה גדלה ב־מידה רבה, גם מארצות אחרות, פרט לארה"ב ואנגליה ששם נתקלנו ב־התנגדות מתוך ההסתדרויות הציוניות לפעולה של קריאה לעליה וביניהם היו גם מתוך חברי ההנהלה. משום כך לא פעלו באותן הארצות. כיום אין להשוש להתנגדות לא מההסתד־רויות הציוניות ולא מחברי ההנהלה בחו"ל, ואם הפעולה לעורר עליה תעשה במהירות, בארגון טוב ובהס־ברה יסודית, יש לקוות להצלחה.

✶

משלחות כאלה צריכות להקיף כל השכבות של העם בארץ כי זו תצו־רכנה לדבר לכל השכבות היהודיות בחו"ל. שימת לב מיוחדת יש להק־דיש לקריאת עליה ליהודים שומרי תורה, אותם קל יותר לעורר לעליה אידיאולגית. בנימוקים רוחניים, נפ־שיים ודתיים יכולים לשמש נימוקים טובים ומכריעים אצל היהודים הללו.

לא עליה סלקטיבית

ברם, אי אפשר לאחוז את המקל בשתי הקצוות: אם רוצים עליה גדולה אי אפשר לבוא ולומר למשפ־חות שיש להן בעיות של קליטה: שבינתיים עד יעבור זעם תשבו ב־גולה ואל תעלו. למעשה, פירושה של אמירה כזאת היא, להנהיג מחדש עליה סלקטיבית, שעלתה למדינת ישראל בזמנה בעיכוב עליה של קרוב לחצי מליון יהודים מצפון־אפריקה, אמריקה הדרומית, פרס, ואף מארצות אירופה.

עצם האמירה ליהודים אל תעלו עכשיו, תשים לאל את הקריאה ל־צעירים ולמשפחות צעירות לעלות. הרי אין אף עולה בודד או משפחה בלי ילדים או רבת ילדים שלא תהיה להם בעית קליטה, ואם אנחנו נגיע בעולם היהודי שיש לעכב עליה בגלל בעיות שהזמן גורמן, גם משפ־חות צעירות וצעירים יתחילו לחשוב האם גם הם לא יתקלו בקשיים חמו־רים בענין השיכון וקליטתם הכלכ־לית, ביחוד שיחד עם הקריאה לעליה מוסיפים בנשימה אחת שכיום אין דירות וגם בשביל יהודים מתכננים רק עכשיו לבנות דירות, ומוסיפים שמשרד הקליטה ומשרד השיכון לא עשו בשנים האחרונות את ההכנות הדרושות כדי לפתור את בעיית ה־דירות. בדרך זו של הסברה וקריאה לעליה, היינו קריאה לעליה סלקטי־בית נגיע ל„עליה של מאות אלפי יהודים" ? !

ואם בשנה האחרונה, לפי שמסבי־רים, נגשו לבנות מספר יותר גדול של דירות בשביל יהודים בחלקים שונים של הארץ, מדוע לא לבנות גם בשביל משפחות מרובות ילדים ? !

אין להביא ראיה והוכחה שהנוער יבוא מהוד כך שחמישים אלף נוער נרשמו כמתנדבים לבוא לארץ לעזרת החזית וגם הצעירים. הנוער מוכן לבוא ולהת־"ב לתקופת מלחמה קצרה, אבל לא להשאר בארץ ולהתנחל בה. אולי מעטים מהם אשר נער יספרים ישארו כעולים, ואם אנחנו לא יכולים להש־פיע על חמישים אלף מתנדבים אלה שיעלו לארץ כדי להאחז בה ולבנותה ולא רק למלחמה, מהיכן ניקח נוער אידיאולוגי של מאות אלפים בשביל עליה אם נוסיף לכך עוד סלקציה בשביל יהודים אחרים ?

אל נשכח שלפני כמה שנים כש־נהגנו סלקציה נגד מקרים סוציאליים ונגד משפחות רבות ילדים, לא רק עמענו את עלייתם של אלה, אלא יצרנו אוירה נגד עליה הכלנו כחד על אלה שהתכוננו לעלות.

אם רוצים באמת ואין כל ספק בכך בעליה של מאות אלפי יהודים, אין לנהוג עליה סלקטיבית. במקום זה יש לעשות מאמץ של כל הכוחות לפעולת שיכון רבת ממדים בשביל כל סוגי העולים, ללא יוצא־מן הכלל. הרי העליה היא לא פחות חשובה מבחינת קיומה של המדינה מאשר פעולות אחרות וראויה למאמץ יוצא מן הכלל, לא פחות מאשר המאמץ המלחמתי, ביחוד אם רוצים באמת לשמור על אופי היהודי של מדינת ישראל שהתרופה היחידה לכך היא, להגדיל את הישוב היהודי במאות אלפי יהודים ולקיים את יעודו ה־יהודי ההיסטורי המקורי.

אל נא נשכח עוד דבר: אחרי מלחמת ששת הימים התגברה העליה מארה"ב במספרים גדולים, הרוח הבאי קליטה מותאמים לעליה זו שהממשלה והסוכנות היהודית עשו, אולם אנחנו בעצמנו היתה עינינו צרה בעליה גדולה זו של ארה"ב ההלו „בהלוחות העבהיים" (אחר כך זה עבר לפגהים ולנוער היהודי בארץ) לדבר על כך שאנו מפנקים פירודיתר מדי את עליית היהודים מ־ארה"ב ועושים אותם „למיוחסים".

וכך יצרנו אוירה נגד עליה מארה"ב בארץ, שמצאה את הדיה בארה"ב וגם בארצות מערב אחרות, והתוצאה היתה שהעליה מארה"ב ומארצות המערב בכלל הוקטנה למטה מהמי־נימום. גם עכשיו אם נדבר על עליה סלקטיבית ונדחה עלייתן של משפ־חות רבות ילדים, נגיע רק לכך שהעליה תוקטן.

כפי שיש להבין בהקריאה לעליה ומכה שנאמר על אופי הקריאה הזאת יוצא שהגורם היהודי ונימוק לקריאת עליה תהיה שמדינת ישראל זקוקה תקופה הקרובה למאות אלפי יהודים. ־ דבר זה אמת ויציב: אמנם זקו־קים לעלייה גדולה, לא בלבד למטרות מלהמתיות אלא כדי לישב ולפתח את הנגב ואת הגליל, ששניהם צמאים ליהודים שיבואו ולא להשאיר אותם שוממים. ביחוד מתוך הגליל שלא להשאיר אותו בידי הערבים אם רו־צים שהגליל יהיה חלק של מדינת ישראל ושמדינת ישראל תהיה מדינה של יהודים. זה חל גם על הגולן, חברון ועוד.

עלינו לראות את הדברים כהווייתם: וקריאה לעלייה מפני שמדינת ישראל זקוקה ליהודים, ביחוד כשקריאה זו באה בשעת מלחמה, אין בה כדי סיכויים רבים להגיע יהודים לעלות, לא צעירים ולא זקנים. להודש — שנים כן, להתנגל בארץ מטעם זה, לא. להשתתף במלחמה — כן, לבנות את הארץ — ספק גדול: קריאה ל־עלייה לשם מסירת נפש כל החיים למען המדינה אין לו סיכויים, מסי־רת נפש לשעה, אדם יכול לעמוד בה, מסירות נפש לכל החיים זהו משהו אחר. אחרת הם הדברים אם הקריאה לעליה באה לא בלבד למען מדינה, אלא למען גאולת עצמם וגאולת עמם.

גאולת הארץ וגאולת העם

אחת השגיאות בהסברה והקריאה לעליה היתה תמיד והינה גם עכשיו ההדגשה שיש צורך בעליה למען גאולת הארץ. העמדנו את גאולת הארץ כמטרה המרכזית במקום ה־מטרה של גאולת העם. הסתנו דעתנו שגאולת הארץ היא אמצעי ותנאי לגאולת העם, והמטרה של גאולת הארץ היא הכוונה של גאולת העם. דברנו על זה מתוך נימוק שארץ ישראל צריכה להיות המרכז הרוחני שעיני עם ישראל מופנות אליו, אולם העם ברובו הגדול יכול לשבת בגולה ולהסתפק בעזרה לגאולת הארץ, ב־געגועים ובכיסופים לראות ארץ־ישראל כמדינה יהודית שתתפוס מקום מרכזי בחייהם ובתוכן החיים של ה־יהודים היושבים בגולה. לכן הסתפקנו בדרישה ליהודי הגולה בארצות ה־רווחה לראות במדינת ישראל את הקשר והזהות היהודית שלהם ע"י המיכה כספית, סיורים ועבודה פולי־טית בשביל מדינת ישראל שצריכה להיות הנושא המרכז הרוחני של העם. ברם, העם יכול להשאר בגולה. לא דברנו על מדינת ישראל, על ארץ ישראל כתנאי לגאולה אשר כל יהודי מחויב לשאוף לכך ולעשות כל ה־מאמצים להגאל ע"י יציאה מן הנכר והשתחררות מן הנכריות, ועם גאולתו הוא גם גאולת העם כולו.

הציונות שבאה לעולם כדי לשים קץ לנדודי עם ישראל ופיזוריו; כדי להוציא את העם מן הגולה ולרכז את רוב העם בארץ; ציונות זו ה־נושאת חזון הגאולה של העם נשכחה מן הלב ומן העשייה הציונית. הס־תפקנו בקריאה ובעשייה לגאולת ה־ארץ בלבד; הסתפקנו בשאיפה להפוך את ארץ ישראל כמרכז רוחני של העם אליו נשואות עיני העם, ולא העמדנו את החזון הציוני של גאולת העם על ידי עליה כמטרה הראשית.

מתוך כך כשדברנו על עליה נמקנו אותה בעיקר שמטרתה של הציונות היא להעלות את יהודי המצוקה; היהודים הנרדפים, ולתת להם „מקלט בטוח" ושכחנו כי העליה באה לא בלבד לתת מקלט בטוח ליהודים נרד־פים, אלא להגות גאולה לעם הנמצא בגלות זה אלפים שנה.

✶

אם אנו רוצים שהקריאה הנוכחית לעליה תמצא הד בלבבות היהודים ושהיהודים יקשיבו וייענו לקריאה זו, עלינו לבוא לעם ולומר לו את האמת לאמיתה, שמדינת ישראל הוקמה לא בלבד להבטיח קיומם של היהודים היושבים בארץ, ולא בלבד בשביל יהודי המצוקה, אלא מדינה ישראל קמה מחדש כדי לתת גאולה לעם היושב בגולה ולאפשר לו לקיים את חזון ישראל בארצו הוא. לא להיות סמוך על שולחן אחרים. הסמוך על שולחן אחרים גם אם לפעמים כראש ממשלה או כשר הערך של העם בארץ בה הם יושבים הוא סמוך על שולחן אחרים וחייו הם חיי נכר ולא חיין הוא, חיים יהודיים שיש להם יחוד יהודי וחזון היין של עם וחד הוא.

יש להגיד לעם: זכינו שארץ־ישראל שבה להיות מחדש ארצנו, מדינתנו, הגיע השעה שהעם ישוב אליה. היא ציפתה לו אלפים שנה ולא נתנה לאחרים חילה, עכשיו הגיעה השעה שעם ישראל יחזיר את חילו לארצו, יצא מן הגלות ויהיה עם בן חורין במדינתו.

הקריאה לעליה איננה יכולה להת־רכז ולהצטמצם בפנייה לעזור ל־מדינת ישראל, אלא לעזור לעצמם ולהחזיל להיות עם נהדר, עם נע ונד שמקריב את בניו במלחמות ויושב אז במלחמות אחרות ושעל אף פי כן כל העולם מביט עלינו בעינים זוע־מות. עלינו לרכז להיות בני חורין להמצא ברשותינו בארצנו, ארץ־ישראל. כמובן שאין לשלול גם נימו־קים רוחניים, הכרתיים של המשיכיות היהודית, מניעת ההתבוללות ו־ההטמעה.

הקריאה לעליה צריכה להיהפך ל־מנוף של קריאה לגאולת העם.

✶

לבסוף ארשה לי לצטט דברי ה־פרופסור אברהם יהושע השל, בספרו „ישראל הווה ונצח" עמוד 30 (הוצאת הספריה הציונית של הנהלת ההסתד־רות הציונית, ירושלים תשל"ב) וכה יבריו:

„מדברים על העליה כעל צורך ה־מדינה, מדברים על העלייה לשם הת־פשטות התעשיה הטכנולוגית. ר־בודאי שמטרה זו נחוצה וחשובה מאד, ורק כסיל לא יבין את זאת. ברם הטכנולוגיה אמצעי היא, לא המטרה העליונה. המטרה מהגבוה עלינו את האמצעים רק במידה שהם אמצעים אליה. ברם כשמטרה מש־תכחת מן הלב, והאמצעי נעשה ל־מטרה, הפסדו מרובה על שכרו ו־תוצאותיו קשות ומסוכנות". — — —

„לא על עליה סתם נדבר, אלא על כצורך גבוה, על עליה כצורך גאולה".

„הנוער ימשך לבשורת הצדק, ל־דרישה שיש בה חזון וקריאה למסי־רות נפש. הנוער יעלה בכח הגעגו־עים לחזון הצדק, לחיים שיש בהם חן ואהבת חסד".

המשמעות המדינית

(סוף מעמוד 3)

ב"ר, ולא נקראו בשם „שרים בלי־רים". למעשה רוב עניני החוץ והב־טחון היו מרוכזים בידי מפלגה אחת. הדוגמא של שותפות קואליציונית מ־ענית היא דווקא זו שבבריטניה, ש־בה השותף הזוטר, שכל קולותיו נש־ענת הממשלה, שבראשו עומד שר החוץ וולטיר של, קיבל נציגות מ־כובדת, שר החוץ, שהיא המשרה ה־שניה אחרי ראש הממשלה. לדעתנו היה צריך גם בישראל, לנהוג בצורה זו ולהעניק לשותף השני בקואליציה את המעמד של שר החוץ וסגן ראש ממשלה. זהו נהוג דמוקרטי בכל מ־קום, צייון, וקשה להבין מה הזלזול הזה מצד הרוב בממשלה, לשותפיו, אותם הוא דוחק לעניני פנים כוב־קים, שעה שהבעיות הגדולות של המדינה, נמצאות דווקא בשטחי ה־חוץ והבטחון, ובשטחים אלה אין ה־מערך מוכן להתחלק עם השותפים.

יתכן הנעשה של המערך, באה גם בשל היהירות לנהל את עניני ה מדינה בנוסח „אני ואפסי עוד". ה צבור אינו סובל את זה, הוא אינו מוכן לקבל את הדרך הזאת.

✶

המסקנה הכללית היא, שהבוחר ב־ישראל העניש את המערך, והסביר לו שאי אפשר להמשיך כך. יש ל־שנות את פני הדברים. הענשה זו התחילה עוד בבחירות להסתדרות בטרם שבאה מלחמת יום הכיפורים. היא נמשכה ביתר שאת לאחר המל־חמה. אני מתפלא שמנהיגי המערך, לא הבינו שלטובתם יש לדחות את הבחירות, אמר הדיפלומט. הם חשבו שזידת ג'ינוה תרשים את הקהל ב־ישראל, בעוד שלמעשה הקהל התהלך מדוכא כתוצאה מהשתלש׳. הענ־ינים מאז המלחמה: רבים רואים ב ועידה ג'נוה מעין ועידת כניעה, כ שם שהמצרים ראו בשיחות ישירות קדם לכן, מעין שיחות של כניעה. אם כי הישראלי המצוי מוכן על אף זאת להמשיך בשיחות, בלא להסתיר את החשש מפני כשלונות חדשים.

מעניין, שדווקא הימין, שמדיניותו קרובה לארה"ב מבחינת משטר ה־פנים, רחוק במדיניות החוץ, מזו ש ארה"ב היתה רוצה לראות בישראל. ארה"ב שואפת כיום לראות ישראל המנהלת מדיניות „יונית" מובהקת ומוכנה ללכת לפשרות. כך בעוד ש־ארה"ב תומכת בכוחות הימין בעולם הגדול, הרי בישראל היא תומכת ב־שמאל המתון, שהוא נוח לה יותר מאשר הימין שנראה לה קיצוני מדי.

אלה וכן אלה הם ההיבטים של ב־חירות בישראל על סוף שנת 1974, ב־עיני משקיפי חוץ המצויים היטב ב־עניניה של ישראל והמחוברים דווקא רצופים על משמעות הבחירות.

„אפיקי נחלים" - לכבוד שר האוצר פנחס ספיר

באות הוקרה לשר האוצר על עזרתו הנדיבה בהשלמת קרית היק־בה, החליטה הנהלת הישיבה להקדיש לכבודו את כרך ה' של „אפיקי נחלים" לשנת תשל"ד. הכרך, בכריכה מהודרת, הוגש לשר ספיר בלשכתו בנוכחות מנהל הישיבות הרב יוסף בא־גד, נציגי וועד ההורים ד"ר כרמלי, מר ניר ומר משה אישון. מכס דומה נערך לכב.דו של המשנה למנכ"ל משרד החינוך, מר אלי־עזר שמואלי.

השנתון „אפיקי־נחלים" הינו קובץ מא־מרים בהלכה, במחשבת היהדות ובנתיבות הישיבה התיכונית ומופיעים בו מאמרי מח־שבה והגות מפרי עטם של בוגרי הישיבה המשמשים עצמם כראשי ישיבות כדוגמת הרב זלמן קורן (וינקלר) ראש ישיבת קריה ארבע, הרב איתן איזנמן, ראש ישיבה בישי־בת ירושלים לצעירים והרב יהודה פליקס, ראש ישיבת בני עקיבא בטורונטו קנדה.

כמו כן הופיעו בכרך זה רשימות והרצ־ תורה מפרי עטם של הרב מ. צ. נריה, פרופ' אליעזר שטרק, רמ"י הישיבה ומוריה. הקו־בץ נערך ע"י הרב י. ל. בוגץ.

בקריית הישיבה ההולכת ומושלמת בשלבי אגכר, הוקמו המבנים הבאים:

1) חדר אוכל מפואר ומטבח חדיש בגודל 1500 מ"ר.

2) מעבדות חדישות לפיסיקה, כימיה וביו־לוגיה.

3) אולם ספורט אולימפי עם הדר כושר בגודל כ־600 מ"ר.

4) מועדונים, חדרי חוגים ומרכז טרמינל (מחשב).

כמו כן החול בפיתוח השטח, גנון, תאורה־כספית, גידור וכבישים.

בישיבת נחלים ובחטיבת הבינים שלידה, לומדים כיום כ־600 תלמידים ב־19 כיתות עם שלש מגמות: מגמה פיסיקלית, ביאולו־גית והומנית. חטיבת הבינים מהווה גוף חינוכי נפרד.

המפד"ל שמרה על כוחה

(סוף מעמוד 3)

לקבל את הצעתנו, הרי שלצערנו, תשאר אפשרות אחת בלבד — אם לא בהבחירות חדשות ומצב של תוהו ובוהו ומלחמה לאלתר, דבר ששוב בר־דעת אינו יכול להציע — והיא הקמת ממשלת רוב גדולה עד כמה שאפשר, המושתתה על קווי יסוד מוסכמים. אמנם טרם גובשה עמדתנו אבל ברור כי על קווי היסוד החד־שים להבטיח בליכת ותרנות ותבוס־נות ונטישת נחלת־אבות. כמובן, ש־ממשלה כזו תצטרך להתחייב על תיקון „חוק השבות" („מיהו־יהודי"); שמירה קפדנית על כל המוסכם ב־תחום הדתי, החינוכי שלא יחולו בהם כירסומים, היא תצטרך להקים ועדת שרים לענייני בטחון וגם מועצה לאומית לבטחון; להסיר את ה־הקפאה של הקמת „ישיבות הסדר" נוספות, שתלמידיהן זכו להערכה מרובה מצד כל החוגים; שמירה קפדנית על חוקי האישות על־פי ה־הלכה, ועוד שורה של רפורמות ב־תחום המנהלי, הכלכלי והחברתי, שאין כאן המקום לפרסם.

מה בין מצע לקווי־יסוד

שאלה: האיך במור שהמצעים הסותרים במעט בכל התחומים של המפד"ל המפורד יעמדו ל־מכשול בהרכבת הקואליציה?

תשובה: מצעים מבטאים שאיפות ויעדים לטווחים ארוכים יותר; קווי־יסוד מבטאים דרכי פעולה מוסכמים בטווח הקצר. מפלגות מרכיבות קואליציה בימים כתיקונם ולא־כל־שכן בימי חרום לא על יסוד הפרקים המפרידים שמבבצעים אלא על בסיס של קווי יסוד מוסכמים, על דרך משותפת לפעולה וביצוע. כל עוד מקויימים ההסכמים יכולה הקואליציה להתקיים. אין אנו מתעלמים מכך שלא יהיה הפעם קל להגיע לקווי יסוד מוסכמים, שלא יעמדו בסתירה לסעיפים האופרטיביים שבמצע ה־מפד"ל. אם תיווצר מציאות בה הרוב בממשלה ירצה לנקוט עמדה או לקבל החלטה המתנגשת עם אחת העמדות הבסיסיות שלנו ברור שלא ייתבע מסבר, אך דיה לצרה בשעתה ונקוה שלא נגיע לכך.

שאלה: האם המפד"ל הבורר את ההסכמים הקואליציוניים ברשויות המקומיות עם ההסכם הקואלי־ציוני בביצור הממשלתי?

תשובה: כל מקום ובעיותיו, כל מקום וצרכיו הרוחניים והחומריים, והמפד"ל תבעה ותקבע בכל מקום ומקום בהתאם לכך. כגבתנו היא להאוג לטובת האזרחים בכל רשות ורשות; לספק צרכיהם המוניציפליים, הדתיים והחינוכיים ושמירה על דמו־רה הרוחנית היהודית של כל עיר. לפיכך אין מקום לעסקות־חבילה ואין מערבין שמחה בשמחה...

שאלה: ומה באשר ל„התאומה ההיקיב, לייצוג?

תשובה: ברור שכל קואליציה צריכה להבטיח למפד"ל ייצוג מלא וכוחה־זכויות בהתאם לכוחה ובש־קלה, בכל ההחומים הרוצות הביצוע עליהם מופקדת המפלגה.

הפערים הסוציאליים העמיקו

שאלה: מהו לדעתך עיקר הפ־קיה של המפלגה הדתית כתוצה לפעולת החבירות של ה"ה ומהן?

השר מ. הזני: ביצור העניני ד־המצוקה מהוכבו. ברכה זה לא נעלם בשעת המלחמה להיפך הוא גבר והפערים הסוציאליים הבביקו. בנוסף לכך עוד פערים בין ההויה לבין ה־עורף וכל באצייה של המפלגה ה־דתית בתחום האורחי צריכים להיות מכוונים לביצור עוני ומצוקה, צימצום פערים סוציאליים והבהות שיוויוך יתר בחברה. המכאבים הדרושים לכך ולמימון הוצאת הבטחון הגדולות, יכולים לבוא רק על־ידי בליבת עליית רכת החיים של כלל האוכלוסיה. אנו חייבים במאבק זה בכל התחומים ה־נוגעים לציבוב הפער הסוציאלי מ־ועבים הגרוהיים מבסרים כל „ישראל ערבים זה לזה" הזאת בבלי להבהין למתחים גוברים, הטיסה והתפרצות כל „פנתרים" לביניהם, בין שיהיה להב ייצוג בכנסת ובין אם לא ישינו ייצוג.

תשבץ „הצופה" מס' תת"א

תשבץ זה ערוך לפי כתיב הדקדוק — כתיב חסר ☆ את הפתרון, יש לכתוב בכתב קריא ולשלוח עד ליום ה' הבא, לפי הכתובת: „הלל", תשבץ „הצופה" מס' תת"א, ת"ד 2045, תל־אביב ☆ ארבעה פרסי ספרים יחולקו בתגרולת בין הפותרים נכונה ☆ הפרסים יישלחו בהקדם! ☆ התאזרו בסבלנות! ☆

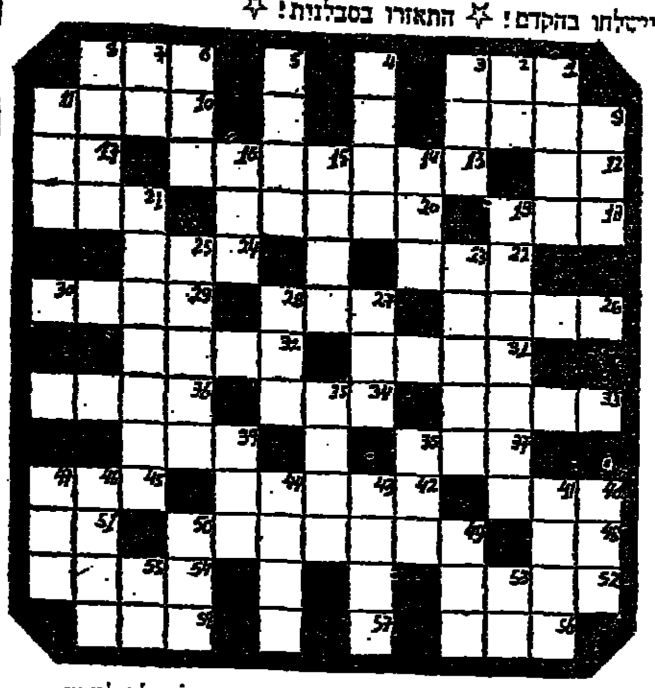

במאוזן — מימין לשמאל:

1) פתק לסגולה ולהשבעת רוחות רעות 6) כסיל 9) מגדל דבורים במיכוורת 10) אחד משבעת המינים שנתברכה ארצנו בהם 12) כלי־הקניות לעיקרת־הבית 13) מראשי הבורדים ברומאים חורבן הבית ה־שני, הופל מצוק־סלע ברומא ונהרג 17) שלל 18) הסרון גופני 20) מ־נורת־חנוכה 21) מחסום 22) חלק במכונה המווסת את פעולתה 24) מקור מים חיים 26) שולט ביד חזקה, „דיקטטור" בלע"ז 27) חלק בגוף האדם בין הצלעות ובין הירך 29) הגבורה ממשלתית בארץ 31) שופט בימי שפוט השופטים בישראל 32) כלחין צרפתי (1818 — 1893); הל־חין את „פאוסט" ואת „רומיאו ו־יוליה" 33) זכבי, לא קבוע 34) אסור שיימצא על בגדו של תלמיד־חכם 36) בת גמל ונאקה 37) המאור הקטן 39) האותיות וצורתן 40) מנגינה 42) אבי־המכבים 45) אחד ממלכי יהודה 48) אחת השדרות בתל־אביב 49) אחד משלושת עשירי ירושלים בסוף הבית השני 51) תבואה נקיה 52) אגודה ספורטיבית ע"ש גיבורי החשמונאים 54) הענפים שבראש ה־אילן 56) הוד 58) מקריבה עצמה ואת שבעת בניה על מזבח הדת ו־המולדת — בסוף הבית השני.

במאונך — מלמעלה למטה:

1) מידרשה — ביטוי לועזי 2) מעט לא נציב 3) פרי־הגפן 4) מקום ע־בינת אניות 5) צעיר בעל כשרונות גדולים מאד 6) חמור־בר 7) הסר־פרמוביות 8) שנת־החמישים 9) מן כתכת 11) סבבה לאף או לאוזן ה־אשה 14) מכשיר סניט, מחבט, „ר־קטה" בלע"ז 15) כוח לעשות 16) עד אגדי של הים 19) מקור מוצב־הם של החשמונאים 21) גיבור בי־תר 23) סימן ההיכר של דג טהור אכיל 25) יונק מכרסם בעל אוזניים ארוכות 27) כינוי לעתיד 28) דרום 35) ערבי נודד, בן־המדבר 38) החלל שבין הבגד ובין החזה 39) הללו להיות בהיר 40) פת 41) הג־האודים 43) אירגון נשים ציוני ב־ארצות־הברית 44) תבואה שלא ידוע אם הפרישו ממנה המעשר 46) קיבוץ אנשים באוגד לשם עניין משותף 47) אותה הצבעוניה 49) שדה חרוש 50) קיום לעולם ועד 53) אריג של פשתן 55) מזון מן השמיים.

פתרון השבץ „הצופה" מס' השצ"ו (א)

במאוזן — מימין לשמאל:

2) קץ־הימין 3) בלדר — מודקי 3) רחוש — רשף — „קדר" 5) יש — פט — קר — יד 6) אנא — יער — מסי 7) סיכת — תן 8) „לובי — „דרגא" 9) „כודיעיף" 10) גף — נות — „סאיף" 11) ברד — קרב — גפה 12) בג — צר — „יך" — לה 13) קוב — „ברוך" — גרי 14) גדיב — „גלילי" 15) „על ישראל".

במאונך — מלמעלה למטה:

2) „גבריאלי" — סגן־משנה 3) דעך 37) רע 38) מז.

לחשן — סרגל 4) „קדשי" — „ש־סוס" — סיס 5) צר — „יבוס" — „בלי" 6) רסיס — דרקרב 7) יבש — עת — יהר — רעש 8) פקד — דע — „ביך" 9) ים — תריס — נא 10) נזק — מנגנון — גיל 11) קדיש — אפלול 12) „רפידים" — „עץ־החיים".

שמות הזוכים בתגרולת 4 פרסי הספרים — תשבץ „הצופה" מס' השצ"ו (א) — עתאבור —

1) נעמי ששהל, רח' ימין־אבות 4, קרית־משה, ירושלים (95421).
2) מרדכי רונן, רח' הרכסים 32, רמת־גן.
3) ברוך מהושוב, דביס, מ. א. 409669, ד"צ 2834, צה"ל.
4) הודה ריגר, מושב המד.

פתרון תשבץ „הצופה" מס' ת"ת

במאוזן — מימין לשמאל:

2) רגם 5) „ביתי" 8) הם 10) „זרעיםי" 12) עב 13) ש"א 15) דיש 16) טפר 17) ישוב 18) „צירקי" 19) „בלק" 20) צלע 22) רזה 23) קיר 24) „דותן" 25) און 26) ריך 28) זהב 30) תנוך 31) מבחן 32) רבם 23) באד 35) „יתר" 36) ער 37) „רחבעם" 39) ר"ג 40) פעם 41) „צדק" („יופיטר").

במאונך — מלמעלה למטה:

1) התשיב 3) „גד" 4) מרד 5) ביש 6) ים 7) מברקה 9) „מושל קונבר" 11) „עיבלי" 12) „עפרון ה־חתי" 14) אוקינוס 16) „טירת־צבי" 20) ציר 21) עדר 25) אתרעה 21) „יואב" 29 בקרנצ 33) גנום 34) דעך 37) רע 38) מז.

בתי קולנוע

ירושלים

שעות ההצגה
בימי חול — 400—700—900
במוצ"ש — 700—900

אורנע של. 224873	הרפתקאה במצולות
ארנון	סטיות
הבירה	החווה
אוריון	הדרקון

תל־אביב

דוד : אין	ב־5.15 אגדת בגדד; ב־7.15 קוראים לי ריגגו; ב־9.30 ליל הכלולות
בהצגת	מיסטי
תמר	שבוע 4 „המכורים לתאוה"
ליבנור	שבוע 8 מי רצח את שילה?

[redacted]

חיפה

אודה	שבוע 3 מלכודת לביבי סיטר
אמפיתיאטרון	האקדח השחור
אורלי	הבלונדיני עם הנעל השחורה
ארמון של	ארבע זבובים על קטיפה
נירוו	הקרב על כוכב הקופים
עצמוני	קליאופטרה ג'ונס
פאר	בית החולים
אסתר	אני אוהב את גרושתי
גורדון	שבוע 33 הבלונדיני עם הנעל השחורה
גת	שבוע 16 פיט וטילי
חן	הביגמיסט
פאר	איזה מין עוחרת
סינרמה	הפשיטה על הארמיה

...ומה הלאה?

(סוף מעמוד 3)

„ההרור שני", נוסף לזה של אנשי הבטחון המובהקים שבממשלה הנר־כדיה גם שר הבטחון למעשה נמנה פליום.

יחד עם זה יש מקום ועורך כי „מיכצה לאוביה לעבידי הגנה", כה יוכר רבכלילים ומפקדי צהל ל־סבר לצידם של אנשי ציבור לגר־וכיהם.

שינויים בתקנון הכנסת

בימים הקרובים ייקראו נציגי ה־סיעות הגדולות בכנסת להתייעצות בית רשמית לשם הכנת „ועדה מס־דרת" וכן לזה „הרכב הנהלת הכ־נסה ויושבי ראש סלותי" וכו', וק לאחר הסדרה הרשמית על ישי־בה הכנסת הכשיבה יוחל בדיונים רשמיים באירגון של הועדות ונ־ביעת יושבי הראש של כל אחת מהן.

בתקופת כהונתה של הכנסת ה־שביעית דובר ונכתב רבות על ה־צורך בשינויים יסודיים בתקנון ה־כנסת ולהתאימו למציאות. בראשונה חייבים להכניס שינויים בהספר הועדות ובהוזהו סמכויי היהן. הנה, למשל, נוכחנו כמה מפריע שחייב אחד חבר בשתים או גם בשלוש, וכזה. יש לבטל את העיקרון שבכל ועדה יש 19 חברים. יש להבחין בין ועדת החוץ והבטחון, ועדה הפנים והועדה להם כספים לבין ועדת הכלכלה, הענ־דה או השירותים הציבוריים. כל הקשור בעניין ועדת הכנסת ספ־עיוו הדיון וקביעת מועדם, לפי סיכום הדיונים ב„ועדת המסדרת".

עבודה רבה כהכה להכנים ב־כנסת החדשה. ראשית הצורך ה־כנסת הטכניקה ליתן את דעתה ל־בעייה שזה כבר צפה ועלתה ו־פתרון לא היה לה — „פיגור" מהי? מקובל וידוע ע„פיגור הבית" שוביי". סיעה — פירושה סבורה או קבוצה שלהביה סיבה משותפת לריבה דרוש תהי, מקום להתכנס להתייעצות וכו', היוכ יחיד איש סיעה. מהי להגביל ובחוזה מן ב־הגיית הצעות אי־אמון בממשלה מהדויים פרלמנטריים אחרים.

ההכנות לעבודת הכנסה כמון ה־דוש והדיונות, ויש לגבש לכלכלה זו ביחד. בבעתו הגיש בר י. הפעיה, בזיהותו יחיד ועדת הכנסת, ביחד בעיות הקנוניה והצעות לפתרונן. כך. למשל, הצורך בהפיכת ב־תקנון מהי יבחר הכנסת יחיד ועדה כנה ובן אחרי בינתה של הכנה ה־עבה? שבא ייבחר יחיד הכנסת במבנים בבחירה השאית?

בה בקיבוי והמבקיוחי של הנהגת הקיים אם לא קיים, הנקרא „יחיד הכנסת והנגייה"? אילו בבית קוד לכנסת בשיאיה?

בית התהליבין של יחיד הכנסת מבי לביבת ביטוי ישיבות הבגישה אה. שיגוי המיידי אי הפסקה ה־כה בעינה אימור ועדה הבנה ה־ מתי לאחו?

כל הסעיפים (66—71) שבתקנון הנוגעים להוי „עצינו מהנהג ב"ג־בישיבת המליאה" סעוים ביטוי מ־חדש. לאור הנסיון הכוי בכנאה ה־שביעית.

בני תורה במערבה (ד)

פילפולי דאורייתא בין קרב לקרב

מאת חיים פיקרש

ערפילי הבוקר נמוגו והמראה שנתגלה מחלון בית המדרש של „ישיבת הכותל" בעיר העתיקה, היה נפלא ומרתק. היו ימים ושמעון רתנברג, מאברכי הישיבה, יכול היה לסור אל אזן החלון ולהזין עיניו ביופיה של ירושלים. כיום, לאחר שנעדר כמספל הלימוד, שבועות רבים, הוא שב כמתגעגע, „צריך יותר ויותר לשקוד על הלימוד", ומסרב בעדינות לספר־לשחזר קורות הקרב שלו ושל חבריו ברמת הגולן.

ומשמתרצה שמעון, לבסוף, ומתחיל סיפורו, שוב נחשף היאור מופלא של בן־תורה במלחמה. את תחושה המלחמה, הוא אומר, הרגשנו, כשירדה חבורת תלמידי הישיבה, כמינהגם, לקיים את תפילת „נעילה" ליד הכותל המערבי. הפרעתו של הרב יעקב כץ, ראש ה„כולל", כי למעשה, המלחמה שפרצה מתמקדת אמנם ברמת הגולן ובהפלת סואץ, אך הכוונה היא ל„טרטוריה הקטנה של ירושלים המקודשת שבין החומות", נגעה ללבו ובכל מהלך הקרב, לא שכח הגדרה אמיתית זו.

רק נסתיימה תפילת „נעילה", שלהתעלותה לא היה גבול, חזרו תלמידי הישיבה, צפופי הטליתות אל בית המדרש, לסעודה המפסקת שהופסקה כל אימת שהוקרא שמו של תלמיד זה או אחר שצו הקריאה הגיע אליו. נפרדו בלהיצת יד חמה של ראשי הישיבה, ובטרם יצאו, מצא לנכון שמואל אורלנס לעבב החבורה, ולצטט באוזניהם את דברי הרמב"ם שכאשר נכנסים בקשרי מלחמה יש לשכוח את בני הבית, ולא לפחד. לדעתי, הוסיף, כך צריכים אנו לנהוג, הן יוצאים אנו למלחמת מצוה !...

שלושה בטאנק

בטנק הם ישבו. שלושה מבני ישיבת הכותל, רתנברג שמעון, ישעיהו הלל ושמואל אורלנס. גם את הדרך לרמת הגולן הם עשו בצוותא, ומשהלפר־עברו ליד קבוצת מחניים, בגליל, הגיש־להם כשי — תבילות של תפוחי־עץ. אר"אז התגבהו השלושה לגבי השש צרולה של פרי זה, וגם נושא ה„שביעית" בזה. ישעיהו ושמואל לא נגסו בפרי העסיסי, מונה היה בתוך הטנק, למרגלותם. תוך כדי הקרב — מספר לנו שמעון — ניצל שמואל את מכשיר הקשר הפנימי, והשמיע ב־אוזניו דברי תורה. בין השאר המשכנו להתווכח בנושאי ה„שמיטה" „הערלה" וכל השאר. התנצ־חות ההלכתית נקטעה עם הגיעה בטנק. היה זה ליד „נאפח". שמעון נפצע קשה, ישעיהו ושמואל — נהרגו !

אני — ממשיך שמעון בתיאורו — איבדתי הכרתי בתוך הטנק הבוער, והאש שאחזה בבגדי, העירה אותי, אך את החילוץ ביצע בהור ישיבה אחר, יעקב מידן מ„ישיבת הר צציון". בחור זה, שהפדינות היא אחת מהכונות היסוד שלו, נתגלה במלוא שיעור קומתו, כמהוא, יהודי, עסק בהילוץ הפצועים הרבים גם בשאר הטנקים שנפגעו, ו־אנשיהם „נכנסו לפניקה". הוא הרגיע, הוא הגיש מזור לפצועים. הוא שפינה ההרוגים, והכל תחת ברד פגזים מתנפצים !

אותה שעה, פעט גם הטנק של יעקב פרידמן ואלי ליברמן, מתלמידי הישיבה, אל עבר תעלת סואץ. מתקדם, לנוכח הצוות הקרב שגילו בני ישיבה אלה, שוב לא יכול היה להבליג ומפקד היה כל הזמן ס„פקוס אי אפשר להאמין שיש צוות שמסוגל כך להילחם"! במהלך הקרב ש־התנהל בשבת, הפצירו במפקדם שלא להשתמש במכשיר הקשר הפנימי מחשש של חילול שבת. אז מה יהיה? הוא שאל, והם הסיאו לו עצתם כי במקום להפעיל מכשיר הקשר, „יגע ברגלו, בידיהם, והם יבינו, כי יש לו מה לומר להם"...

באחד מימי הבלהמה, הציר אלי למפקדי כי „טרם התפלל שחרית". אבל בתנאי הלהיבה, עתה, קשה לסדר טנקיסט להפילה, אמר, ויוהר, באחר, כשנכנונו לחלק עצמם, שמח אלי „שמחה של מצוה" כשנהפכה עם חברו להפילה. ומכהודו אל זירה הקרב, בתנאי הראות הקשים, נראו שלושה טנקים מצריים באופק, אלי ירה ופגע, ירה ופגע. „אתם רואים — זעק משמחה — „זה בזכותה של התפילה" !

הטובים שבחבורה

ימים ספורים לאחר מכן, נפל הטנק של אלי ויעקב אל מימי התעלה, שם כצאו בני הישיבה, גיבורי־המלחמה את מותם !

„הטובים שבבני החבורה היו, מקונן ראש ה־ישיבה מותם של ארבעה מתלמידיו. שניים בכים — מי תעלת סואץ ושנים — באש, במרומי רמת הגולן! אך הבר־הב, לא נפלו ברוהב. רוב־רובם של תלמידי „ישיבת הכותל" עדיין מגויסים, ושולחנו של ראש הישיבה, הרב י. הדרי, גדוש במאות רבות של גלויות ומכתבים, המשתרכים לזרום אליו מכל קצווי קודי־האש, בהם מתאנים התלמידים קורותיה של המלחמה והנסיון שעמדו בו ועומדים בו גם עתה.

— — — „הרגשתי כי היתה לי ההעלוה בסוריבת בתפילה „נעילה" ליד הכותל, ויצאתי אל הקרב" — כותב אחד התלמידים, ומוסיף כי הרו־שימה אותו במיוחד כיחוד ההפוזה של הרב, בדבר האזעקה שנשמעה ביום הכיפורים ואשר הכירה קולו של שופר — קולו של יובל, של הירוה. הלמיד אחד מבצר בראש הישיבה כי ישיב לו, אם נהג כיאות, בבקרה המכונים. „יצאתי לפעולה, כהב, וברגע האחרון הורידו אותי מהרכב. אני רצתי ברכב לרכב כדי שיקחו גם אותי ולבסוף לא יצאתי. ניגש אלי הבר ואמר, אם לא יצאה, כנראה שכך צריך להיות. לבסוף, כשהחבורה חזרו, היו ביבב הרוגים ופצועים. האם זה נכון מה שההבר אמר או שאני צודק, כשהשתדלתי לצאת לקרב, בשיב שזו מלחמה מצוה ?".

מכתבים „מחוץ לחומות"

מתוך שפע המכתבים ששלחו אל ראש הישיבה, ואשר לוקטו ונתפרסמו בבטאון הישיבה „אל כהרך לחומות" הכיפל בכבה עכהרה שהלים ונבלת לכל התלמידים המגודרים בצבא, ניכרת שאיפתם של התלמידים להמשיך ולנהל, „בכל לבב ובכל תנאי" את מסגרת הליבוד של תעורת. „אנו מנסים, ביהידגנו, לכלא את החלל שנוצר בהפיבת שהים להודת, אם על צריה הטנק ואם על דיונתה הזול המדבריות" — בספר האחד ומוסיף כי „אנו ברגילים מבע שש שמים מתקדשים על ידינו ברבים. אני משיב את הקירבה הנפשית של התילים לאבינה לבריה שברוב ימותה השבה הם הוקים בכל אבינת. ברוך לנו — ניצוץ של אבינת תבוי בתוך כל אחד ואחד מבני ישראל!"

תלמיד אחר, מביורה להבה אהיה כתוב ומבאר אך הוא את נהירת התילים כלבו לתפילה, לשמים שיתה תודניה, אי לבלבל פכוקי ההילים „גם בילדים על הפסקה האש". הב עושים זאת בבישוה נפישה של ילד קטן" — הוא כותב ומוסיף כי נקווה שיהיה זה פתח קטן כפתחו של מחט הקב"ה יפתח לנו כפתחו של אולם"...! ישחק ספיר, מן המבטנים, בציר כי לנכוה ה' בכיאות בה הנכיהו בני הישיבה יכולתם, הרי שברור כי „הפוך היש־בתי אכן נושא פירות" ובעשה מלהבה איש אינו מצטבט בבליצות.

יצחק הצונן נשיא צעיר לבני הישיבה שבהבד ביודפלים כי יתמידו בליבודם, גם בשעות כאינן הגילות ו„בם כאנו מוכיים ליליה־לילה כמה לשעה ובמשך כל הלילה, ישב אבכים עיים הסוכים על האהרים, ואני ביכהה כן גם בר ישיבה, ויהיה רצף של ישבה בליבוד התודה"...

עמיתו מבית צער על כי הייב הוא להוות עדיין בכוחה הקרב ב„מיפא, במלים כנמפא בי כתלי בית המדרש". אך ברור, שזהו המצב שבכה עלינו האויב שלם על צב של ה', אך ההשהשה היא כאן, כי התידה שבעירה בבכיפה אל כבה ההודה שאנו משהדלים לקיבבה בחוית"...

הפגז והגמרא

עמיקם, הנמצא ברמת הגולן מספר כי אירע לו „מקהו מאד סמלי", כשרסיס פגע במסכת יומא שנבאא עימו, הצרו של הרסיס חדר לפנים הצדי נעצר בהוץ, וקצהו הפנימי חדר בדיוק נמרץ עד הבלה „יומא" שבשער הגמרא, „כאילו רצה לומר ביום זה — יום הכיפורים — אי אפשר להתקדם יותר"...

גדלות שאיפתם של תלמידי ישיבת „הכותל" לעסוק בתורה, בא בין השאר לביטוי בהערתו של אחד מהחבורה, המספר כי בלילות החורף הקרים, כשהוא יושב ברמת הגולן בתוך הטנק ושומר, הרי נפים לו להיזכר בשעות התמיכות והמציבות של לימוד התורה בישיבה. „אני זוכר זאת בגעגועים" — הוא מעיר...

ואחר פונה אל ראש הישיבה ומפציר ומבקש ממנו כי „יזכיר אותי עם כלל ישראל בתפלותיו, ליראה, לרחמים, ושנחזור אי"ה, שלמים בגופנו, ובתורתנו"...

אין ראשי ישיבת „הכותל" מסתפקים בחליפת המכתבים, המצריכה לא אחת שעות ארוכות ורבות, לכתיבה התשובות, אך הכל כדאי, הם אומרים, בהביעם סיפוק לנכוה גדולה עבודתם של ה־תלמידים, שבגבורותם קידשו שם שמים ברבים, במובנה המלא של המילה. לא אחת הם עוזבים גם את הישיבה, בירושלים, ופונים אל קודי האש, לפגוש מקרוב את התלמידים. הם עשו זאת, גם בימי הקרבות ממש, ומפגש התלמידים עם ראשי הישיבה, כריגש היה, ולבראה עכרת פניהה זו, שהבליטה לקריהם הנפשיים, שוב לא יכלו גם מפקדים להבליג, והביעו הערכתם ל„בהורים מופ־לאים אלה שבבעגימה הישיבה".

יוסי בן שהר, הוא אחד כאותם בחורי ישיבה מופלאים. לבתוב הקרבות. מצא לו הזמן גם לישיב בצילו של הטנק ולכתוב לאשתו, על הכבודים בהם נתגלתה ממש יד ההשגחה, כשהעומדים ב־צריה. ההכופפו בזמן, וטילים חלפו מעליהם ופרצו ליב אחורת. שהבליטו יד ההשגחה ונראה היה כאילו „הוכנו הדברים להגביה היבצאותה של ההשגחה"...

אהבל — כותב יוסי — שוב ראינו מחזה נפלא. ההבהן עקף בעננים־צרפילים, המכסים כמו ליפה מרהפה. על פיבגיו הבוסה שלג. צוה גם רואים שבהבהילה כאן פריחה נהדרת. הארבה מהבבה לאט לאט ב„פליבהי" ירקרקת והצמחים נבטו. וכל הזיפי הזה — שיוסי על כך היטיב להסכהל בו — בציר באזור המלהמה. אכן, הוא בכיים, גם באלה ניכרים פלאי הבריאה!

יוקם מיבנה הולם לביה"ס הממ"ד „נועם" בירושלים

ועד ההורים דורש פרסום ההחלטה

מאת כתב „הצופה" בירושלים

הוועדה העירונית שהוקמה לבדיקת מצב מבני החינוך הממלכתי הדתי בשכונות מערב ירושלים החליטה, כי יש להקים בהקדם מיבנה הולם לביה"ס התורני „נועם". אולם למרות שהוועדה סיימה את עבודתה וגיבשה את מסקנותיה לפני למעלה מחודשיים בשתף הזירה את ההודעה הרשמית על ההחלטה.

מנהל ביה"ס הרב יעקב פילבר, חבר הנהלת המפד"ל, אמר לכתבנו כי הוועדה שאמורה היתה על פי כתב המינוי שלה לסיים את עבודתה ולהגיש את מסקנותיה עד ראשון ב' בנובמבר, הסלימה זה כבר את דיוניה והצדיקה את הצורך בהקמת מבנה מתאים. חברי הוועדה וכן אנשי עיריית ירושלים ומשרד החינוך והתרבות מסרו על כך אישית, אך מעכבים את התשובה הרשמית.

הרב פילבר אמר כי בראשית שנת הלימודים הבאה ימנה ביה"ס התורני „נעם" כ־350 תלמידים ויש לתת את הדעת כבר היום על הקמת הבנין כדי להספיק להשלימו במועד. יום לומדים 8 כיתות מתלמידי ביה"ס בחדרים שכורים בשכונה

קרית משה לאחר שמשרד הבריאות הסכים באופן יוצא מן הכלל לאשר את רשיון ביה"ס בתנאים בלתי נורמאליים אלה לשנה נוספת. הרב פילבר אמר כי בנוסף לקשיים החינוכיים והסכנים שבניהול תקין של מוסד מפוזר בדירות פרטיות נוסף השנה המימד הבטחוני כאשר הילדים לומדים בדירות מפוזרות וללא מקלטים.

ועד ההורים והנהלת ביה"ס דורשים את פירסום המסקנות לאלתר ופתיחה בהליכים לאיתור מגרש הולם לביה"ס כבר בימים הקרובים כדי שכשרשת תחילת הלימודים בביה"ס „נעם" לא תחזור במהדורה נוספת התופעה יותר בראשית שנת הלימודים הבאה.

משלחת מחנכים מארה"ב לדיון על שנוי בתכנית הלימודים

36 מנהלים ומפקחים מצמרת החינוך היהודי בצפון־אמריקה הגיעו ארצה כדי להתייעץ עם המחלקה לחינוך תורני בהסתדרות הציונית על תכנית הלימודים בארה"ב לאור מלחמת יום הכיפורים. זאת הודיע היום ראש המחלקה, מר משה יונה. המחנכים שומדים בראש ועדת בתי־ספר יומיים המקנה חינוך כללי ויהודי ללמעלה מ־100,000 תלמידים יהודים.

כמה מן המחנכים מסרו כי מלחמת יום הכיפורים גרמה לזעזוע בקרב התלמידים וכי יש מקום לשינוי תוכנית הלימודים תוך הדגשת ליהדות ויהודה של מדינת ישראל.

המחנכים יבקרו במוסדות חינוך מרכזים פדגוגיים, ישמעו שיעורים לדוגמא ביהדות ויחליפו דעות עם מנהלים ומפקחים ישראליים. כמו כן ייפגשו עם רבנים ואנשי־רוח.

המשלחת ביקרה באחד מבסיסי צה"ל וחילקה תפילין לחיילים.

הישג מרשים למפד"ל בהרצליה

מאת סופרנו

רשימת המפד"ל בבחירות לעירית הרצליה זכתה להישגים מרשימים בריכוז קולות בחזרים. בהגיעו לכדי 2700 קול — כפליים ממספר הקולות שקיבלה המפד"ל בהרצליה בבחירות בשנת 1969.

המפד"ל זכתה לשני נציגים במועצת העיריה — עו"ד מ. קליין ומר אלישע טויסה.

מר פנחס ווירטמן, יו"ר מועצת סניף המפד"ל בהרצליה, מסר לסופרנו כי הישג זה מרשים, במיוחד על רקע נסיונותיה של רשימת אגודת ישראל, להצר צעדיה של הרשימה הדתית לאומית, ופעילותה הנגדית. רשימת אגודה ישראל מנסה מזה שלוש קאדנציות להתמודד בבחירות המוניציפליות ואינה זוכה למנדט, ברכוה כמה מאות קולות בלבד.

אזכרה לבן־גוריון בשלושים

קהל הרב על פני קברם של דוד ופולה בן גוריון.

עצרת זכרון ממלכתית — ביום שני בירושלים

עצרת זכרון ממלכתית, במלאת „שלושים" לפטירתו של ד. בן־גוריון ז"ל, תיערך ביום שני (7.1.74) בשעה 8 בערב בתיאטרון ירושלים. יתכבדו נשיא המדינה פרופ' א. קציר, ראש הממשלה, הגב' גולדה מאיר, שרים, חברי כנסת והרבים מידידיו וקרוביו.

במעמד נשיא המדינה, כרי ממשלה, הרבנים הראשיים, קציני צה"ל ובני משפחתו של המנוח, חברי כנסת, אישי ציבור, חברי סדה בוקר ומהמכבים בידידי בן גוריון — התקיימה אתמול בצהרים אזכרה לדוד בן גוריון ז"ל במלאת 30 לפטירתו.

סמוך לשעה 1 הגיעו נשיא המדינה פרופ' א. קציר וסגן ראש הממשלה השר י. אלון, יו"ר הכנסת ישראל ישעיהו, השרים פרס, הלל, בר לב, שרף, אלמוגי, חזני, ד"ר ורהפטיג וד"ר בורג, הרבנים הראשיים שלמה גורן ועובדיה יוסף, חברי כנסת, אלופים וכן ראש עירית ירושלים ורבים אחרים ממקורביו של המנוח.

בשעה 12.00 הסירו שני חיילות מעמדם ביכמד כבוד ליד הקבר את דגל הלאום מעל המצבה באחורי הקבר, צמוד למצבתה של פולה ז"ל ואז נתגלה אבן שיש עם כתובת צנועה: שם המנוח, תאריך לידתו ומותו וכן תאריך עלייתו ארצה, ללא כל תוספות.

הרב הראשי של צה"ל, תת אלוף מרדכי פירון, פתח את טקס האזכרה במלים באומרו: „בהיגענו בחיר העם, אדריכל המדינה. נקבר כאן היום לפני 30 יום ואנו מתייחדים עם זכרו בתפילה 'אזכרה'. לאחר מכן קרא הרב כמה פרקי משניות. סגנו אלוף משנה גד נבון קרא פרקי תהילים ובנו של בן גוריון, עמוס, אמר „קדיש".

קודם לדבותו של המנוח העלה נשיא המדינה אפרים קציר, שאמר: „ביום ה־30 למות גדול מנהיגי האומה בדורנו, אנו מתייחדים עם זכר אדם שהטביע חותמו על חיי האומה בתחומים הנרחבים ביותר: בעליה, בהתיישבות, בהקמת הסתדרות העבודה, בהקמה המשמר, המדינה, והנחת יסודות לכל מה שהוקם עד עתה בישראל. איש זה נטמן כאן בנגב. אותו שיחרר, אהב וקרא את הנוער לבוא אליו ולהתיישב בו ד כאן מצא את מנוחתו".

לאחר הדברים שהשמיע נשיא המדינה, קרא החזן „צבאי הראשי, רב סרן משה כרמל, את תפילה „מלא רחמים" ולאחר מכן עבר ה־

הצעירים הדתיים שמרו אימונים למפד"ל

מאת סופרנו בתל־אביב

מניתוח ראשוני של תוצאות הבחירות מתבהר כי הצעירים הדתיים שמרו אמונים למפד"ל — זאת ציין אמש עו"ד מיכה ינון, יו"ר משמרת הדור הצעיר במפד"ל.

יש לראות בכך הישג מרשים לתנועה ולעתידה במערכות הבאות, במיוחד על רקע המתקפה הכוללת שערכו אנשי הליכוד, הרב כהנא וד"ר שאקי על דור הכיפות הסרוגות — אמר.

לדבריו ההסברה בליכודית של הדור הצעיר, המבצעים המיוחדים לפני ואחרי המלחמה בקרב צעירים וחיילים ובמיוחד הקו המדיני הברור, הצליחו למנוע סחף של קולות צעירים דתיים לליכוד ולרשימות קיקיוניות.

אנו מקווים — הוסיף — כי לאור התוצאות של הבחירות ומעמדה הפוליטי המיוחד והאחראי של המפד"ל, יגיעו הצעירים הדתיים למסקנה שורק בפעולות מוגברות בתוך המפד"ל יוכלו להשפיע על מהלכים והכרעות במדינה. מפד"ל חזקה עם הנהגה דינמית ורעננה עשויה ללכד הכוחות הנוספים בעבירות הבאות מקרב הציבור המסורתי — הטעים עו"ד ינון.

„אחוות לוחמים" הביאה לשחרור נהג שלא היה בידו כסף לערבות

„אחוות לוחמים" הביאה בחצות ליל לשחרורו ממעצר של נהג תובלה צבאי שנכלא בכלא יגור מאחר שלא היתה בידיו ערבות לשחרורו.

הנהג, אבינועם רוזה, בן 38, אב להמטה ילדים, המשרת מאז יום הכיפורים במילואים, הובא לבית המשפט בעקבות תאונת עבודה בנמל הקישון, בה קיפח את חייו הוכבן, בן 50, מחיפה.

הנהג יחד עם מולגן ומנהל עבודה של נמל הקישון הובאו ביום ד' לפני שופטת השלום הראשית בחיפה כחשודים בגרימת מוות והשופטת הורתה לשחרר את החשודים בערבות של אלפיים וחמש מאות ל"י.

מר אבינועם רוזה שלא היתה בידו ערבות נותר במעצר. כתב עתיים מוסר, כי רוח הרך נפשו במהלך מלחמת יום הכיפורים בהיותו מראשוני הנהגים שחצו תחת אש מצרית עם משאית התמושה את הגשר על תעלת סואץ. ימים רבים שוטט בין הטנקים תחת אש וסיפק תחמושת.

משנודע דבר מעצרו להחבריו ביחידת ההובלה, עורר הדבר מורת רוח וחבר ביחידה עזרא סלמה הזעיק את מזכיר בית משפט השלום מר יהודה וביקש להפקיד בידו את דמי הערבות על מנה לשחרר את חברו. מר כהן פתח באותו לילה את מזכירות בית המשפט וקיבל את הערבות. בעקבות זאה שוחרר אבינועם רוזה ממעצרו, סמוך לחצות.

הגיעה משלחת אמריקנית לענייני חינוך

משלחת מטעם יעדת החינוך של בית הנבחרים האמריקני הגיעה ביום ה' לישראל לביקור של 5 ימים, כאורחת משרד החוץ.

חברי המשלחת הם צירי הקונגרס מריו ביאג'י וויליאם להכן ויועץ ועדת המשנה לענייני חינוך של הקונגרס ג'ק ג'נינגס. מר ביאג'י אמר לכתב עתי"ם, שמטרת הביקור היא לעמוד מקרוב על החינוך המקצועי בישראל. „אך כצירי הקונגרס הפעילים בעניין הישראלי, מעוניינים להעת על הנעשה באזור זה", אמר.

היהלומנים יקיימו מסע פרסום וקידום מכירות נרחב בחו"ל

תעשיית היהלומים הישראלית נערכת בימים אלה למסע נרחב ומגובר של יחסי ציבור וקידום מכירות בחוץ־לארץ, בעיקר בארצות הברית, ביפן ובמדינות שונות באירופה, לנוכח השפה במכירות יהלומים בחוץ לארץ.

במסגרת מסע זה, שעקרונותיו אושרו על ידי הנהלת מכון היהלומים, תערך פעולה מיוחדת להחדרת יהלומים מישראל לרשתות הענות השרשרות הגדולות ובקרב יבואנים גדולים ברחבי ארצות־הברית. תצוגות של יהלומים מישראל תערכנה בעידות האזוריות של סוחרים וקימעונאים ובירידים השנים בענף היהלומים שיערכו בניו־יורק, בלוס אנג'לס, בטקסס ובאוהיו. הכנס שיערך בלוס־אנג'לס יעבור בסימן „הצדעה לישראל". כמו כן יקויים קשר הדוק יותר עם חברות המוכרות באמצעות קטלוגים.

תלמידי „אורט" מחו"ל להשתלמות ועבודות התנדבות בארץ

קבוצות כאורגנות של תלמידי „אורט" מחו"ל, הגיעו בימים אלה לישראל בכדי להשתלם בעבודות התנדבות, ללמוד עברית, להכיר את הארץ באמצעות סיורים ובמטרה לעלות לארץ בתום הלימודים. משך זמן שהיתם בארץ, יבקרו התלמידים בבתי ספר „אורט" ושילמדו במקצועות שונים. התלמידים לומדים במגמות אלקטרוניקה, חשמל ומכניקה.

● משרד הבטחון אישר תקציב לבניית הדרי בטחון ומקלטים נוספים בקרית שמונה — מסר אתמול מר צבי צור, עוזר שר הבטחון.

תורנות בתי מרקחת

תורנות בתי מרקחת ליום שישי 4.1.74

ירושלים: „ג'ינבנס", הארי 12, טל. 33676; „אל ארז", באב אל זהרא, טל. 282682.

תל אביב: „פרנקל", המלך ג'ורג' 28, טל. 223721; „קסטל", אבן גבירול 147, טל. 443716; „יאגר", יהודה הלוי 67, טל. 612474.

פתח תקוה: „מרכז השרון", חובבי ציון 40, טל. 911078.

בת ים: „בת ים", בלפור 45.

חולון: „שיינר", סוקולוב 68.

רמת גן והסביבה: „תלפיות", אבא הלל 30, טל. 723554.

בני ברק: „רפואה", רבי עקיבא 62.

הרצליה והסביבה: „ד"ר ברניקר" סוקולוב 28.

נתניה: „הבנק", ויצמן 13, טל. 23866.

רמלה לוד: „פרדר", הרצל 106, רמלה.

באר שבע: „ירושלים".

תורנות בתי מרקחת ליום שבת 5.1.74

ירושלים: „מאיר", יפו 44, טל. 232592.

תל אביב: „גוטמן", אחד העם 91, טל. 235301; „כבר המדינה", ה' באייר 48, טל. 282650; „נורדאו", בן יהודה 183, טל. 242673.

פתח תקוה: „רסל", רוטשילד 89, טל. 911406.

בת ים: „גני בת ים", הנביאים 3.

חולון: „אחוזה", טרומפלדור 4.

רמת גן והסביבה: „הבנק", ביאליק 30, טל. 723674.

בני ברק: „הירשביין", רבי עקיבא 11.

הרצליה והסביבה: „קדמה", מרכז כסהרי, נוה מגן.

נתניה: „הדסה", הרצל 24, טל. 22243.

רמלה—לוד: „רמלה", הרצל 75, רמלה.

באר שבע: „אביבי".

תורנות בתי מרקחת למוצאי שבת 5.1.74

ירושלים: „זכרון משה", ישעיהו 10, טל. 228285; „אל שבע אל גדיר", בתוך שער שכם, טל. 282034.

תל אביב: „גוטמן", אחד העם 91, טל. 285301; „בושקוביץ", המלך ג'ורג' 25, טל. 282650; „שלמה המלך", שלמה המלך 78, טל. 246461.

הרצליה והסביבה: „קדמה", מרכז מסחרי, נוה מגן.

תוצאות סופיות בבחירות לרשויות בדרום

★ למפד"ל באשקלון — מספר מנדטים כפול

★ קולות החיילים גרמו להפתעה בשדרות

מתוך התוצאות הסופיות של הבחירות לרשויות המקומיות בישובים העירוניים בדרום שפורסמו אתמול עם תום ספירת קולות החיילים, מסתבר שבהצבעתם גרמו החיילים להפתעה גדולה, לפחות בישוב אחד. ישוב זה הוא שדרות, שם כנראה לא ימשיך לכהן מר יונתן יפרח בתפקיד ראש המועצה המקומית, לאחר שתי תקופות כהונה.

מתוך 9 מנדטים קיבלה הפעם רשימת המערך 4 מנדטים בלבד, בעוד שהרשימה המקומית של יצחק טריקי זכתה אף היא ב־4 מנדטים. רשימת המפד"ל, שקיבלה את המנדט המותר, וכנראה שהם ירכיבו את ההנהלה החדשה של המועצה.

א ש ק ל ו ן

לפי התוצאות הסופיות באשקלון קיבל המערך 6 מנדטים, לעומת חמשה במועצה היוצאת. הליכוד והמפד"ל קיבלו כל אחד 4 מנדטים. כאשר הליכוד מפסיד 3 והמפד"ל זוכה ב־2. המנדט ה־15 נפל בחלקה של רשימה מקומית. באשקלון קיימים סיכויים שונים להמשך הקואליציה הקיימת בין ליכוד ומפד"ל אשר להם 8 מנדטים, או הקמת קואליציה בראשות המערך, שהיתה באופוזיציה במשך שמונה שנים.

קרית מלאכי וקרית־גת

בקרית מלאכי חיזקו קולות החיילים את מעמדו של ראש המועצה הנוכחי, מר דוד עבודי, איש המערך, שישאר כנראה לכהונה נוספת. רשימתו זכתה בשלושה מנדטים, בעוד שהרשימה השותפה לקואליציה, אגודת ישראל, קיבלה שני מנדטים המהווים יחד רוב. יתר 4 המנדטים התחלקו כך: שלושה לליכוד (שניים במועצה היוצאת) ואחד למפד"ל.

בקרית גת לא הסתיימה ספירת קולות החיילים עד לשעה מאוחרת הידיעה, אולם שם לא היו צפויות הפתעות, וכהונתו הנוספת של מר אריה מאיר כראש עיריה נראתה מובטחת, אעפ"י שהפסיד את הרוב המוחלט.

שיפור קל באספקת ביצים

עומדים לרכוש 5 מיליון ביצים ברומניה

מאת סופרנו הכלכלי

שליח של מועצת הלול מועמד לצאת לרומניה לרכישת 5 מיליון ביצים, לאחר שנתברר כי המחסור בביצים לא חלף החודש, כפי שהובטח בזמנו.

עם זאת הוקל קצת המחסור והאספקה כעת גדולה ב־15 אחוזים. ההערכה כיום היא כי גם החודש ימשך המחסור.

המועצה רצתה לרכוש 10 מיליון ביצים בחו"ל אך אי אפשר היה להשיג כמות זו.

בשבוע הבא צפויה עליה נוספת של כ־30 אג' לקילוגם, במחירי העופות. עליית המחירים נובעת מצמצום האספקה עקב מחלות עופות ומחסור בבה אדם אצל החקלאים.

כמחירי ההודיים היו יציבים, לאחר שממכירם על אתמול נמכרו ההודיים במחירים זהים פחות או יותר למחירי השבוע שעבר.

אוכלוסית ישראל גדלה ב־104 אלף נפש ב־1973

בסוף שנת 1973 מנתה אוכלוסית ישראל כ־3,305,000 נפש מהם 2,803,000 יהודים ו־496,000 לא יהודים (כולל אוכלוסיית מזרח ירושלים אך לא כולל עולים בכוח באוכלוסיה היהודית). על כך מסר בירושלים דובר הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה בהסתמכו על סיכומים ארעיים שנערכו לסוף השנה.

הגידול של כלל האוכלוסיה בשנת 1973 היה 3.2 אחוז, של האוכלוסיה היהודית 3.1 אחוז של האוכלוסיה הלא יהודית 3.9 אחוז.

מתוך הגידול הכולל הכולל של 104,000 נפש היו כ־85,300 יהודים וכ־18,700 לא יהודים. מתוך גידול של 85,300 יהודים היו 45,700 (54 אחוז) מריבוי טבעי (עודף הלידות על הפטירות) ו־39,600 (46%) ממאזן ההגירה (לא כולל עולים בכוח). אצל הלא יהודים נבע כל הגידול (18,600) מריבוי טבעי.

נבחר מנהל לברית העברית העולמית

בישיבת ההנהלה המורחבת של הבריה העברית העולמית, המליץ הפרופ' אריה טרטקובר למנות את שמחה רז כמנהל המוסד. הצעתו נתקבלה פה אחד.

הסופר שמחה רז הוא יליד ירושלים, נכד לרבי שמחה מנדלבוים. לאחרונה נתפרסם ספרו „איש צדיק היה" — מסכת חייו של „אבי האסירים" — רבי אריה לוין.

55 ישראלים קיבלו אזרחות בראזילית

ריו דה ז'נירו 3 (עטס"א) — בין 15,650 האזרחים הזרים, אשר קיבלו אזרחות בראזיליה ב־4 השנים האחרונות, היו 55 ישראלים — מסתבר כהוך נתונים סטאטיסטיים, שפורסמו ע"י מיניסטריון הכשפטים הברזילי.

הוועידה ה־12 של ההסתדרות תיפתח ב־11 במארס בירושלים

הוועידה הכללית ה־12 של ההסתדרות תיפתח ביום שני י"ז באדר תשל"ד 11 במארס 1974 בבנייני האומה בירושלים ותמשיך דיוניה בימים שלישי ורביעי בבית „הבימה" בתל־אביב — הודיע מזכיר ההסתדרות בפעול ירוחם משל בישיבה הראשונה של הוועדה המכינה לוועידת ההסתדרות ה־12 שהתקיימה בבית הוועד של ההסתדרות.

הוועידה הכללית ה־12, שנבחרה לאחר הבחירות ב־11 בספטמבר שנת 1973, אמורה היתה ע"פ החוקה הקיימת בהסתדרות להתקיים בחודש דצמבר. (שלושה חודשים לאחר הבחירות), אך לרגל מצב החירום בעקבות מלחמת יום־הכיפורים, החליט בזמנו הוועה"פ על דחיית הוועידה לשלושה חדשים נוספים, — דבר המעוגן בחוקה, — וזו התקיים הפעם, כאמור, בתום שישה חדשים מאז הבחירות להסתדרות, היינו ב־11 במארס.

לוועידה הכללית, בהרכב 1501 צירים המייצגים את המפלגות והסיעות הפוליטיות שהשתתפו בבחירות ע"פ החלוקה הבאה: המערך „עבודה־מפ"ם — 875 צירים; הליכוד — 341; ליברלים־עצמאיים — 90; העובד הדתי — 64; רק"ח — 36; מוקד — 26; פנתרים־שחורים — 34; התנועה לאחווה — 14; כוריי — 11; ברית יוצאי תימן 6; התאחדות התימנים — 5; לתיקון בחירות אישיות — 5; ברית השמאל הציוני הסוציאליסטי — 4.

שופט הקל בעונשו של החייל

מכתב ששיגר מגויים מחזית הדרום לבית המשפט להעבורה בחיפה הניע את השופט מיכה לינדנשטראוס להקל בדינו.

שלום זינגר, מקרית מוצקין, המשרת מאז יום הכיפורים במילואים הוזמן לבית המשפט לתעבורה בחיפה, באשמת נסיעה בנהירות של 87 קמ"ש במבואות חיפה, במקום 60.

משלא הופיע לדין ב־1 בינואר, מצא אותו בית המשפט אשם בהעדרו וגזר עליו קנס של 150 ל"י. יום לאחר מכן הגיע מכתב מן החייל לבית המשפט בו הוא מספר, כי הוא נמצא בשירות פעיל בהזיק המצרית ולכן לא יכול היה לבוא למשפט. החייל מציין, כי בנסיבות החדשות הוא „התבגר בעשר שנים לפחות, וצורת מחשבתו השתנתה". הוא מבקש לכן לקנוס אותו באופן סמלי, שכן „פטור ללא עונש אי אפשרי".

בא כוח המשטרה, רב סמל י. סורטס, פנה בעקבות זאת לבית המשפט וביקש לבטל את ההחלטה הקודמת.

השופט ציין בגזר הדין החדש, כי יפה עשתה התביעה שביקשה מבית המשפט התחשבות בעובדה שהנאשם הוא חייל הנותן נפשו למען המולדת ומשרת בעבר המערבי של תעלת סואץ. „אינני יכול שלא להתחשב את דבריו של החייל שמלחמת יום הכיפורים שינתה ערכים רבים וגרמה להתבגרותו", ציין השופט וגזר על הנאשם 50 ל"י קנס בלבד. בית המשפט קבע, כי הנאשם יוכל לשלם את הקנס בעוד שלושה חדשים.

נגנבו תכשיטים בקיסריה

שעונים, טבעות ותכשיטים משובצים בפנינים וביהלומים שהיו מונחים, כפי הנראה, בארון בלתי נעול נגנבו ביום ד' אחר הצהרים מביתו של ד"ר לוין בקיסריה. הגנבים פרצו לבית דרך החלון. ערך התכשיטים הגנובים נאמד ביותר מרבע מיליון לירות. משטרת נפת חדרה פתחה בחקירה.

תנועת התושבים ב־1973

במשך שנת 1973 יצאו את הארץ 237,500 תושבים למטרות שונות וחזרו 224,500 תושבים. זאת, לעומת 202,900 תושבים שיצאו בשנת 1972 ו־187,500 תושבים שחזרו יצויין כי במספר התושבים שיצאו בשנת 1973 כלולים 30,100 תושבי מזרח ירושלים שיצאו דרך גשר אלנבי.

● עם הפקעת מחירי נפרורים נידון בבית משפט השלום באשקלון לקנס 250 ל"י בעל חנות מכולת סולומון סולטן משכונת שמשון. השופט, צבי נידב, קבע, שעל הסוחר לחתום התחייבות של 100 ל"י לשנה אחת, שלא יעבור בתקופה זו עבירה דומה.

100 נערים נשלחו לבתי סוהר בהעדר מוסדות חסות

100 ילדים בני 16—14, נשפטו בשנת 1973 ע"י בתי המשפט לנוער לבתי סוהר, כי עדר מוסד נעול לחוסים — אמר בהחלטתו של שופט הנוער בצפון א. מלמד.

השופט התריע על סגירתו של מוסד החסות הנעול היחידי „גיל־עם" בקריית אתא וציין, כי בכלל עבירת החוסים למוסד „מצפה ים", נאלץ לדעת שופטי הנוער, עומד עם המוסד „מצפה ים" על סף התמוטטות.

בהעדר מוסד אחר נגזר השופט על נער שהגדר במסוכן לעצמו ולציבור תקופת מאסר של 18 חודשים באשמת שורה של עבירות שביצע כר רכוש בהיותו רבב ללא רשות. השופט הורה עם זאת, שאם ייפתח מעון „גיל־עם" יועבר הקטין לאותו מעון.

בהתייחסו לבעייה בכללותה, אמר השופט, כי בשנה האחרונה שלחו בתי המשפט 100 ילדים לבתי סוהר ואין משרד הסעד מצליח לפתור את בעייתם. בעייה זו בדאיגה במיוחד, באשר בקרוב ייכנס לתוקפו תיקון חוק הנוער להעלאת גיל עבריינים קטינים ל־18 ובהעדר מוסדות להתמודד עם הבעייה יגרם הדבר לתסכול האכזבה לצעירים ולציבור כאחד.

השופט ציין, כי „הגיע הזמן שהגורמים המקצועים בבדבר יתעוררו לפעולה נמרצת לשם הכנת כלים לשיקום הנוער העבריין".

החלטה זו הורה השופט להעביר למנהל בתי המשפט בישראל, הנשיא התורן מ. נבט, לשופט הנוער הראשי ד. רייפן ולאגף התיקון במשרד הסעד.

נציגי „אמנסטי" השוודי ביקרו אצל שבויים סוריים פצועים

נציגי הסניף השבדי של „אמנסטי" ביקרו אתמול אצל השבויים הסוריים המאושפזים בבית החולים שבאשאל הרופא בבאר יעקב. הנציגים, מר יו־ק ואשתו אליזבט, שוהים בארץ כימים.

מר בייקר שוחח תחילה עם זוגי שהוא בן 23, מהעיר טרטוס, חייל שנשבה כשהוא פצוע באמת ברמת הגולן. השבוע אמר. הוא זכה לטיפול טוב ואוכל טוב. ניתנה לי אפשרות לכתוב לבני משפחתי וכבר קיבלתי תשובות על מכתבים, אמר.

שבוי אחר עמו שוחחו נציגי „אמנסטי" הוא עדנן תסאי, הארד, בן 36 בדרגת סגן אלוף, שנשבה לאחר שנפצע ממטוסו ליד קוניטרה ביום השלישי של המלחמה.

זוכים לטיפול טוב ויחס הוגן — רגלו האחת של הטייס נקטעה בעת שמטוסו נפגע ורגלו השניה נקטעה בעת שהועבר לבית חולים, כדי להציל את חייו. ניתוח החירום בוצע על ידי חירורג בעת ששהה בארץ במתגבר בתקופת המלחמה. עתה עוסקים בהתאמת רגלים תותבות שיאפשרו לטייס ללכת.

עם תום הביקור, אמר מר בייקר, כי למרות שקשה בדרך כלל לדובב שבויים ולשמוע מה הם חושבים באמת, נראה לו, כי הטיפול לו זוכים השבויים הסורים הוא טוב והם זוכים ליחס נאות. „אדווח על הביקור למזכיר הכללי של הארגון בלונדון וגם לסניף השבדי", אמר.

במפלגה ובתנועה

השר ד"ר בורג — מחר באספת „ארגון עולי ארצות המערב"

במוצש"ק ב־7.30, תתקיים בהיכל שלמה, בירושלים, המסיבה השנתית של „גמילת החסד" של „ארגון עולי ארצות המערב". אורח הכבוד של המסיבה יהיה שר־הפנים ד"ר יוסף בורג, שינאם על: „לקח הבחירות לתנועה ולעם". הרב דוד סלונר, נשיא הארגון, ינחה את המסיבה.

הרב זלמן פליטניק ויהודע מחר בהיכל שלמה

הרב זלמן פליטניק, לשעבר רבה הראשי של ליברפול, יהודע כהן, שיק, בשלוש אחה"צ, בהיכל שלמה, על הנושא: פרשת השבוע לאור ימינו. סידרה זו נערכת בשיתוף עם ארגון ותיקי התנועה בירושלים.

המפד"ל — הפוה"מ, סניף תל־אביב

מסיבות ליל שבת:

מועדון שילה. על: „אחרי המבוכה" ירצה: ד"ר צבי זהבי. זמירות ושירה בציבור החזן י. זיו.

—●—

מועדון „אהבת חסד", סקירה על ספר בראשית. ירצה: מר אברהם עובדיה. המנחה: הרב משה ברנשטיין. זמירות: החזן ש.ה. טולניק.

—●—

מועדון בילו, על: „ארץ ישראל — עם ישראל ירצה ד"ר אשר ויזר. זמירות: החזן א. הוכברג.

—●—

מועדון המשך שינקין: במוצאי שבת ב־7.30 מסיבת מלוה מלכה. על: „התבוננות מלקחי מלחמת יום הכפורים לאור התורה". ירצה הרב משה מאיה, רב שכונת יד־אליהו. המנחה: מר א. צבקנבוים. החזן ישעיהו וינרייך ינעים את המסיבה.

תנועת האשה הדתית

שבת:

קרית מוצקין — בבית הכנסת לנוער בשעה 11 פרשת השבוע, הרב קליימן.

בני ברק:

במועדון החברה רח' דניאל, עונג שבת לקשישים בשעה 4.30 אחה"צ, בהשתתפות הח' קסל.

יום רביעי:

פתיחת „באזר" ב־9 בבוקר למען שיקום פצועי צה"ל יוזמת תנועת האשה הדתית לאומית ולטובת מוסדות ילדים. מבחר בגדים לנשים ילדים וגברים.

תנועת האשה הדת"ל, סניף תל־אביב

פרשת שבוע:

המשך שינקין: בבית הח' ברכה כץ בליפולי 60. המרצה: הרבנית קוסובסקי.

קרית שלום: בבית הח' בן־תרוש, רח' כוכבי־יצחק 5. המרצה: מר בן־תרוש.

מים רבים ומתוקים בקידוח תל שוקת

בשאיבת נסיון שביצעה „מקורות" בקידוח תל שוקת 1, נבצאו מים רבים ומתוקים. דובר החברה שמסר על כך היום אמר, כי עומק הבאר מגיע ל־490 מטר וכי רמת המליחות של המים מגעת ל־113 מיליגרם כלור לליטר. בשלב זה מפיקה הבאר כ־330 מ"ק לשעה, אולם מצפים לי הגברת התפוקה עם פיתוח נוסף של הקידוח. המים שנתגלו מיועדים לערד וסביבתה.

בשבוע הבא הפרס הראשון בהגרלת הלוטו יהיה חצי מליון ל"י

בשבוע הבא הפרס הראשון בהגרלת הלוטו חצי מליון ל"י (כולל הצברה), כל יתר הפרסים יהיו מוגדלים.

בהגרלת הלוטו האחרונה שהתקיימה ב־2.1.74, היו הזכיות והמכסות הפרס כדלקמן: איש לא ניחש את ששת המספרים הנכונים והסכום המיועד לפרס הראשון יועבר לשבוע הבא. הפרס השני מתחלק בין 3.5 מנות פרס בנות 8,542 ל"י כ"א, הפרס השלישי מתחלק ל־172.5 מנות פרס בנות 346 ל"י כ"א.

● בחברת עמידר הוקם צוות לטיפול במגויסים מקרב עובדי החברה ומשפחותיהם, אשר יסייע להם בבעיות הדורשות טיפול או מתן עזרה, לרבות עניינים הנוגעים לרשויות שונות.

ירושלים

שיעור בהלכה פסוקה מאת הרב ד"ר צבי הרכבי בבית הכנסת הגר"א בשעה 9.30 בבוקר.

תל־אביב

בבית הכנסת הגדול

השבת יעבור לפני התיבה, בקבלת שבת בבית כנסת הגדול ברחוב אלנבי 110, החזן מר מיכאל מגיד (עולה חדש ומר כאופרה מוסקבה). בשחרית, החזן הראשי רבי יהושע דלין. ערבית — 4.45 שחרית — 8.

בבית צ'לנוב

מסיבת מלוה מלכה, ברח' סוקין 1. אינן מתקיימות עד להודעה חדשה.

באגודת „אהבת הסד"

השיעורים מתקיימים ב־8 בערב. בבית „אהבת הסד" רח' בוגרשוב 61. בליל שבת ק': מסיבת „עונג שבת" ליד שלחנות ערוכים, בהשתתפות רבנים הוזנים. ביום ראשון: גמרא — עו"ד ר' משה בידרמן. ביום שני: „עין יעקב" — הרב ר' משה ברנשטיין. ביום שלישי: הנ"ך לחוג נשים — ע"י הרב ר' שמעון פרנקל. ביום רביעי: שיעור ברמב"ם — ע"י ד"ר ר' יהודה מוריאל.

ב„אהל שם"

השבת: ב־10 י. טברסקי — תנ"ך. ב־11 הרב פרידלנדר: תלמוד. ב־4 בכסיבת „עונג שבת" תרצה: גב' נחמה ליבוביץ על: „התפילות בי אספקלריה יהודית ואוניברסלית". הפותח: יו"ר „אהל שם" — משה גולדשטיין. דברי אגדה: — ד"ר ש. ז. כהנא.

העיירות התנ"ך בדפים ובאמנות

שנוסדה בחסותו של דוד בן־גוריון ז"ל, פתוחה עתה בבל יכוה השבוע בשעות 10—1 לפנה"צ בבית התנ"ך בהל־אביב, שד' רוטשילד 16 (מר זיאוון ת"א לשעבר). לקבוצות מאורגנות ולהלמידי בתי ספר אפשרות לבקר גם בשעה אחרות לפי הודעה מראש להנהלת בית התנ"ך טל. 57760.

חיפה

בית כנסת לנוער בפי"ם ממ"ד „יבנה נצח ישראל" חיפה

התפילות בכל ליל שבת לפי זמני הדלקת הנרות ובשבת בבוקר ב־7.30. לפני התפילה שער בהלמוד ע"י המכורה הרב ישעיהו נגר, ב־8.15 תפילה. לפני קריאת התורה ליעוד משניות ע"י הרב יגיל לזכר תלמידי ביה"ס שנפלו במערכות ישראל.

לוח הצופה

● דירת 2½ חדרים מרוהטת, ברחוב יגאל, בני־ברק, טלפון: 03—787753.

● למשרד עורכי דין דרוש נער לעזרה בעבודות משרדיות ולשליחויות. טלפון: 03—50881.

● פרטי 36/161 להי גרוש בלי ילדים מסודר בדירה ועבודה בהפש להיה לנישואין. ה.ד. 1334 תל־אביב למספר ד/62951.

● מקהלת בליגיים בירושלים: — בשיגול, בחיבה בכבוגת — חדש! ביה"ס „הפקיד", י. פורמן, בצלאל 18.

השבת אבדה

לפני למעלה מחצי שנה נמצא באוטובוס מתל־אביב למושב המד, טלית, תפילין. לקבלו על ידי סימנים אצל משפחת „מהצרי", רבב"ם 6, פרדס חנה.

נרשמו לנשואין

הרבנות הראשית והמועצה הדתית ירושלים

בן־ראובן גיורא (בנהי) בן ציון (רוק) ירושלים; קזז דליה בת יעקב (רוקה) ירושלים.

כבולם ציון בן כלב (סלוה) (רוק) ישראל—בת־ים; רייכהולד ויויאן דבורה (חיה) בת משה (רוקה) בלגיה—ירושלים.

כהן יעקב בן קשנן (רוק) ירושלים; שרביט דליה בת בנימין (רוקה) ירושלים.

גולדהמר יוסף (ספי) בן יעקב (רוק) ירושלים; מלכה נצבי בת סלומון (שלכה) (רוקה) מרוקו—ירושלים.

דרויש בנחם זכריה כמלך (בקש) בן אבשלום (רוק) ירושלים; עצמת מטילדה (כורי) בת שת (רוקה) ירושלים.

חליאובה רינה (כבלוקי) בן אברהם (רוק) אלג'יר—ירושלים; כקייס אסתר בת יעקב (רוקה) ירושלים.

שץ מיכאל (מרדכי) בן דוד (רוק) אנגליה—ירושלים; לדרר אבלין בת בנו (רוקה) ד"א—ירושלים.

לוי אליהו בן דוד (רוק) ירושלים; גלי אסתר בת יהודה (רוקה) ירושלים.

סוגרס מרעת בן יוסף (רוק) ירושלים; הבבורגר יוכבד ליבי בת שמואל (רוקה).

גבאי ציון (חלמה) בן משה (רוק) ירושלים; אברך (בישון) הבר בת דניאל (גרוזה) מרוקו—בית־שמש.

קונסטט משה בן יונה (רוק) רחובות—ירושלים; בזיהום הגה בת צבי (רוקה) ירושלים.

אלקובי יהודה בן יצחק (אליהו) (רוק) מרוקו—ירושלים; בנהיים צבה דינה בת פרנצס (מרדכי) (רוקה) רומניה—ירושלים.

בר כוכבא (נקי) שבתון בן מיכאל (רוק) ארון—ירושלים; זרזי רחל בת חביב (רוקה) ישראל—ירושלים.

לנגסי יצחק (גייס) בן נסים (רוק) מרוקו—בית־שמש; נבסי שרה בת אלברט (רוקה) מרוקו—אשדוד.

מהבי משה בן יוסף (רוק) מרוקו—ירושלים; כיארה הבר שרגלה בת פרגיוס (רוקה) רוסיה—ירושלים.

בן־חור אהרן בן יוסף (רוק) ישראל—ירושלים; בובזוף אורה בת זכריה (רוקה) ישראל—ירושלים.

אחיון מרדכי בן יוסף (ריק) מרוקו—ירושלים; יקואל מרסובה (כולי) בת גייס (רוקה) מצרים—ירושלים.

קבוזי אליהו בן דוד (רוק) ישראל—ירושלים; זוורים דינה בת מנחם (רוקה) ישראל—ירושלים.

בחור עזרא בן אברהם (רוק) ישראל—ירושלים; זכיר דליה בת עזרא (רוקה) ישראל—ירושלים.

דיין חיים בן יעקב (רוק) ישראל־ירושלים; הון טל (מבעודי) בת ברוך (רוקה) מרוקו—ירושלים.

כליב עובד בן כליב (רוק) ישראל—ירושלים; באבו גיטה בת עזרא (רוקה) ישראל—ירושלים.

אבינועם שמואל בן מוריס (משה) (רוק) ישראל—ירושלים; בן־יאיר כיכון (סימה) בת אברהם (חזה) (רוקה) ספרד—ירושלים.

יהושע טליה בן יהיה (יחיאל) (רוק) ישראל—ירושלים; אילה רחל בת אהרן (רוקה) ישראל—ירושלים.

אחיון דוד בן נסים (רוק) ירושלים; לוי הנה בת משה (רוקה) ירושלים.

גולדברג לאהרד הרי (צבי) בן בקס (מרדכי) (רוק) ד"א—ירושלים; נתיר כדיא זגהר הבר יוספה בת גליקס (שמחה) (רוקה) ירושלים.

ציון (צונה) שבתאי בן אברהם (רוק) ישראל—ירושלים; כלבי רינה בת רוסים (רוקה) מרוקו—ירושלים.

ארגיוני דני (עזרי־אלה) בן משה (רוק) ישראל—ברזב; דואבש ברנע (ברנה) אסתר בת אליהו (רוקה) ישראל—אשקלון.

גב (כורזי) כלבה (חביגא) בן רחמים (רוק) ירושלים; בוזרי כוכבה בת אהרון (רוקה) ירושלים.

באבזאן יוסף בן שבתון (רוק) פרס—ירושלים; בוזרי אילנה בת יחזקאל (רוקה) ירושלים.

הורי מאיר בן שמעון (רוק) מרוקו—ירושלים; בן אורי עפרה בת מאיר (רוקה) ישראל—חיפה.

המועצה הדתית חדרה

בירה חבניה בן יחיא (רוק) חדרה־אליקין; כלכה צפורה בת נחום (רוקה).

איפריבוב יעקב בן אפרים (אליבן) רוסיה־צפולה; פורילוב פרול בת חיים (אלבבה) רוסיה—חדרה.

אלכוריבין איתמר בן יוסף (רוק) חדרה; בן־דוד טליה בת צבירה (גרוזה) כפר־סבא פתח־תקוה.

אבדיאו משה בן זלבן (רוק) חדרה; בנבנישטי לבנה בת אברהם (רוקה) — רחובות—אשקלון.

אבהאוז דאגל בן מרדכי (רוק) מרוקו—חדרה; סוסן ביבי בת יצחק (רוקה) — מרוקו—אור־עקיבא.

ויקנין מאיר בן יצחק (רוק) מרוקו—חדרה; בן־שאגן סול בת דוד (רוקה) טבריה—דימונה.

בן־זקן ישראל בן שמואל (רוק) אשקלון; תבשבי אירית בת שמעון (רוקה) חדרה.

ספר דוד בן נהור (רוק) חדרה; קופלוביץ אסתר בת נתן (רוקה) רומניה—עכו.

קחיין דן בן דוד (רוק) חדרה; סבוריטסקי זהבה בת מרדכי (רוקה) חדרה.

רוזנברג משה בן ישראל (רוק) חדרה; מרדכן אירית בת יעקב (רוקה) חדרה.

דדון יצחק בן פנחס (רוק) מרוקו־חדרה; מלכה שולמית בת שבציהו (רוקה) חדרה.

קורמירסקי יצחק בן שלובמן (רוק) חדרה; בניכין חוה בת שלמה (רוקה) חדרה.

שוקרון כרקוס בן דוד (רוק) ספרד־חדרה; ביסון אילן בן יוסף (רוקה) מרוקו—חדרה.

מכן אלברט בן יוסף (רוק) מרוקו־חדרה; ארוקופי עינה בת יעקב (רוקה) חדרה.

הרבנות הראשית — המועצה הדתית — נתניה

סעדיוב יוסף בן כהן (רוק) רוסיה—נתניה; פריבה בתיה בת מרדכי (רוקה) רוסיה—בית־שמש.

לשכת הרבנות בגבעתיים

לרין גרשון בן יוסף (רוק) רוסיה—גבעתיים; אלברט אסתר בת אבו (רוקה) רומניה—תל־אביב.

הרבנות הראשית המועצה הדתית באר־יעקב

זאב לבבי בן אריה (רוק) רומניה—באר־יעקב; עמר פרלה בת בדורי (רוקה) ד"א—באר־יעקב.

אברהם לפתניק בן יחזקאל (רוק) ישראל באר־יעקב; ברזה ילי בת שלום (רוקה) פריפולי—באר־יעקב.

היום

יום ששי, י' טבת תשל"ד 4.1.74

פו - ויחי

הפרק: ישעיה ס"ו; המשנה: זבחים יג, ג־ד; הדף: זבחים 13; ההלכה: אורח חיים שו, א—ג.

שבת — הפרק: ישעיה יא־יב; המשנה: זבחים יג, ה־ו; הדף: זבחים 14; ההלכה: אורח חיים שו, ד־ו.

שידורי ישראל

חדשות בעברית

6.00 (גל ב'); 7.00 (ב'); 8.00; (ב') 9.00; (ב') 10.00; 11.00 (ב'); 12.00 (א' ב'); 13.00; (א' ב') 14.00; (א' ב') 15.00; (א' ב') 16.00; (ב') 17.00; (א' ב') 18.00; (א' ב') 19.00; (א') 20.00; (א') 21.00; (ב') 22.00; (א' ב') 23.00; (א' ב') 24.00; (א' ב') 01.00 (א' וב').

שידורי תכנית לעולים (ב') עברית — 19.00; יידיש — 19.10; לאדינו — 20.00; מוגרבית — 20.15; רומנית — 20.30; רוסית — 20.45.

רשת א'

09.05 „קולגיום מוסיקום" 09.05 המקלט; ההוברות הבילטונית ירושלים 09.55 הידיעות באנגלית 10.55 תרבות בצרפתית 11.00 עברית לכם 11.15 שידורים לתלמידים בבתיהם 11.50 שיר ותנובה 12.05 „קונצרט הצהריים" 13.00 בחצי היום 14.10 לאם ולילד 15.05 הילדים הגדולים „קבלת שבת" — פרשת „ויחי": הבגרותה בכתב יעקב אוחבן, קריאה בכתבי הנביא, שיחה על הפרשה מאת אליהו בקשי פרקי חזנות, שיחה בהלכות שבת, מאת הרב עובדיה יוסף 16.05 רגע של עברית.

רשת ב'

06.15 שעון בוקר 06.59 רגע של עברית 07.00 הבוקר הזה 07.25 זמר זמר לך 07.55 אור ירוק 08.10 „בוקר טוב" — כריסטות שלום 08.55 „כלקבות המשפחה" 10.05 „כאן בבית" 11.40 לאן הערב הזה 12.05 „בקצב היום" 12.30 „הן חיון" 13.00 בחצי היום 13.25 שירים בחלון 14.10 „כאן אחר בגורי" 15.05 „גוטר חביבי".

גלי צה"ל

06.05 צלילי בוקר 06.55 לגבורים ולכבוד 07.05 צלילי בוקר — המשך 07.55 הבוקר 08.20 צה"ל עם שיר 10.55 מיוחד היום 11.05 היפור החשובי הקצר 11.05 חמים ושבים 11.55 כל חדש 12.05 יומן הצהריים 13.30 הבבוד היהודיה 13.55 התרעה לחיילים 14.05 קיבוה של 14.30 חד חלק 14.55 נשבת 15.55 הפטרת השבוע.

טלוויזיה כללית

15.00 כנשמת פרטורית: „מה קרה לבובי דיק" 15.25 לקראת שבת.

במוצ"ש

רשת א'

18.05 רסיטל (מסראו) 18.40 שירים ביידיש 19.05 יומן הכבבת 19.50 פרקי הירבה נהנין: הצעירים, פרקים רייאשיים — קריאה מפי כלבה ברסלוב ושיחה מאת פרופ' מנחם גרבוביץ 20.05 „בשבילי בין ספר ספרות" 20.40 פרקי זמרה 21.05 „הבוגרים" 22.05 הלילה כלנוי המלוהאות בשבעה 23.00 הלילה הזה 23.25 „אומץ בעל" 00.05 רגע של שיר.

רשת ב'

18.05 כוכב הערב 18.30 בשבוע הספורט 21.05 „חהבוגרי" 21.45 „בתאי הפורם" 22.05 הכבעיה לעולם 23.25 אדום צהיק 01.05 עד אור הבוקר.

גלי צה"ל

18.05 המכתב האהבה הייל 19.05 מבצע אליך 20.05 מנגינות 21.05 מבוכות, כבוזנה 21.35 מבוכות ברחוב פלבים והחזות 22.05 הינם יהיה 23.53 עם כסו 00.05 יומן חדשות 01.05 ציבורי לילה.

טלוויזיה כללית

18.00 חדשות עברית וערבית 18.04 דיש עם שיר 18.32 חדודים הגברה 18.45 חדשה — „הצגת ביצי" 19.30 מבט 20.00 התבגרי בין יוהי להולי 20.30 ככב לחדוותה 21.10 אירוויזיון 22.00 כבב כאורנס 22.40 תכנית בידור; כבוזו של יום; חדשות.

חבר קיבוץ זכה 150,000 ל"י בהגרלת מפעל הפיס

בהגרלת מפעל הפיס שהתקיימה ב־27.12.73, זכה בסך 150,000 ל"י חבר באחד הקבוצים בנגב. הזוכה הוא יליד הארץ ונשוי. באותה הגרלה זכה ב־50,000 ל"י סוחר בגדים מחיפה.

תיאטרוני ישראל

במוצ"ש 5.1.74

הבימה:

כך אוהבים האחרים: תל־אביב, האולם הגדול ב־8.30

הו, הו, יוליה: תל־אביב האולם הקטן ב־8.30

הקאמרי:

מלון פלזה: תל אביב

כב"ב בעיניכם: חיפה

התיאטרון העירוני חיפה

אנשים קשים: ירושלים

כטוב בעיניכם: חיפה ב־6.30

בשרות צבאי צה"ל

הצפה

עתון יומי

HATZOFE DAILY

המו"ל: הצופה בע"מ. עורך ש. דקזיחוא, מערכת ומנהלה תל־אביב, רח' המסגר 66. טל. 35421. ת"ד: 2045. השבת בנק הדואר 41144 ★ סניף ירושלים: רח' בן יהודה 3, ת"ד 1148, טל. 234910, 528344 35609. בערב טל. ★ סניף חיפה רח' ארלוזורוב 3, טל. 663628. דפוס העשור בע"מ, ת"א. רח' המסגר 66, טל. 31554.

●

אין המערכת אחראית לתוכן המודעות ולמהותן

מכذا من الاصل

هكذا من الاصل

למפד"ל שליש מהמנדטים בעיריית בני־ברק

מגמה להקים קואליציה במתכונת הקימת

מאת סופרנו בגוש דן

אחרי ספירה סופית של קולות החיילים נתברר שבבחירות למועצת עיריית בני־ברק הצביעו קרוב לשמונים אחוז מבעלי זכות הבחירה — סיעת המפד"ל זכתה במספר הגדול ביותר של הקולות ומהווה את הסיעה הראשונה בעיריה.

לה שליש מהמנדטים במועצת העיר, 5 חברים בעיריה מתוך 15. כפי שנודע לסופרנו קיימת מגמה להקים את הקואליציה בעיריית בני־ברק במתכונת הקואליציה הקודמת בראשותו של י. גוטליב מהמפד"ל כראש העיר וכשותפים בקואליציה אותן הסיעות שהשתתפו בקואליציה הקודמת.

מתוך 52,500 בעלי זכות בחירה הצביעו כאמור כשמונים אחוז ומהם היו 39,292 קולות כשרים. מתוכם קיבלה המפד"ל 11,632 קול, המהווה 27 אחוז — 5 מנדטים. המערך — 6,547 קול, 16 אחוז — 3 מנדטים. אגו"י ופאג"י: 8,274 קול 21 אחוז, 3 מנדטים, ליכוד — 6,039 קול, 15 אחוז, 2 מנדטים וספרדים חרדים — 4,829 קול, 12 אחוז, 2 מנדטים.

כנס התייחדות עם חללי מלחמת יום הכיפור במדרשיית נועם בפרדס חנה

מאת סופרנו בשומרון

כנס ההתייחדות עם זכרם של חללי מלחמת יום הכיפורים ובתוכם 11 מחניכיה־בוגריה של מדרשית „נעם" בפרדס חנה, נערך אמש, בהיכלה של המדרשיה, בהשתתפות משפחות שכולות, מאות בוגרים וחניכים ותושבי המושבה.

כנס ההתייחדות נפתח בלימוד פרקי משניות לזכרם של הנופלים. הרב ח.י. לוין, רבה של פרדס־חנה, קרא בדבריו הנרגשים לאחדות, שלום ר' אחוה בעם, נוכח ההתנכלות של כמעט כל האומות. פירוד הלבבות, אמר, הוא בבחינת כחדל חמור ביותר.

הרב י. יגל, ראש הישיבה במדרשיה, העלה דמותם של 11 הבוגרים ותאר מגולותיו ומידותיו הטובות הנעלות של כל אחד ואחד מבני חבורה קדושה זו. כן עמד הרב יגל על חלקם במהלכי הקרבות.

מר י. סדן, מנהל המדרשיה, קרא להעמקת קדושת החיים בתוכנו, ר' בדיקה מחודשת של בערכה החינוך הכללי בתקופה גורלית זו ובמיוחד לטובת הרהורי בוגרי מוסדות חינוך כלליים, לעצם זכותנו על הארץ.

לאחר תפילה „מלא רחמים" אמרו ההורים השכולים „קדיש".

רחוב בן־גוריון — בסאן פאולו

ריו דה ז'נירו 3 (עסט"א) — שמו של דוד בן גוריון ייקרא על אחד הרחובות בסאן פאולו, זאת לפי בקשתו של יעקב צוייביל, ציר באספה המחוקקת של סאן פאולו. בריו דה ז'נירו קיימת כבר, הנושאת את שמו של בן גוריון מאז שנת 1962.

לפני שבוע נקרא שמו של ד"ר משה קאופמן, מי שהיה נשיא הקונפדרציה היהודית בברזיליה, על רחוב אחד בעיר סאן פאולו.

אישים ומוסדות

— הרב הראשי לצה"ל ת/א מ. פירון וסגנו הרב גד נבון קבלו את הרב טוביה שטרן, רבה של מיאמי־ביץ', בארה"ב, שהביא ספרי תורה, תפילין ותשורות לחיילי צה"ל, מאת קהילתו ומסר אותם באמצעות הרבנות הצבאית. הרב שטרן ביקר במתקנים צבאיים ומסר את התשורות לחיילים.

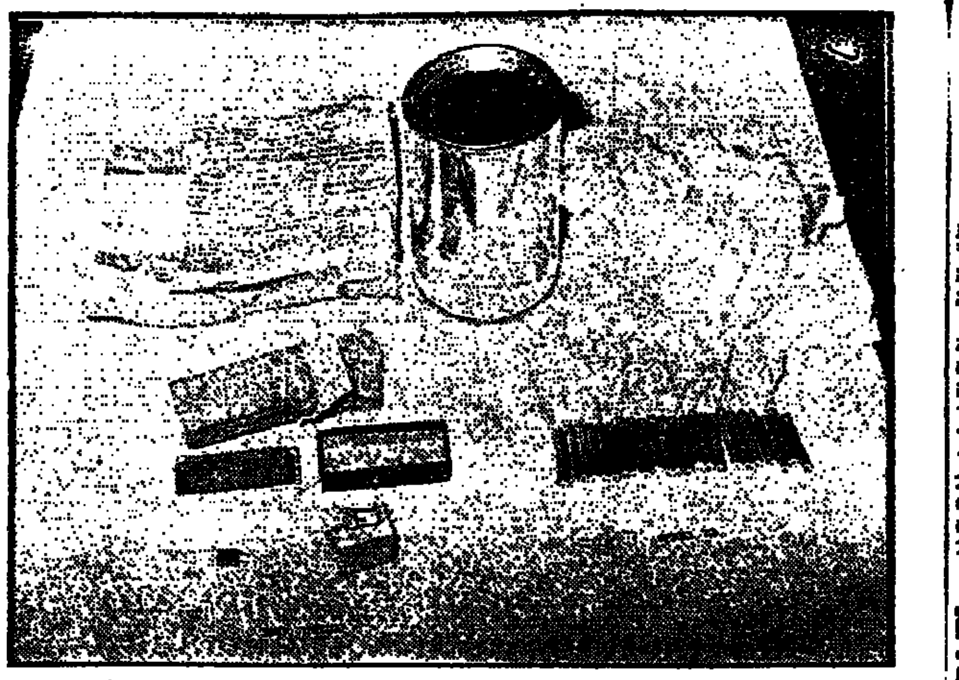

מכשיר־הקשר לצרכי ריגול (בתמונה — משמאל למטה), שנמצא ליד גופתו של מחבל, תושב מזרח־ירושלים, שנהרג ב־31 בדצמבר 73, בעת שטיפל בהכנת מיטען חבלה (בביר זית שבנפת רמאללה). כן נתגלו ליד המחבל ההרוג, 23 נפצים (מצד ימין), שהיו עטופים בצמר־גפן. המכשיר והנפצים הוסתרו בקופסת נס־קפה (בתמונה למעלה), בצד הוראות (משמאלה מהקופסה) לשימוש במכשיר הקשר שטווח פעולתו עד 800 ק"מ. המכשיר כולל: משדר לשדורי מורס, מגבר לשדור אותות מורס מוקלטים ומגבירים.

מגעים להרכבת קואליציה בירושלים

ועדת המו"מ של המפד"ל נפגשה עם עמיתיהם במערך

מאת א. דורון, כתב „הצפה"

מגעים רשמיים ראשונים להרכבת קואליציה עירונית בירושלים נערכו אמש כאשר ועדות המו"מ של המערך נפגשו עם הוועדות המקבילות במפד"ל בגוש החרדי במקביל החלה התרוצצות פנים מפלגתית המרכזת כי עיקר הקשיים יהיו דווקא בתוך המפלגות.

בעוד ראשי מפלגת העבודה בבירה חלוקים קשות בשאלה מינוי הסגנים פרצה מחיתה פנימית גם בסניף תנועת „החרות" המהווה את רובו המוחלט של הליכוד בבירה. חברי תנועת החרות בירושלים וסגני הסניף בכנסת ובמרכז המפלגה הביעו בקורת חריפה על המהירות בה „מכר" מועמד המפלגה יהושע מצא את ראשות העיר לקולק. למרות שהמערך איבד את הרוב במועצת העיריה הבוחר העביר את כוחם של גח"ל והמפד"ל, נחפז יהושע מצא להבהיר כי הוא חותר לקואליציה מקיר אל קיר בראשותו של מר קולק. עוד בטרם יבש הדיו על כרוזי הבחירות ועל התקפות הליכוד כנגד מדיניותו הפשרנית של קולק במזרח העיר, מיהר מצא לא רק להודיע כי יצטרף לקואליציה, אלא שהפציר גם במר קולק כי ימשיך בתפקידו מאחר וזה מגלה היסוסים על רקע המתיחות הפנימית במפלגתו.

לאחר הבקורת שנמתחה על מר מצא על הכרזתו משלשום, הוא חזר אמש והקשיח את דרישותיו. מר מצא אמר כי במידה ואמנם תיכון קואליציה חדשה הוא יתבע לצמצם את מספר סגני ראש העיר מ־6 ל־5 על חשבון המערך. דרישה זו תעמיד במצב קשה את מפלגת העבודה אשר תאלץ להסתפק בשני סגנים במקום ה־3 בשעה שציפתה ואף ייצרה את בחירתם של ארבעה.

מועמד המפד"ל לתיק החינוך ד"ר יוסף גולדשמיד

המסקנה המתבקשת ממצב זה היא החזרת תיק החינוך הנמצא בידי סגן ראש העיר מר יוסף גדיש לידי המפד"ל. מועמד המפד"ל לתפקיד זה הוא איש החינוך המובהק ד"ר יוסף גולדשמיד, שעסק 34 שנים בחינוך וניהל שנים ארוכות את אגף החינוך הדתי במשרד החינוך והתרבות.

אמש נפגשה ועדת המו"מ של המערך בלשכת ראש העיר מר קולק. לפני הפגישה אמרו חברי המשלחת לכתבנו, כי הם ידרשו בתוקף את תיק החינוך שנלקח מן המפלגה לפני כארבע שנים וכן את הגברת תקציב הפיתוח של המועצה הדתית. כן אמורים היו להיפגש משך הלילה ועדות המו"מ של המערך ואגו"י ופא"י. הבוקר יפגשו ראשי המערך עם ועדת המו"מ של גח"ל.

תמיהה על סקירה ב„שידורי ישראל"

תמיהה רבה עוררה אמש במרכזי המפלגות בבירה כתבה ששודרה בתכנית „היום הזה" בשידורי ישראל. כתבה זו כללה סקירה עתונאית על ההתפתחויות והסוקר לא היה אלא מר עקיבא אגבלהרד, שהוא אחד מ־2 דובריו האישיים של מר קולק בעיריית ירושלים.

הסקירה המלאכותית החד־צדדית "מפי הדובר כעיתונאי ולא כדובר, לא הלמה את האיזון הנדרש מרשות שידור ממלכתית.

דרישה להפשרה של הקפאת אישור ישיבות ההסדר

מאת כתב „הצפה" בירושלים

דרישה להפשרה מיידית של הקפאת אישור ישיבות ה„הסדר" מטעם משרד הבטחון תיכלל כנראה, בין התביעות הבסיסיות של המפד"ל במו"מ הקואליציוני ומנוחים כי סעיף זה לא יתקל בהתנגדות קשה.

אמש נועדו בירושלים אחדים מראשי ישיבות ההסדר הקיימות ואנשי מרכז ישיבות בני עקיבא האמורים לפתוח ישיבה נוספת והחליטו לפנות לראשי המפד"ל בדרישה ליישם את המצע בדבר ישיבות ההסדר בראשית המו"מ הקואליציוני.

כן הועלתה תביעה להפשיר את הקפאון גם ביחס לאישור הישיבות התיכוניות שנוסדו לאחר מלחמת ששת הימים (כמו ישיבת ה„אדרת" בבת־ים וכו') כישיבות תיכוניות מוכרות ע"י משרד הבטחון כדי שבוגריהן יוכלו להמשיך בישיבות ההסדר.

מנוחים כי על רקע פרשיות הגבורה, הצטיינותם והשתלבותם של תלמידי ובוגרי ישיבות ההסדר במלחמת ששת הימים לא יגלו שלטונות צה"ל, ראשי משרד הבטחון ושרי הממשלה התנגדות לדרישה טבעית זו להפשרת ההקפאה.

עלייה במחירי הבנזין בארצות־הברית

ואשינגטון 3 (יופ"י) — מחיר הבנזין בתחנות הדלק עלה ביותר מ־50 סנט לגלון בחלקים נרחבים של ארצות־הברית ונודע כי צפויה עליה נוספת של 11 סנט בחודש מרץ.

וויליאם סימון, מנהל המשרד הפדראלי לאנרגיה, ציין במסיבת עתונאים שהתצרוכת בארה"ב מגיעה ל־500 אלף חביות דלק ליום מתחת להצפוית לשבוע זה.

עוד אמר סימון כי הוא מניח שהמחירים יעלו ב־8 עד 11 סנט לגלון תוך החודשים הקרובים.

גלון בארה"ב שווה ל־3,8 ליטר.

זכו בהגרלת הפיס

בהגרלת מפעל הפיס שנערכה אתמול זכו הכרטיסים הבאים:

בסך 150.000 ל"י זכו המספרים: 097677 613197.

בסך 50,000 ל"י זכה המספר: 436999

בסך 12.500 ל"י זכו המספרים: 166340 654462.

בסך 6,250 ל"י זכו המספרים: 188709 446169 479523 552525.

בסך 1,250 ל"י זכו הכרטיסים הבאים: 069092 141365 158274 172029 177518 182535 189451 200731 282552 368010 393223 407785 432701 612063 636054 636352 652082 663909 733694 746055 788566.

בסך 600 ל"י זכו הכרטיסים שמספריהם מסתיימים ב־07104 07385 19375 31421 32281 35333 51751 61011 61813 73513.

בסך 250 ל"י זכו הכרטיסים שמספריהם מסתיימים ב־01129 28475 77263 02282 33023 78904 05159 35644 80572 10812 36354 87543 13932 37817 90483 12646 44194 14231 56123 19538 61299 19705 72477 22244 76708.

בסך 100 ל"י זכו הכרטיסים שמספריהם מסתיימים ב־0507 1267 5537 5953 7827 7855 9122.

בסך 50 ל"י זכו הכרטיסים שמספריהם מסתיימים ב־0691 3293 6027 7884 0907 3295 6355 7957 0969 3432 6478 8239 1805 4375 6672 8259 1867 4643 6713 8273 2127 5093 6969 9107 2219 5364 7146 9166 2262 5374 7146 9606 2603 5601 7366 9843 3166 5865 7839.

בסך 4 ל"י זכו כל הכרטיסים שמספריהם מסתיימים בספרה: 5.

תאונה קטלנית

החייל אשר נסע ברכבו בערך בשעה 8.00 בערב במוצ"ש — 1.12.73 — בכביש חיפה — פתח־תקוה איזור רעננה, ליד גן כבשה (תחנת דלק „פז"), והיה עד לתאונת דרכים בה נדרס למוות אב ל־15 ילדים ע"י מכונית שאב מס' 786—224, מתבקש להתקשר בשעות העבודה עם משרד עו"ד צבי שניידר, שדרות רוטשילד 31, תל־אביב, טל.: 065—622—03, 545—612.

תקציב קופ"ח – מיליארד ל"י

120—150 מיליון ל"י — תקציב השקעות

מאת סופר „הצפה"

תקציב קופ"ח לשנת הכספים 1974/5 יסתכם במיליארד ל"י תקציב שוטף ו־120—150 מיליון ל"י תקציב השקעות. מסגרת זו של התקציב, שיוגש בעוד כמה חדשים, גובשה לאחרונה — מסר אתמול יו"ר קופ"ח, א. ידלין, בישיבת הועד המפקח.

א. ידלין אמר כי קופ"ח הכינה תכניות לבנייה חדשה בהיקף של מיליארד ל"י, למקרה של שפל בענף הבנייה.

תכניות אלה ישנו את פני האישפוז בארץ, אמר, בציינו כי כבר היום משנים תכלית שינוי את בתי החולים של קופ"ח. בין היתר מדובר על השקעות עד שנת 1980 בסכום של 100 מיליון ל"י בבילינסון ו־75—50 מיליון בכל אחד מבתי החולים עפולה, מאיר וקפלן. ההשקעות כוללות הגדלת מספר המיטות, ציוד חדיש ביותר והעמקת השירות לחולים.

מהפכה שקטה

קופ"ח עוברת עתה מהפכה שקטה, אמר, במסרו על הסדרים שנעשו עם משרד הבריאות שלפיהם יעלה כוחה של הקופה בכפה האישפוז, כשבין היתר יעבור אליה כמעט כל אישפוז החולים הכרוניים.

בדברו על קופ"ח בתקופת המלחמה, אמר כי מערכת הרפואה בארץ עברה ביעילות מירבית וחיילי צה"ל הפצועים קיבלו את הטיפול הטוב ביותר. בחודש וחצי של המלחמה היתה התפוסה של בתי החולים רק שליש עד מחצית מכושרם. זאת משום שבתי החולים פונו עד 75 אחוז מהחולים האזרחיים ורוב פצועי המלחמה היה פחות מכפי שחשבו. בעקבות זאת הופנו יותר חולים אזרחיים.

הכשרת כח־אדם

מ"מ יו"ר מרכז קופ"ח, ד"ר ת. דורון, מסר על הסכם עם אוניברסיטת תל־אביב ומשרד העבודה בדבר הכשרת כח אדם ברפואה העבור קהית. הוא מסר על ביצוע 700 מיטות לחולים כרוניים בבתי החולים של קופ"ח.

יורחב הטיפול הפסיכותרפי

הועד המפקח אישר עקרונית הרחבת שירותי קופ"ח לטיפול פסיכותרפי. לפי ההסדר הקיים נשלחו חולים הזקוקים לטיפול זה לרופאים פרטיים וקופ"ח השתתפה בסכום קטן בהוצאות של החולים. כעת תקיים קופ"ח שירות משלה. ועדת הכספים תקבע את ההסדרים לזכויות החברים — אם הטיפול יהיה חנם או שהחולים יצטרכו לשאת בחלק מההוצאה.

הועד המפקח אישר את קיומה של ועידת קופ"ח בימים 28—26 במרס. הפתיחה תהיה בתל־אביב והמשך הועידה ב„מבטחים" בזכרון יעקב. מספר הצירים בועידה יהיה 334, והייצוג בה הוא לפי תוצאות הבחירות להסתדרות. להפוהמ"ז הוקצו 29 צירים ו־3 חברים בוועדה המכינה של הוועידה. חברי הוועד המפקח ומרכז קופ"ח שלא ישלחו לועידה כצירים של סיעותיהם ישתתפו בועידה כבעלי דעה מייעצת.

הוועד המפקח לא קיבל את הצעת נציג הפוהמ"ז, י. אליאש, לדחות את הוועידה לאחר פסח, מאחר וקיומה קרוב לחג עלול לפגוע בהכנות לחג.

תפילות „יום הקדיש" בעשרה בטבת

מאת סופרנו בתל־אביב

המונים מילאו אמש את בתי הכנסיות המדרשות ברחבי הארץ לתפילת „יום הקדיש", לזכרם של קדושי השואה, הנערך בעשרה בטבת.

התייחדות עם זכר הקדושים קיימה, בהשתתפות אלפי אנשים, בית הכנסת הגדול ברחוב אלנבי בתל־אביב בהשתתפות הרב הראשי לתל־אביב הרב י.י. ידנקל, שהעלה זכרם של הקדושים שנפלו על קידוש השם. כל הנוכחים אמרו „קדיש".

אותה שעה מילאו המונים גם את בית הכנסת הגדול „אוהל מועד", לתפילת „יום הקדיש" ודברים לרוח היום השמיע הרב הראשי לתל־אביב הרב ח.ד. הלוי. תפילת אזכרה נערכה על ידי החזן הראשי יצחק כהן.

אמש, נערך ערב התייחדות עם זכר הקדושים גם במועדון „בלוך", ברחוב יהודה הלוי ודברים על משמעות יום הקדיש הכללי השמיע ד"ר ש.ז. כהנא, יו"ר ועדת ההנצחה לקדושי השואה. ערב זה נערך מטעם ארגון שארית הפליטה ברגן בלזן בישראל.

● הבחור בכפר סכנין שביקש לנקום באביו הטיל עליו עלילה כאילו האב נפגש עם אנשי פתח — נעצר אתמול ל־15 יום בפקודת בית משפט השלום בחיפה.

בס"ד

צבי נשר — ירושלים | כרמלה לנגנטל — בת־ים

נשואים

החופה התקיימה בחוג המשפחה

ה' טבת תשל"ד 30.12.73

הופיע „אפיקי־נחלים"

כרך ח׳ — תשל"ד

התוכן

במבוא הנהל / העורך;

בעמקה של הלכה — ברית ראשונים / הרב משה צבי נריה; בדין שעבוד מטלטלין בכתובה ובשטר / הרב יהודה לייב בגבגי; מצוותה של האשה בנשואין / הרב שלמה לבנון; בדין הפרשת התרומה במתנות כהונה / הרב אהרן כ"ץ; ישוב לשיטת רש"י בסוגיא דאסקופא / עוזיאל בוכנר; בענין השלומי כופר באדם / שלמה פרידמן.

דברי הגות — אשירה לה' / הרב יצחק מילוא; הבהירה המפשית והשלכותיה / הרב איתן איזמן; שביל הזהב של הרמב"ם / הרב אורי דסברג; מקידוש החודש לקידוש הלבנה / הרב שמואל קליין.

בנתיבות ההלכה — ללשונן של ברכות ב„על" וב„ל" / הרב יהודה פליקס ואריה הרבריך; היתר המכירה בשביעית לאחר קום המדינה / הרב זלמן מ. קורן; חיי אישות ללא חופה וקידושין / הרב מאיר בטיסט.

חקר ועיון — השמיר — אגדה או מציאות / אברהם קורמן; דבורה בספרות חז"ל / הרב שמואל אמיתי; נביאי השקר ופעולתם / הרב מרדכי בירנסקי.

בשבילי חינוך והוראה — לראשיתה של הישיבה התיכונית — כפעלו של רבי עזריאל הילדסהיימר באייזנשטאט / פרופ' אליעזר שטרן; לבירור מידת הצלחת החינוך הדתי — על 3 סקרים בחינוך / יוסף באגד; על הנהגת מבתי כבוד / יהודה עמית.

בנתיבות הישיבה משנת הדיין לשנת הי"ת.

מהנעשה בישיבה ✱ חטיבת הביניים

הד הבוגרים ✱ נשף שנת הי"ח

לרכוש: במשרד הישיבה בכהליה, דואר נחלים, טלפון 915831

האגודה לקידום החינוך

מוסדות האגודה לקידום החינוך:

1. פנימיה לחינוך תיכון עיוני ע"ש בויאר (בנים ובנות) ■ ירושלים
2. פנימיה לחינוך תיכון עירוני ע"ש שטיינברג (בנים ובנות) ■ כפר סבא
3. פנימיה לחינוך תיכון דתי לבנים (שע"י מיש הימלפרב) ■ ירושלים
4. פנימיה לחינוך תיכון מקצועי „אורט" (בנים ובנות) ■ נתניה
5. פנימיה לחינוך תיכון מקצועי „כרמית" (בנים ובנות) ■ ירושלים
6. פנימיה לחינוך תיכון דתי לבנות „מדרשית עמליה" ■ ירושלים

פתחו בהרשמת חניכים

לשנת הלימודים תשל"ה

לכיתות ט' בלבד

מתקבלים תלמידים ותלמידות שמצבם בלימודים משביע רצון ומצבם הכלכלי המשפחתי מצדיק קבלה מילגה והשתתפות בהוצאות החזקה בפנימיה.

המעונינים יפנו בכתב עד ליום 16.1.74 לפי הכתובת: האגודה לקידום החינוך, מדור מועמדים לפנימיות, ת.ד. 3391 ירושלים 91033.

נא לרשום על גבי המעטפה את שם המוסד המבוקש.

יד יצחק בן־צבי

השבוע ביד יצחק בן־צבי

ירושלים

י"ב - ט"ז טבת

תשל"ד - 6-10.1.74

יד יצחק בן־צבי ממשיכה לקיים סדרת הרצאות מיוחדת מדי יום בשעה 17.00 בשיתוף עם המחלקה לתרבות, עיריה ירושלים.

התכנית:

יום ראשון י"ב בטבת תשל"ד 6.1.74 — קו החזית המצרית — מר זאב משל

יום שני י"ג בטבת תשל"ד 7.1.74 — אוכלוסית המדבר והפקידה בתולדות ארץ ישראל בתקופה העותומאנית — ד"ר משה שרון

יום שלישי י"ד בטבת תשל"ד 8.1.74 — תגודות מפלס ים המלח — גבי צפורה קליין

יום רביעי ט"ו בטבת תשל"ד 9.1.74 — התייבשות ופתוח ים המלח — מר עמוס גנור

יום חמישי ט"ז בטבת תשל"ד 10.1.74 — תגליות ארכיאולוגיות בנגב הצפוני — ד"ר אליעזר אורן

קתדרה

ביום חמישי ט"ז טבת תשל"ד, 10.1.74, בשעה 20.15 יתקיים באולם יד יצחק בן־צבי

דיון הוקרים בנושא:

ירושלים וספרות „שבחי ירושלים" באיסלאם

בהשתתפות:

פרופ' עמנואל סיון · מר יצחק חסון · פרופ' אליהו אשתור · פרופ' מ. י. קיסטר · פרופ' חיים הירשברג.

ההזמנות במשרדי היד

המועצה האזורית שפיר

דואר מרכז שפירא — טלפון 055־96981

מכרז מס' 113/74

המועצה האזורית מבריזה בזה על הקמת מבנה למרכז אבן שמואל ומזמינה קבלני בנין רשומים להגיש הצעותיהם.

את תנאי המכרז אפשר לקבל במשרדי המועצה האזורית, בשעות העבודה. תמורת ההוצאה של 100.— ל"י שלא יוחזרו.

את ההצעות יש להחזיר במעטפה סגורה לתוך תיבת המכרזים של במשרדי המועצה עד יום 15.1.74 בשעה 12.30 בצהרים.

אין המועצה האזורית מתחייבת לקבל ההצעה הזולה ביותר או כל הצעה שהיא.

משה מרשקין — ראש המועצה

ישיבת רבנו משה סולובייצ'יק בניו־יורק

מברכת את ידידה הדגול

רבי אליעזר מצגר שליט"א

וב"ב שעלו לחגוג את בר־המצוה של הבן

יעקב נ"י

ליד שריד מקדשנו

ישראל איסר מילר — נשיא

יעקב רידר — יו"ר ועד ההנהלה

ב"ה

הסתדרות נשי מזרחי באמריקה

בית צעירות מזרחי

בי"ס על יסודי מקיף, דתי

רח' דב הוז 16/18 תל־אביב, טלפון 220188

דרושים מורים לתנ"ך ולמתימטיקה

משרות חלקיות לכתות ט'—י"ב

■ לפנות לפי הכתובת הנ"ל למר א. קרן בשעות העבודה.

משרד החינוך והתרבות — מרכז ההסברה | עירית ירושלים — מחלקת התרבות — מחלקה לתרבות תורנית

היכל שלמה

המחלקה להפצת תורה לעם

איחוד רבנים עולי ארצות המערב

עונג שבת

(באנגלית)

הערב, ליל שבת, פ' ויחי (ינואר 4), בשעה 8.00

ב„היכל שלמה" ירושלים

בהשתתפות:

הרב ד"ר מנחם לויטס: „ברכת יעקב לדורות"

מר שאול בן־חיים: „ישראל והארצות המתפתחות" ממשרד החוץ

זמירות שבת בציבור בהדרכת החזן אריה גולדפרב

תוכנית „מלוה מלכה"

תתקיים מחר, מוצש"ק, בשעה 8.00, בהיכל שלמה, בהשתתפות החזן יהודה לנדנר, בזמירות ושירים, בליווי הגב' לנדנר; סירטון מוסיקלי על חיי הדת בישראל; מר פנחס אליאב, ממשרד החוץ, על המצב המדיני.

הקהל מוזמן:

ב"ה

כפר הנוער הדתי

ע"י כפר חסידים

מיקוד: 20494 טלפון: (04)952022

פנימיה

ההרשמה לפנימיה

אצלנו עבור החטיבות השונות החלה:

א) חטיבת ביניים: כתות ז', ח' וט' (מתקבלים רק בוגרי חטיבת ביניים).

ב) חטיבה עליונה: (כוללת ט', עבור אלה שסיימו ח' בבית ספר יסודי).

יש לשלוח לכפרנו העתק תעודה של שליש ג' 1973. בכפר מתקבלות בפנימיה מוגבל.

פנימיה

פנימית סמינר למורים מדריכים ולגננות בכפר הנוער הדתי

המסלולים: לכתות גיל הרך ולכתות ג'—ו' (כבת, הקלאה, חנוך מיוחד).

לכתות חטיבת הביניים ביאלוגיה, הקלאה וחנוך מיוחד.

לפנימיה יתקבלו תלמידים שסיימו ארבע שנות למוד — לגננות ארבע שנות למוד ותעודת בגרות, — למורים בכל המסלולים.

■ ההרשמה לפנימיה מותנית בעבודה בבחינות גמר (גננות) ולמורים בקבלת תעודת בגרות.

במספר המקומות בפנימיה מוגבל.

אם חתונה מכובדת אז אך ורק עם התזמורות המפוארות המודרנית־החסידית בהנהלת ברוך שורץ ■ תל־אביב, שינקין 33 טלפון 284381

משרד הדתות

הופיע הספר

דת ומדינה בחקיקה

בעריכת ד"ר זרח ורהפטיג, חיים חפץ, דוד גלס

מחיר הספר — 30.— ל"י.

לבתי מסחר ולהזמנות מרוכזות תנתן הנחה.

■ את הספר אפשר להשיג: במשרד הדתות בירושלים רח' יפו 30 - במשרד הדתות ביפו, רח' אורבך 3.

תנועת האשה הדתית לאומית סניף תל־אביב והאגודה למען החייל

נשף חורף

יתקיים אי"ה ביום שני י"ג בטבת תשל"ד (7.1.74) בשעה 5.00 אחה"צ, בבית החייל, רחוב ויצמן 60 — תל־אביב

תכנית אמנותית עם טובי האמנים הגרלות ✡ מזנון

כרטיסים להשיג במשרדנו, רחוב אחד־העם 110 תל־אביב וביום הנשף ע"י הקופה.

למוסד ציבורי דתי בירושלים

דרושים:

● עוזר ראשי לעבודות משרד — עם ידיעת השפה העברית והאנגלית

● מזכיר/ה כתבן/ית — בעברית ובאנגלית

● חניך או חניכה

✱

בהצעות בא לפנות לת.ד. 819 ירושלים, או טלפונית מס' 221636—02

מחלקת התרבות וההסברה

המפלגה הדתית לאומית · הסתדרות הפועל המזרחי בישראל

● יום א', י"ב בטבת תשל"ד 6.1.74 ●

חוג הרמב"ם ברח' יהושע בן נון 48 בתל־אביב — תתקיים הרצאתו של הסופר:

מר אברהם דונשטיין

על: "תקופת אחרית הימים"

בשעה 7.00 בערב.

הרבנות הראשית · המועצה הדתית · עירית רחובות

ביום ראשון י"ב בטבת תשל"ד (6.1.74) בשעה 7 בערב בבית „יד לבנים" תתקיים

עצרת אזכרה והתייחדות

ליקירינו בני רחובות שנפלו במלחמת יום הכפורים על קדושת השם, העם והארץ הי"ד

ישאו דברים:

הרה"ג ש. הכהן קוק — הרב הראשי ואב"ד רחובות; מר ש. רכטמן — ראש העיר; אלוף (מיל.) דן אבן; הרב ש. ירושלמי — ראש המועצה הדתית

פרקי תהלים ויזכור — החזן מ. קופרמן, עולה חדש מרוסיה

נשיא בית המשפט העליון

שופטי ישראל והנהלת בתי המשפט

אבלים על מותו של

קצנלבוגן ברוך

שופט בית משפט השלום תל־אביב

ומביעים תנחומיהם למשפחה

עורכי־הדין ופקידי מחלקת המשפטים בעירית תל־אביב־יפו ופקידי בית־המשפט העירוני

מתאבלים

על מותו ללא עת של

השופט ברוך קצנלבוגן ז"ל

שופט בית־משפט שלום בבית־המשפט העירוני בת"א־יפו

ומשתתפים באבלה של המשפחה

בצער רב אנו מודיעים על פטירתה של אמנו וסבתנו

מרים בלומנטל ז"ל

אלמנת ר' יוסף בלומנטל ז"ל

הלוויה תצא מבית החולים רמב"ם בחיפה היום, יום ו' בשעה 10.45

אוטובוס יעמוד לרשות המלווים ברח' בר גיורא 53 בחיפה בשעה 10.15

המשפחה האבלה

תנועת האשה הדתית לאומית בירושלים

משתתפת בצערן של החברות

הלה קובלסקי ותמר שך

בהלקח מהם

מירה היקרה ז"ל

המקום ינחם אותם בתוך שאר אבלי ציון וירושלים ולא יוסיפו לדאבה עוד

אנו משתתפים באבלך הכבד במות עליך

בעלך ז"ל

דיירי הבית

רח' ארלוזורוב 147

תל־אביב